

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (การบริหารทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม)

ปริญญญา

การบริหารทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม

วนศาสตร์

สาขา

คณะ

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน
อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

People Participation in Mangrove Forest Conservation of Kho Than Sub-district
Community, Tha Chang District, Surat Thani Province

นามผู้วิจัย นางสาวรัชดา ศรีศักดิ์บังเตย

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์สันติ สุขสอาด, วท.ด.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(ศาสตราจารย์อภิชาติ ภัทรธรรม, Ph.D.)

ประธานสาขาวิชา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กาญจน์เขจร ชูชีพ, Dr.rer.nat.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญญา ชีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน
อำเภอท่าช้าง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

People Participation in Mangrove Forest Conservation of Kho Than Sub-district Community,
Tha Chang District, Surat Thani Province

โดย

นางสาวรัชดา ศรีศักดิ์บางเตย

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม)

พ.ศ. 2557

รัชดา ศรีศักดิ์บางเตย 2557: การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม) สาขาการบริหารทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม คณะวนศาสตร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์สันติ สุขสอาด, วท.ค. 158 หน้า

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ระดับการมีส่วนร่วม และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้แบบสอบถามกับประชาชนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 258 คนครัวเรือน และนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติที (t-test) และสถิติเอฟ (F-test) กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลศึกษาพบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 53.49 มีอายุเฉลี่ย 45.24 ปี สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 35.27 เกิดที่ตำบลเขาถ่าน ร้อยละ 72.09 มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานเฉลี่ย 36.84 ปี มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.60 คน อาชีพหลักประกอบอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 42.64 มีอาชีพรอง ร้อยละ 74.03 มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 14.10 ไร่ มีการเข้าใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลน ร้อยละ 50 มีรายได้ทั้งหมดเฉลี่ย 244,798.45 บาทต่อปี มีรายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลนเฉลี่ย 27,044.57 บาทต่อปี มีรายจ่ายเฉลี่ย 151,298.45 บาทต่อปี เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ร้อยละ 68.60 ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน ร้อยละ 98.45 ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการทรัพยากรป่าชายเลน ร้อยละ 77.91 มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลนในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 77.13 และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนอยู่ในระดับปานกลาง

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลน ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน และการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับป่าชายเลน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้ และสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่าชายเลน ประชาชนจะได้ตระหนักเห็นคุณค่าของป่าชายเลน

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Ratchada Srisakbangtoei 2014: People Participation in Mangrove Forest Conservation of Kho Than Sub-district Community, Tha Chang District, Surat Thani Province. Master of Science (Forest Resource and Environmental Administration), Major Field: Forest Resource and Environmental Administration, Faculty of Forestry. Thesis Advisor: Associate Professor Santi Suksard, Ph.D. 158 pages.

The objectives of the study were to determine the socio-economic condition, general information, participation level and factors affecting people participation in mangrove forest conservation, of Kho Than sub-district community, Tha Chang district, Surat Thani province. Data was collected by using the designed questionnaires interview 258 respondents. The data were analyzed and representing in term of the statistical values namely frequency, percentage, mean, minimum, maximum, standard deviation and testing the setting hypothesis by employing t-test and F-test with the given significance level of 0.05.

The results indicated that the most (53.49 %) of respondents were male with an average age of 45.24 years and had graduated at the primary school. Most respondents (72.09 %) had been born in the present area and their average resettled period was 36.84 years. The average number of household member was 4.60. Agriculture was their main occupation (42.64 %) as well as their subsidiary occupation (74.03 %) Their average size of land holding was 14.10 rais and utilized mangrove forest (50 %). Their average annual households total income, income from mangrove forest utilization and expenditure were 244,798.45, 27,044.57 and 151,298.45 baht, respectively. Most respondents (68.60 %) were social group member and received information about mangrove forest conservation (98.45 %). Most of them (77.91 %) had never attended any training course about mangrove forest conservation. However they had knowledge and participation in mangrove forest conservation at a high (77.13 %) and moderate level, respectively.

Factors affecting the participation in mangrove forest conservation were age, educational level, resettlement period, number of household members, subsidiary occupation, income from mangrove forest utilization and mangrove forest conservation information received. Hence, the related agencies should arrange relevant training courses to provide the knowledge and to encourage the targeted group to be conscious of mangrove forest conservation in order to raise their awareness of mangrove forest values.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. สันติ สุขสอาด อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และศาสตราจารย์ ดร. อภิชาติ ภัทรธรรม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ ให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ถูกต้องยิ่งขึ้น และขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้

ขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าม่วง จังหวัดสุราษฎร์ธานี นายจำเนียร รักเขียว หัวหน้ากลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลน ในการสนับสนุนข้อมูลประกอบวิทยานิพนธ์

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ครอบครัว ผู้เป็นแรงใจที่ดี คุณประโยชน์อันใดที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบแต่ผู้มีพระคุณที่กล่าวมาแล้วทั้งหมด

รัชดา ศรีศักดิ์บางเตย

มิถุนายน 2557

สารบัญ

หน้า

สารบัญ	(1)
สารบัญตาราง	(2)
สารบัญภาพ	(7)
คำนำ	1
วัตถุประสงค์	4
การตรวจเอกสาร	7
อุปกรณ์และวิธีการ	40
อุปกรณ์	40
วิธีการ	40
ผลและวิจารณ์	50
สรุปและข้อเสนอแนะ	132
สรุป	132
ข้อเสนอแนะ	135
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	137
ภาคผนวก	142
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	158

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนประชากรตำบลเขาด่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกเป็นรายหมู่บ้าน	32
2	จำนวนประชากรและครัวเรือนตัวอย่างที่ทำการศึกษา จำแนกเป็นรายหมู่บ้าน	42
3	จำนวนและร้อยละของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และข้อมูลทั่วไป	55
4	จำนวนและร้อยละของแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน	61
5	จำนวนและร้อยละของประชาชนกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามระดับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน	63
6	การมีส่วนร่วมโดยรวมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาด่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี	70
7	การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างอายุของประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน	76
8	การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา จำแนกตามอายุ โดยวิธีการของ Scheffe'	77
9	การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม จำแนกตามอายุ โดยวิธีการของ Scheffe'	78
10	การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ จำแนกตามอายุ โดยวิธีการของ Scheffe'	78
11	การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล จำแนกตามอายุ โดยวิธีการของ Scheffe'	79
12	การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมโดยภาพรวม จำแนกตามอายุ โดยวิธีการของ Scheffe'	80
13	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษาของประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการ อนุรักษ์ป่าชายเลน	81
14	การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา จำแนกตามระดับ การศึกษา โดยวิธีการของ Scheffe'	83

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
15 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม จำแนกตามระดับการศึกษา โดยวิธีการของ Scheffe'	84
16 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ จำแนกตามระดับการศึกษา โดยวิธีการของ Scheffe'	85
17 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล จำแนกตามระดับการศึกษา โดยวิธีการของ Scheffe'	86
18 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมโดยภาพรวม จำแนกตามระดับการศึกษา โดยวิธีการของ Scheffe'	87
19 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน ของประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน	88
20 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา จำแนกตามระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน โดยวิธีการของ Scheffe'	90
21 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในวางแผนดำเนินกิจกรรม จำแนกตามระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน โดยวิธีการของ Scheffe'	91
22 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล จำแนกตามระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน โดยวิธีการของ Scheffe'	92
23 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมโดยภาพรวม จำแนกตามระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน โดยวิธีการของ Scheffe'	93
24 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างจำนวนสมาชิกในครัวเรือนของ ประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน	94
25 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือน โดยวิธีการของ Scheffe'	96
26 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในวางแผนดำเนินกิจกรรม จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือน โดยวิธีการของ Scheffe'	96

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
27	การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือน โดยวิธีการของ Scheffe'	97
28	การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือน โดยวิธีการของ Scheffe'	98
29	การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมโดยภาพรวม จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือน โดยวิธีการของ Scheffe'	98
30	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างอาชีพหลักของประชาชนกับ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน	99
31	การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา จำแนกตามอาชีพหลัก โดยวิธีการของ Tukey HSD	101
32	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างอาชีพรองของประชาชนกับ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน	103
33	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างขนาดพื้นที่ถือครองของประชาชนกับ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน	104
34	การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ จำแนกขนาดพื้นที่ถือครอง โดยวิธีการของ Scheffe'	106
35	การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล จำแนกขนาดพื้นที่ถือครอง โดยวิธีการของ Scheffe'	106
36	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างรายได้ของครัวเรือนของประชาชนกับ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน	107
37	การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ จำแนกตามรายได้ของครัวเรือน โดยวิธีการของ Scheffe'	109
38	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างรายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์ จากป่าชายเลนของประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน	110
39	การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา จำแนกตาม รายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน โดยวิธีการของ Scheffe'	112

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
40 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในวางแผนดำเนินกิจกรรม จำแนกตามรายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน โดยวิธีการของ Scheffe'	113
41 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ จำแนกตาม รายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน โดยวิธีการของ Scheffe'	113
42 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล จำแนกตามรายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน โดยวิธีการของ Scheffe'	114
43 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมโดยภาพรวม จำแนกตาม รายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน โดยวิธีการของ Scheffe'	115
44 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลนของ ประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน	116
45 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าชายเลนของประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน	117
46 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา จำแนกตามรายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน โดยวิธีการของ Scheffe'	119
47 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม จำแนกตาม การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน โดยวิธีการของ Scheffe'	120
48 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ จำแนกตามการได้รับข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน โดยวิธีการของ Scheffe'	120
49 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล จำแนกตามการ ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน โดยวิธีการของ Scheffe'	121
50 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมโดยภาพรวม จำแนกตามการได้รับข้อมูล เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน โดยวิธีการของ Scheffe'	122
51 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมของประชาชน กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน	123
52 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการได้เข้ารับการฝึกอบรมของประชาชน กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน	124

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
53	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากร ป่าชายเลนของประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน	126
54	ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชน ตำบลเขาถ่าน อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวม	127
55	ปัญหา อุปสรรค ในพื้นที่ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี	131
ตารางผนวกที่		
1	ค่าความเชื่อมั่นของคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าชายเลน โดยวิธีของ Cronbach 's alpha	154
2	ค่าความเชื่อมั่นของคำถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลน โดยวิธีของ Cronbach 's alpha	156
3	ค่าความเชื่อมั่นของคำถามเกี่ยวกับความรู้การอนุรักษ์ทรัพยากร ป่าชายเลน โดยวิธีของ Kuder - Richardson สูตร KR-20	157

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แผนที่สังเขปแสดงที่ตั้ง ตำบลเขาก่าน อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี	31
2	กรอบแนวคิดการวิจัย	37

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าช้าง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

People Participation in Mangrove Forest Conservation of Kho Than Sub-district Community, Tha Chang District, Surat Thani Province

คำนำ

ป่าชายเลนเป็นสังคมพืชที่ขึ้นตามชายฝั่งทะเล โดยเฉพาะบริเวณอ่าวและปากแม่น้ำในเขตร้อน (tropical) และเขตกึ่งร้อน (sub-tropical) มักจะพบในกลุ่มประเทศของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สภาพทั่วไปของสังคมพืชป่าชายเลนเป็นดินเลนหรือดินเลนปนทราย ซึ่งเกิดจากการทับถมของตะกอนที่ถูกพัดพามาตามแม่น้ำลำธารหรือกระแสน้ำ อยู่ตามบริเวณชายฝั่งทะเล ปากแม่น้ำ หรืออ่าวที่มีน้ำทะเลท่วมถึงในช่วงที่มีน้ำทะเลขึ้นสูงสุด บริเวณดังกล่าวมีการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างน้ำจืดกับน้ำทะเลกลายเป็นน้ำกร่อยที่มีสภาพความเค็มแตกต่างกัน และปัจจัยแวดล้อมที่สำคัญต่อการเจริญเติบโตของพันธุ์ไม้ป่าชายเลนป่าชายเลนจึงเป็นระบบนิเวศที่เชื่อมโยงระหว่างพื้นดินกับน้ำทะเล มีความอ่อนไหวและเปราะบางและเปลี่ยนแปลงสภาพไปตามทิศทางการผันแปรของกระแสน้ำและคลื่นลม ในสถานการณ์ปกติป่าชายเลนทำหน้าที่เป็นแนวปราการธรรมชาติที่คอยปกป้องชายฝั่งทะเลไม่ให้ถูกทำลายจากกระแสน้ำ เป็นแหล่งกักเก็บ ขยายพันธุ์ และเจริญเติบโตของพืชและสัตว์น้ำนานาชนิด ในขณะที่เดียวกันสัตว์บกสามารถเข้ามาอาศัยและหาอาหารที่มีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ในป่าชายเลน ทำให้ป่าชายเลนหลากหลายไปด้วยสิ่งมีชีวิตทั้งพืชและสัตว์ นอกจากนี้ยังมีบทบาทสำคัญในการช่วยสร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นบริเวณชายฝั่ง ช่วยดักตะกอน สิ่งปฏิกูล และสารพิษต่างๆ ไม่ให้ไหลลงสู่ทะเล (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, ม.ป.ป.)

ตำบลเขาถ่าน เป็นชุมชนเก่าแก่ตั้งแต่สมัยอาณาจักรศรีวิชัย อายุมากกว่า 400 ปี ตั้งอยู่ในอำเภอท่าช้าง จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบและที่ราบลุ่มชายฝั่งซึ่งติดต่อกับทะเลอ่าวไทย มีสภาพพื้นที่ที่เป็นป่าชายเลน อยู่ในบริเวณหมู่ที่ 1 บ้านธารน้ำร้อน หมู่ที่ 2 บ้านบางน้ำจืด และหมู่ที่ 3 บ้านไร่ปรุ โดยมีพื้นที่ที่มีสภาพเป็นป่าชายเลน 3,542.28 ไร่ (สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน, 2555) พื้นที่ป่าชายเลนตำบลเขาถ่าน เป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งที่คนในท้องถิ่นเรียกว่า “อ่าวบ้านดอน” ซึ่งอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลและชายฝั่ง เนื่องจากมีแม่น้ำหลายสายไหลลงสู่อ่าวบ้านดอน กระทั่งในช่วงปี 2526-2535 มีกลุ่มนายทุนและชาวบ้านหันมาเลี้ยงกุ้งกุลาดำในพื้นที่

และได้มีการขยายพื้นที่ ในการเพาะเลี้ยงเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากความต้องการของตลาด เป็นสาเหตุให้พื้นที่บริเวณป่าชายเลนถูกบุกรุกและเปลี่ยนสภาพเป็นบ่อเลี้ยงกุ้ง หลังจากผู้เลี้ยงกุ้งเริ่มได้ผลผลิตไม่คุ้มทุน บางส่วนจึงบ่อให้ร้าง ผสมกับโครงการพัฒนาฐานการผลิตอาหารทะเลของประเทศ หรือซีฟู้ดแบงก์ (sea food bank) ตามนโยบายแปลงสินทรัพย์เป็นทุน เริ่มมีแผนดำเนินการเมื่อปี พ.ศ. 2547 เกิดขึ้นภายใต้การสนับสนุนของรัฐบาล ในการที่จะสร้างฐานการผลิตอาหารทะเลทดแทนการจับสัตว์น้ำจากธรรมชาติ ที่มุ่งสร้างระบบการผลิตอาหารให้มีความปลอดภัย ตามมาตรฐานสากลโดยไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยมองว่าการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำตามแนวชายฝั่ง เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สำคัญไม่ว่าจะเป็นการทำนากุ้ง ฟาร์มเลี้ยงหอยทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ (บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน), ม.ป.ป.) ทำให้เกิดปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าชายเลน การจับจองพื้นที่เพื่อทำคอกหอยแครงเลี้ยงหอยแมงภู่ จากกลุ่มนายทุน โดยพื้นที่ที่ทำการเพาะเลี้ยงจะมีระยะห่างจากแนวเขตป่าชายเลนออกไปประมาณ 1.5 กิโลเมตร จึงทำให้พื้นที่ในการทำมาากินของชาวประมงพื้นบ้านเกือบหมดไป และมีแนวโน้มที่จะลดลง ส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพและสมดุลของระบบนิเวศทางทะเล และชายฝั่งเสื่อมโทรม เกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างกลุ่มคนที่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากร เกิดปัญหาการแย่งชิงทรัพยากรส่งผลกระทบต่อชาวประมงพื้นบ้านและประชาชนในตำบลเขาถ่าน (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2553)

ด้วยเหตุนี้ประชาชนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จึงได้เกิดการรวมกลุ่มเพื่อร่วมกันอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าชายเลนของชุมชน (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2553) นำไปสู่การจัดทำข้อตกลงการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าชายเลน โดยกันพื้นที่ที่เหลือจากการทำคอกหอยแครงกำหนดเป็นแนวเขตทะเลชุมชน ซึ่งพื้นที่แนวเขตทะเลชุมชนที่เกิดขึ้นสามารถช่วยป้องกันรักษาแนวเขตป่าชายเลนไว้ได้ และเป็นเขตอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าชายเลนและสัตว์น้ำ อีกทั้งยังช่วยให้ชาวประมงพื้นบ้านชายฝั่งในพื้นที่สามารถเข้าพื้นที่เพื่อประกอบอาชีพได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น กลุ่มสมาชิกจะร่วมกันเฝ้าระวังเครื่องมือทำการประมงประเภทที่ผิดกฎหมาย เช่น เรืออวนรุน เรืออวนลาก เรือคราดหอย ที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการทำลายทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ทำลายกล้าไม้ ป่าชายเลนขนาดเล็กในบริเวณพื้นที่ป่าชายเลนงอกใหม่ มีสร้างกตติการการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างยั่งยืน และมีการจัดการพื้นที่ป่าชายเลนร่วมกัน โดยการทำแปลงอนุรักษ์เพาะพันธุ์ปูเปรี๊ยะ การปลูกต้นจากเสริมในพื้นที่ป่าชายเลน และการเก็บข้อมูลความรู้เรื่องสมุนไพรจากพืชในป่าชายเลน นอกจากนี้ยังมีภาคีภายนอกเข้าร่วมพัฒนาด้านอื่นๆ อีก เช่น สถานีพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 13 (ท่าฉาง สุราษฎร์ธานี) กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนและอ่าวบ้านดอน กลุ่มองค์กรทำงานโดยไม่แสวงหากำไร (non-governmental organizations : NGO) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เป็นต้น

จากสภาพปัญหาดังกล่าว จึงทำให้เกิดความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอบางละมุง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อศึกษาถึง ระดับการมีส่วนร่วมและปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ทราบถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ในการศึกษาวิจัยใช้เป็นข้อมูลในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ให้สามารถใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าชายเลนได้อย่างยั่งยืน และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ ทรัพยากรของชุมชน โดยคำนึงความเหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่นั้นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ของประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณชุมชนตำบลเขาด่าน อำเภอท่าหลวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาด่าน อำเภอท่าหลวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาด่าน อำเภอท่าหลวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษานี้ เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาด่าน อำเภอท่าหลวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยทำการศึกษาประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน หรือผู้แทนหัวหน้าครัวเรือน ที่อาศัยอยู่ในบริเวณตำบลเขาด่าน อำเภอท่าหลวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 6 หมู่บ้าน มีจำนวน 726 ครัวเรือน รวมจำนวนประชากรทั้งสิ้น 2,380 คน (กรมการปกครอง, 2556)

นิยามศัพท์

การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมในลักษณะต่างๆ โดยเข้าใจถึงปัญหาและสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นตามสถานการณ์ ซึ่งมีกระบวนการริเริ่ม วางแผน ตัดสินใจ ปฏิบัติงาน รับผิดชอบ แสดงความคิดเห็น ติดตามประเมินผล และพัฒนาขีดความสามารถร่วมกันในการจัดการเพื่อประสิทธิภาพสูงสุดและบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน โดยมีความเกี่ยวข้องกับองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน

ประชาชน หมายถึง บุคคลที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในบริเวณตำบลเขาด่าน อำเภอท่าหลวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การอนุรักษ์ หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาด ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและใช้ได้นานที่สุด และมีการรักษา สงวน ฟื้นฟู ป้องกัน และการแบ่งเขตทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อเอื้ออำนวยให้คุณภาพในการสนองความเป็นอยู่ของประชาชนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ป่าชายเลน หมายถึง กลุ่มสังคมพืชซึ่งขึ้นอยู่ตามชายฝั่งทะเล ที่มีระดับน้ำทะเลขึ้นสูงสุด และน้ำทะเลลงต่ำสุด พบได้ในบริเวณชายฝั่งทะเล ปากแม่น้ำ อ่าว ทะเลสาบ และเกาะ มีการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างน้ำจืดกับน้ำทะเลกลายเป็นน้ำกร่อยที่มีสภาพความเค็มแตกต่างกัน รวมทั้งได้รับอิทธิพลจากน้ำขึ้นน้ำลง ทำให้พืชที่ขึ้นในป่าชายเลนมีลักษณะทางสรีรวิทยาและการปรับตัวทางโครงสร้างที่คล้ายคลึงกันเพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้ในสภาพแวดล้อม ในที่นี้หมายถึงพื้นที่ป่าชายเลน ในบริเวณตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

อายุ หมายถึง ระยะเวลาตั้งแต่แรกเกิดจนถึงปัจจุบัน มีหน่วยนับเป็นปี ของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับวุฒิของการศึกษาสูงสุดที่ได้รับของประชาชนตัวอย่างที่ทำการศึกษา ซึ่งได้รับการรับรองจากสถาบันการศึกษาของรัฐบาลหรือสถาบันการศึกษาของเอกชน และหมายความรวมถึงการไม่ได้รับการศึกษาด้วย

ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน หมายถึง จำนวนปีที่อยู่อาศัยหรือตั้งถิ่นฐานอยู่ในหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ในปัจจุบันของประชาชนตัวอย่าง ตั้งแต่เริ่มแรกจนถึงปัจจุบัน มีหน่วยนับเป็นปี

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน หมายถึง จำนวนคนหรือจำนวนสมาชิกทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนของประชาชนตัวอย่าง

อาชีพหลัก หมายถึง ลักษณะงานที่ทำเป็นปกติและทำเป็นงานประจำ ซึ่งเป็นแหล่งที่มาของรายได้หลักของครัวเรือนประชาชนตัวอย่าง

อาชีพรอง หมายถึง งานที่ทำนอกเวลางานปกติของอาชีพ เพื่อเป็นรายได้เสริมของครัวเรือนประชาชนตัวอย่าง

ขนาดพื้นที่ถือครอง หมายถึง จำนวนพื้นที่หรือที่ดินที่ครัวเรือนของประชาชนตัวอย่างครอบครองอยู่ทั้งหมด ทั้งมีเอกสารสิทธิ์และไม่มีเอกสารสิทธิ์ โดยมีหน่วยนับเป็นไร่

รายได้ของครัวเรือน หมายถึง เงินรายได้ที่เกิดจากการประกอบอาชีพของสมาชิกทุกคนในครัวเรือน
ของประชาชนตัวอย่างในรอบปีที่ผ่านมา รวมทั้งกัน โดยยังไม่ได้หักค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด

รายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน หมายถึง เงินรายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์
จากป่าชายเลนในด้านต่างๆ ในครัวเรือนของประชาชนตัวอย่างในรอบปีที่ผ่านมา

การเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลน หมายถึง การที่ประชาชนตัวอย่างเข้าไปทำกิจกรรม
ต่างๆ ที่เกิดประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลน

การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับป่าชายเลน หมายถึง การได้ฟัง ได้อ่าน ได้ชมรายการหรือ
ข่าวสารที่เกี่ยวกับป่าชายเลน

การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม หมายถึง การที่ประชาชนตัวอย่างได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มใด
กลุ่มหนึ่งที่ทางราชการหรือประชาชนในพื้นที่ได้จัดตั้งขึ้น เพื่อดำเนินกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน

การได้เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน หมายถึง การที่ประชาชนตัวอย่างได้รับ
การฝึกอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน

ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน หมายถึง การที่ประชาชนตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจ
เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน

การตรวจเอกสาร

การศึกษาวิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าตรวจสอบเอกสารต่างๆ ตลอดจนงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาดังรายละเอียด ดังนี้

1. แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
3. ป่าชายเลน
4. พื้นที่ศึกษา
5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วม ได้มีผู้ให้ความหมายไว้อย่างหลากหลาย ผู้วิจัยได้รวบรวมความหมายบางส่วนมานำเสนอไว้ดังต่อไปนี้

พัชรี (2546) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนในปัจจุบัน คือ กระบวนการซึ่งประชาชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้มีโอกาสแสดงทัศนะ แลกเปลี่ยนข้อมูลและแสดงความคิดเห็น เพื่อแสวงหาทางเลือก และการตัดสินใจต่างๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงควรเข้าร่วมในกระบวนการนี้ตั้งแต่เริ่มจนกระทั่งถึงการติดตามและประเมินผล เพื่อให้เกิดความเข้าใจและการรับรู้ - เรียนรู้ การปรับเปลี่ยนโครงการร่วมกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย

นรินทร์ชัย (2547) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วม คือ การที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ หรือเข้าร่วมการตัดสินใจ หรือเคยเข้าร่วมด้วยเล็กน้อยได้เข้าร่วมด้วยมากขึ้น เป็นไปอย่างอิสระภาพ เสมอภาค มิใช่เพียงมีส่วนร่วมอย่างผิวเผินแต่เข้าร่วมด้วยแท้จริงยิ่งขึ้น และการเข้าร่วมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ

ถวิลวดี (2548) ได้อธิบายถึงความหมายของการมีส่วนร่วม ในหลายมิติทั้งในแง่ของมิติความลึกและในเชิงกว้าง มีรายละเอียดดังนี้

1. การมีส่วนร่วม คือ การพิจารณาถึงการมีส่วนช่วยเหลือโดยสมัครใจ โดยประชาชนต่อโครงการใดโครงการหนึ่งของโครงการสาธารณะต่างๆ ที่คาดว่าจะส่งผลต่อการพัฒนาชาติแต่ไม่ได้หวังจะให้ประชาชนเปลี่ยนแปลงโครงการ หรือวิจารณ์เนื้อหาของโครงการ

2. การมีส่วนร่วมในความหมายที่กว้าง หมายถึง การให้ประชาชนในชนบทรู้สึกตื่นตัวเพื่อที่จะทราบถึงการรับความช่วยเหลือและตอบสนองต่อโครงการพัฒนา ขณะเดียวกันก็สนับสนุนความคิดริเริ่มของคนในท้องถิ่น

3. ในเรื่องของพัฒนาชนบท การมีส่วนร่วม คือ การให้ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจ กระบวนการดำเนินการ และร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการพัฒนา นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะประเมินผลโครงการนั้นๆ ด้วย

4. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนานั้นอาจเข้าใจอย่างกว้างๆ ได้ว่า คือ การที่ประชาชน ได้เข้าร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการตัดสินใจต่างๆ ในเรื่องที่จะมีผลกระทบต่อเขา

5. การมีส่วนร่วมในชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนจะมีทั้งสิทธิ และหน้าที่ที่จะเข้าร่วมในการแก้ปัญหาของเขา มีความรับผิดชอบมากขึ้นที่จะสำรวจตรวจสอบความจำเป็นในเรื่องต่างๆ การระดมทรัพยากรท้องถิ่น และเสนอแนวทางแก้ไขใหม่ๆ เช่นเดียวกับการก่อตั้งและดำรงรักษากลุ่มต่างๆ ในท้องถิ่น

6. การมีส่วนร่วมนั้นจะต้องเป็นกระบวนการดำเนินการอย่างแข็งขัน ซึ่งหมายความว่า บุคคลหรือกลุ่มที่มีส่วนร่วมนั้น ได้เป็นผู้มีความริเริ่มและได้มุ่งใช้ความพยายามตลอดจน ความเป็นตัวของตัวเองที่จะดำเนินการตามความริเริ่มนั้น

7. การมีส่วนร่วม คือ การที่ได้มีการจัดการที่จะใช้ความพยายามที่จะเพิ่มความสามารถที่จะควบคุมทรัพยากรและระเบียบในสถาบันต่างๆ ในสภาพสังคมอื่นๆ ทั้งนี้โดยกลุ่มที่ดำเนินการ และความเคลื่อนไหวที่จะดำเนินการนี้ไม่ถูกควบคุมโดยทรัพยากรและระเบียบต่างๆ

กิตติชัย (2549) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเกี่ยวข้องกันทางสังคม จิตใจ และอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น ซึ่งมีความหมายมากกว่าการเป็นเพียงส่วนหนึ่งของชุมชนเท่านั้น นอกจากนี้การมีส่วนร่วมยังเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้เกี่ยวข้องได้มีส่วนในการคิดวิเคราะห์ ริเริ่ม วางแผน ตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบถึงตัวประชาชนโดยตรง

จากความหมายการมีส่วนร่วม ข้างต้นตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นได้ว่ามีความหมายใกล้เคียงกันและแตกต่างกันออกไป การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจึงสรุปความหมาย การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามาร่วมกิจกรรมในลักษณะต่างๆ โดยเข้าใจถึงปัญหา และสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นตามสถานการณ์ ซึ่งมีกระบวนการริเริ่ม วางแผน ตัดสินใจ ปฏิบัติงาน รับผิดชอบ แสดงความคิดเห็น ติดตามประเมินผล และพัฒนาขีดความสามารถร่วมกัน ในการจัดการเพื่อประสิทธิภาพสูงสุด และบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน โดยมีความเกี่ยวข้องกับองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน

ลักษณะและขั้นตอนของการมีส่วนร่วม

อकिन (2527) กล่าวว่าไว้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนจะต้องประกอบด้วยลักษณะ 2 ประการ ประกอบด้วย

1. ลักษณะเหตุผลของการมีส่วนร่วม คือ การเข้าร่วมเพราะเกรงใจ การเข้าร่วมเพราะถูกบังคับ การเข้าร่วมเพราะมีสิ่งจูงใจเฉพาะหน้า การเข้าร่วมเพราะเข้าใจวัตถุประสงค์ของการเข้าร่วม และการเข้าร่วมเพราะอยากเข้าร่วมโดยที่คิดว่าจะก่อประโยชน์ระยะยาวต่อตนเองและชุมชน

2. ลักษณะขั้นตอนของการเข้าร่วมของประชาชนในชุมชน คือ ขั้นตอนการค้นหาปัญหาและแนวทางแก้ไข ขั้นตอนการตัดสินใจวางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหา ขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนาตามแผนและการประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา

กิตติชัย (2549) กล่าวว่า ในการมีส่วนร่วมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถแสดงบทบาทได้ 2 ลักษณะ คือ

1. การมีส่วนร่วมโดยตรง หมายถึง การที่ประชาชนมีบทบาทในการเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการต่างๆ โดยตรง ทั้งยังสามารถแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ พิจารณา ตัดสินใจ และปฏิบัติ โดยไม่ต้องอาศัยตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่ บทบาทการแสดงออกลักษณะนี้เป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลที่เข้าไปมีส่วนร่วมสามารถแสดงบทบาทต่างๆ ได้เต็มศักยภาพภายใต้ขอบเขตของกติกาที่ถูกกำหนด

2. การมีส่วนร่วมผ่านตัวแทน หมายถึง การส่งผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่แทนตนหรือกลุ่มของตน เช่น การให้หัวหน้าครัวเรือนไปทำหน้าที่แทนครัวเรือน เพื่อร่วมวางแผนการจัดการป่าต้นน้ำ การเสนอผู้นำกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เข้าไปเป็นคณะกรรมการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำร่วมกับตัวแทนจากภาคีต่างๆ ฯลฯ

เจิมศักดิ์ (2526) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมมี 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย

1. การมีส่วนร่วมค้นหาปัญหาและศึกษาสาเหตุของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจการ
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

กิตติชัย (2549) ได้สรุปขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผน (planning) หมายถึง ขั้นตอนที่ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น รวมทั้งการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และยังเกี่ยวข้องกับการตั้งเป้าหมายที่ต้องการ และวางแผนทางการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่สอดคล้องกับหลักการอนุรักษ์ ยังหมายรวมถึงการกำหนดวิธีการติดตามและประเมินผลด้วย

2. การนำแผนไปปฏิบัติ (implementation) หมายถึง ขั้นตอนที่ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการนำแผนงาน หรือโครงการที่วางไว้หรือกำหนดไว้หรือกำหนดไว้ร่วมกันไปปฏิบัติในพื้นที่เป้าหมาย โดยทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องเข้าไปมีบทบาทในการสนับสนุนการปฏิบัติทั้งทางตรงและทางอ้อม

3. การได้รับประโยชน์ (obtaining benefits) หมายถึง ขั้นตอนที่ประชาชนต้องได้รับประโยชน์จากกิจกรรมที่ดำเนินการโดยตรงหรือโดยอ้อมไม่ว่าทางใดก็ตามหนึ่ง บนพื้นฐานของความเป็นธรรมและเท่าเทียมกันในสังคม โดยมากผู้ได้รับประโยชน์จะเป็นผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนและปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

4. การติดตามและประเมินผล (monitoring and evaluation) หมายถึง ขั้นตอนที่ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีการปรับหรือทบทวนแนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

ระดับการมีส่วนร่วม

ฉัตรไชย (2551) กล่าวว่าระดับการมีส่วนร่วมแบ่งออกเป็น 7 ระดับ โดยเรียกว่าบันไดแห่งการมีส่วนร่วม ได้แก่

1. การชักชวน (manipulation) เป็นระดับต่ำสุดของการมีส่วนร่วม เป็นวิธีที่ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจต้องการที่จะโน้มน้าวให้ประชาชนยอมรับการตัดสินใจที่ได้ตัดสินใจไปแล้ว

2. การบอกกล่าวให้ข้อมูล (informing) มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนและเสริมสร้างความเข้าใจของประชาชน เป็นการสื่อสารทางเดียว ไม่มีการรับฟังความคิดเห็น

3. การปรึกษาหารือ หรือรับฟังความคิดเห็น (consultation) มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำข้อมูลหรือผลการศึกษามาปรึกษากับประชาชนเกี่ยวกับประเด็นปัญหา ทางเลือก ทางแก้ไข มีการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นบ้าง แต่ไม่มีหลักประกันใดๆว่าความคิดเห็นเหล่านั้นจะถูกนำไปพิจารณา

4. การสร้างความร่วมมือ ลดความขัดแย้ง (placation) เริ่มเปิดให้มีการสื่อสาร 2 ทาง แต่เป็นเพียงการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนที่เกี่ยวกับโครงการ โดยเฉพาะความคิดเห็นที่นำไปสู่การลด

ผลกระทบ ลดความขัดแย้ง อย่างไรก็ตามผู้มีอำนาจในการตัดสินใจยังสงวนไว้ซึ่งสิทธิในการตัดสินใจขั้นสุดท้าย

5. การสร้างมิตรภาพ หรือต่อรอง (partnership) อนุญาตให้มีการต่อรอง แลกเปลี่ยนกับผู้มีอำนาจในการตัดสินใจและนำไปสู่การปฏิบัติ

6. การร่วมตัดสินใจ (delegated power) ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการได้อย่างเต็มที่ นับเป็นช่องทางหนึ่งของการสร้างพลังต่อรองให้กับประชาชน

7. การสนับสนุนความคิดริเริ่มของประชาชน (citizen control) เป็นระดับสูงสุด ในระดับนี้ สาธารณะชนสามารถคิด วางแผนและดำเนิน โครงการเอง โดยหน่วยงานรัฐเป็นเพียงผู้ให้การสนับสนุน

นรินทร์ชัย (2547) ได้เสนอระดับการมีส่วนร่วมตามหลักการทั่วไป โดยระดับการมีส่วนร่วมขึ้นอยู่กับว่าจะมีส่วนร่วมในเรื่องประเภทใด หรือขั้นตอนใด แต่หลักใหญ่ แบ่งได้เป็น 5 ระดับ คือ

1. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูล ของตน/ครอบครัว/ชุมชนของตน เช่น การให้ข้อมูลการเจ็บป่วยของตนแก่แพทย์ ถ้าไม่ร่วมให้ข้อมูลที่เป็นจริงก็อาจรักษาไม่ได้ผลดี

2. การมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูล - ข่าวสาร เช่น การร่วมรับรู้ข้อมูลของตนจากแพทย์เพื่อจะเป็นแนวทางตัดสินใจให้ดีขึ้น เพราะสิ่งที่แพทย์รู้นั้น ตนเองอาจไม่รู้

3. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ (co-decision) โดยเฉพาะเกี่ยวกับโครงการที่ตนจะมีส่วนได้เสียด้วย โดยแบ่งเป็น 3 กรณี แล้วแต่กิจกรรมนั้นตนอยู่ในขั้นตอนใดดังต่อไปนี้

3.1 ตนมีน้ำหนักการตัดสินใจน้อยกว่าเจ้าของโครงการ เช่น ก่อนเริ่มทำโครงการจะตัดสินใจว่าโครงการควรทำขนาดใด ทำกิจกรรมอะไรบ้าง เป็นต้น ผู้อื่นมีส่วนร่วมด้วยน้อย

3.2 ตนมีน้ำหนักการตัดสินใจเท่ากับเจ้าของโครงการ เช่น เมื่อเป็นหุ้นส่วนที่เท่าเทียมกัน และจะตัดสินใจว่าจะเริ่มโครงการนั้นหรือไม่

3.3 คนมีน้ำหนัการตัดสินใจมากกว่าเจ้าของโครงการ เช่น เมื่อเป็นผู้รับประโยชน์จากน้ำที่ได้รับจากอ่างเก็บน้ำ กลุ่มผู้ได้รับประโยชน์ควรเป็นผู้มีน้ำหนัการตัดสินใจมากกว่าเจ้าหน้าที่ เป็นต้น

4. การมีส่วนร่วมทำ คือ ร่วมในขั้นตอนการดำเนินงาน

5. การมีส่วนร่วมสนับสนุน คือ ไม่มีโอกาสร่วมทำ แต่มีส่วนร่วมช่วยเหลือด้านอื่นๆ

ถวิลวดี (2548) ได้เสนอ วิธีการแบ่งระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจแบ่งได้หลายวิธีขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และความละเอียดของการแบ่งเป็นสำคัญ การแบ่งระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจแบ่งได้จากระดับต่ำไปหาระดับสูงสุด และจำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมในแต่ละระดับจะเป็นปฏิภาคกับระดับของการมีส่วนร่วม กล่าวคือ ถ้าระดับการมีส่วนร่วมต่ำ จำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมจะมาก และยิ่งระดับการมีส่วนร่วมสูงขึ้นเพียงใด จำนวนประชาชนที่เข้ามีส่วนร่วมก็จะลดลงตามลำดับ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเรียงตามลำดับจากต่ำไปหาสูงสุด แบ่งออกเป็น 7 ระดับ ได้แก่

1. ระดับการให้ข้อมูล เป็นระดับต่ำสุดและแนะวิธีการที่ง่ายที่สุดของการติดต่อสื่อสารระหว่าง ผู้วางแผนโครงการกับประชาชน เพื่อให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้วางแผนโครงการ แต่ไม่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องใดๆ วิธีการให้ข้อมูลอาจกระทำได้หลายวิธี เช่น การแถลงข่าว การแจกข่าว การแสดงนิทรรศการ และการทำหนังสือพิมพ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ

2. ระดับการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าระดับแรก กล่าวคือเจ้าหน้าที่เชิญชวนให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อมูลมากขึ้น และประเด็นในการประเมินข้อดีข้อเสียชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารราชการ และการบรรยาย ให้ประชาชนฟังเกี่ยวกับกิจกรรมของหน่วยงานราชการระดับจังหวัด แล้วขอความคิดเห็นจากผู้ฟัง เป็นต้น

3. ระดับการปรึกษาหารือ เป็นระดับขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนที่สูงกว่าการเปิดรับความคิดเห็นจากประชาชน เป็นการเจรจกันอย่างเป็นทางการระหว่างเจ้าหน้าที่และประชาชน เพื่อประเมินความก้าวหน้าหรือระบุประเด็นหรือข้อสงสัยต่างๆ เช่น การจัดประชุม การจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ และการเปิดกว้างรับฟังความคิดเห็น เป็นต้น

4. ระดับการวางแผนร่วมกัน เป็นระดับขั้นที่สูงกว่าการปรึกษาหารือ กล่าวคือ เป็นเรื่องการมีส่วนร่วมที่มีขอบเขตกว้างมากขึ้น มีความรับผิดชอบร่วมกันในการวางแผนเตรียมโครงการ และผลที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินการต่างๆ เหมาะสมที่จะใช้สำหรับการพิจารณาประเด็นที่มีความยุ่งยากซับซ้อนและมีข้อโต้แย้งมาก เช่น การใช้กลุ่มที่ปรึกษาซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

5. ระดับการร่วมปฏิบัติ เป็นระดับขั้นที่สูงถัดไปจากระดับการวางแผนร่วมกัน คือ เป็นระดับที่ผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานกับประชาชนร่วมกันดำเนินการ เป็นขั้นการนำโครงการไปปฏิบัติร่วมกันเพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

6. ร่วมติดตามตรวจสอบ ประเมินผลเป็นระดับการมีส่วนร่วมที่มีผู้เข้าร่วมน้อย แต่มีประโยชน์ที่ผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือได้รับผลกระทบสามารถคอยติดตามการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ ได้รูปแบบของการติดตามตรวจสอบหรือประเมินผล อาจอยู่ในรูปแบบของการจัดตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผลที่มาจากหลายฝ่าย การสอบถามประชาชน โดยการทำการสำรวจเพื่อให้ประชาชนประเมินเป็นต้น

7. ระดับการควบคุมโดยประชาชน เป็นระดับสูงสุดของการมีส่วนร่วมโดยประชาชน เพื่อแก้ปัญหาข้อขัดแย้งที่มีอยู่ทั้งหมด เช่น การลงประชามติ เป็นต้น ข้อสังเกตเกี่ยวกับการลงประชามติ มี 2 ประการ คือ ประการแรกการลงประชามติจะสะท้อนถึงความต้องการของประชาชนได้ดีเพียงใด อย่างน้อยขึ้นอยู่กับความชัดเจนของประเด็นที่จะลงประชามติและการกระจายข่าวสารเกี่ยวกับข้อดีข้อเสียของประเด็นดังกล่าวให้ประชาชนเข้าใจอย่างสมบูรณ์และทั่วถึงเพียงใดและประการที่สองในประเทศที่มีการพัฒนาทางการเมืองแล้ว ผลของการลงประชามติจะมีผลบังคับให้รัฐบาลต้องปฏิบัติตาม

รูปแบบการมีส่วนร่วม

นิรันดร์ (2527) ได้กล่าวไว้ว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมนั้น อาจจะจำแนกออกเป็น 3 ประการคือ ตามลักษณะของการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรง โดยผ่านองค์การจัดตั้งของประชาชน (inclusive organization) เช่น การรวมกลุ่มเยาวชนกลุ่มต่างๆ

2. ประชาชนมีส่วนร่วมทางอ้อม โดยผ่านองค์กรผู้แทนของประชาชน (representative organization) เช่น กรรมการของกลุ่มหรือชุมชน กรรมการกลุ่มเลี้ยงไหม กรรมการหมู่บ้าน

3. ประชาชนมีส่วนร่วมโดยการเปิดโอกาสให้ โดยผ่านองค์กรที่ไม่ใช่ผู้แทนของประชาชน (non-representative organization) เช่น สถาบันหรือหน่วยงานที่เชิญชวนหรือเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเมื่อใดก็ได้ทุกเวลา

ปัจจัยในการมีส่วนร่วม

นิรันดร์ (2527) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเกิดจากแนวคิดที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. ความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกัน อันเกิดจากความสนใจและความห่วงกังวลส่วนบุคคลเกิดบังเอิญพ้องต้องกัน กลายเป็นความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกันของสังคม
2. ความเดือดร้อน และความไม่พึงพอใจร่วมกัน ที่มีต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่ผลักดันให้เกิดการรวมกลุ่ม วางแผนและลงมือกระทำร่วมกัน
3. การตกลงร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชนไปในทิศทางที่พึงปรารถนา ในการตัดสินใจร่วมกันนี้ต้องมีระดับรุนแรงมากพอที่จะทำให้เกิดความคิดริเริ่มกระทำที่สนองตอบความเห็นชอบของคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น ๆ

การมีส่วนร่วมของประชาชนต้องเริ่มต้นที่ความเป็นจริงของประชาชนไม่ใช่ความต้องการของบุคคลภายนอก ซึ่งการที่จะทราบความเป็นจริงได้ประชาชนต้องมีคุณสมบัติ 4 ประการ (นิรันดร์, 2527) คือ

1. ต้องมีความสามารถที่จะเข้ามีส่วนร่วม กล่าวคือต้องมีศักยภาพพอที่จะเข้าร่วมในการดำเนินการ การฝึกอบรมที่จะเข้าดำเนินการ หรือแม้แต่การเลียนแบบตัวอย่างของกิจกรรมอันเป็นขั้นต่ำสุดของความสามารถในการมีส่วนร่วม เพราะประชาชนต้องมีความสามารถในการค้นหาความต้องการการวางแผนและบริหารองค์กรตลอดจนการใช้ทรัพยากรในที่สุด

2. ต้องมีความพร้อมที่จะเข้ามีส่วนร่วม กล่าวคือต้องมีสภาพเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เปิดโอกาสให้เข้ามีส่วนร่วม ความแตกต่างของแบบแผนการดำรงชีวิต และประเพณีพื้นฐานของการรวมกลุ่ม

3. ต้องมีความประสงค์ที่จะเข้าร่วม กล่าวคือต้องมีความเต็มใจ เห็นประโยชน์ในการเข้าร่วม หรืออย่างน้อยที่สุดจะต้องมีความเข้าใจในเหตุผลของการเข้าร่วมอย่างแท้จริง มิใช่มีความประสงค์เข้าร่วมเพราะถูกโน้มน้าวหรือถูกผลักดัน ถูกบังคับ

4. ต้องมีความเป็นไปได้ในการที่จะเข้าร่วม กล่าวคือต้องมีโอกาสที่จะเข้าร่วม อันนับเป็นการกระจายอำนาจให้แก่ประชาชนในการตัดสินใจ และกำหนดกิจกรรมในระดับที่เหมาะสมประชาชนจะต้องมีโอกาส มีความเป็นไปได้ที่จะจัดการด้วยตนเองในระดับพื้นฐานทางการเมืองเป็นสำคัญ

เงื่อนไขของการมีส่วนร่วม

นิรันดร์ (2527) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมนั้นมีเงื่อนไขสำคัญ อย่างน้อย 3 ประการ ดังนี้

1. ประชาชนต้องมีอิสรภาพที่จะมีส่วนร่วม (freedom to participate)
2. ประชาชนต้องมีความสามารถที่จะมีส่วนร่วม (ability to participate)
3. ประชาชนต้องเต็มใจที่จะมีส่วนร่วม (willingness to participate)

นอกจากเงื่อนไขสำคัญ 3 ประการดังกล่าวแล้ว ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมยังขึ้นอยู่กับเงื่อนไขต่อไปนี้

1. ประชาชนต้องมีเวลาที่จะมีส่วนร่วมก่อนเริ่มกิจกรรม การมีส่วนร่วมไม่เหมาะสมในสถานการณ์ฉุกเฉิน
2. ประชาชนต้องไม่เสียเงินทองค่าใช้จ่ายในการมีส่วนร่วมมากเกินไปที่เขาประเมินค่าผลตอบแทนที่จะได้รับ

3. ประชาชนต้องมีความสนใจที่สัมพันธ์สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมนั้น
4. ประชาชนต้องสามารถสื่อสารรู้เรื่องกันทั้ง 2 ฝ่าย
5. ประชาชนต้องไม่รู้สึกระทบกระเทือนต่อตำแหน่งหน้าที่หรือสถานภาพทางสังคมหากจะมีส่วนร่วม

ถวิลวดี (2548) ได้อธิบายถึง เงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชน มี 3 ประการ ดังนี้

1. ต้องมีอิสรภาพ หมายถึง มีอิสระที่จะเข้าร่วมหรือไม่ก็ได้ การเข้าร่วมต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ การถูกบังคับให้ร่วมไม่ว่าจะในรูปแบบใด ไม่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วม
2. ต้องมีความเสมอภาค ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมใดจะต้องมีสิทธิเท่าเทียมกับผู้เข้าร่วมคนอื่นๆ
3. ต้องมีความสามารถ ประชาชนหรือกลุ่มเป้าหมายจะต้องมีความสามารถพอที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมนั้นๆ หมายความว่า ในบางกิจกรรมแม้จะกำหนดว่าผู้เข้าร่วมมีเสรีภาพและเสมอภาค แต่กิจกรรมที่กำหนดไว้มีความซับซ้อนเกินความสามารถของกลุ่มเป้าหมาย การมีส่วนร่วมย่อมเกิดขึ้นไม่ได้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2550) ได้ระบุว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ซึ่งประกาศใช้ในรัชสมัยสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร โดยทรงตราไว้ ณ วันที่ 24 สิงหาคม พุทธศักราช 2550 ทั้งนี้ มีหมวดและมาตราต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังต่อไปนี้

หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ 12 สิทธิชุมชน ได้บัญญัติมาตราที่เกี่ยวข้องไว้ ดังนี้

มาตรา 66 บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่น หรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิ อนุรักษ์ หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน

มาตรา 67 สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อม ที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตนย่อมได้รับความคุ้มครองตามความเหมาะสม

การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน รวมทั้งได้ให้องค์การอิสระ ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม หรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพ ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว

สิทธิของชุมชนที่จะฟ้องหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัตินี้ย่อมได้รับความคุ้มครอง

หมวด 4 หน้าทีของชนชาวไทย ได้บัญญัติมาตราที่เกี่ยวข้องไว้ ดังนี้

มาตรา 73 บุคคลมีหน้าที่รับราชการทหาร ช่วยเหลือในการป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติ สาธารณะ เสียภาษีอากร ช่วยเหลือราชการ รับการศึกษาอบรม พักผ่อน และสืบสาน ศิลปวัฒนธรรมของชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ 13

หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ 3 แนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

มาตรา 78 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ดังต่อไปนี้

(5) จัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่น เพื่อให้การจัดทำและการให้บริการสาธารณะ เป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ โปร่งใสและตรวจสอบได้ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน

ส่วนที่ 8 แนวนโยบายด้านที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้บัญญัติมาตราที่เกี่ยวข้องไว้ ดังนี้

มาตรา 85 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังต่อไปนี้

(1) กำหนดหลักเกณฑ์การใช้ที่ดินให้ครอบคลุมทั่วประเทศ โดยให้คำนึงถึงความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ทั้งผืนดิน ผืนป่า วิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น และการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ และกำหนดมาตรฐานการใช้ที่ดินอย่างยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากหลักเกณฑ์การใช้ที่ดินนั้นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วย

(4) จัดให้มีแผนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและทรัพยากรธรรมชาติอื่นอย่างเป็นระบบ และเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ทั้งต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล

(5) ส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนควบคุมและการจัดภาวะมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยประชาชน ชุมชนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการดำเนินงาน

ส่วนที่ 10 แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้บัญญัติมาตราที่เกี่ยวข้องไว้ ดังนี้

มาตรา 87 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังต่อไปนี้

(1) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

(2) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผน พัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ

(3) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้ อำนาจรัฐทุกระดับ ในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลาย หรือรูปแบบอื่น

หมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น ได้บัญญัติมาตราที่เกี่ยวข้องไว้ ดังนี้

มาตรา 290 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตามที่กฎหมายบัญญัติ

กฎหมายตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. การจัดการ การบำรุงรักษา กำกับดูแล และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในเขตพื้นที่

2. การเข้าไปมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ที่อยู่นอกเขตพื้นที่เฉพาะในกรณีที่มีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ของตน

3. การมีส่วนร่วมในการพิจารณาเพื่อริเริ่มโครงการ หรือกิจกรรมใดนอกเขตพื้นที่ ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม หรือสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2555) ได้ระบุว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใสและเป็นธรรมอย่างบูรณาการ มุ่งส่งเสริมสิทธิและพัฒนาศักยภาพชุมชนในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติปรับปรุง

กฎหมายเพื่อแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน ปรับนโยบายการลงทุนภาครัฐให้เอื้อต่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูผลักดันให้มีการจัดเก็บภาษีสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างแรงจูงใจในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพและลดการก่อกมลพิษ สร้างรายได้ จากความหลากหลายทางชีวภาพ พัฒนาระบบฐานข้อมูลและระบบติดตามประเมินผลรวมทั้งส่งเสริม การศึกษาวิจัยเพื่อสร้างระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ความหมายของการอนุรักษ์

ความหมายของการอนุรักษ์ ได้มีผู้ให้ความหมายไว้อย่างหลากหลาย ผู้วิจัยจึงได้รวบรวม ความหมายของการอนุรักษ์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้มานำเสนอไว้พอสังเขป ดังต่อไปนี้

เกษม (2540) ให้ความหมายของการอนุรักษ์ว่า เป็นการใช้อย่างมีประสิทธิภาพและมีการ สร้างสรรค์ ซึ่งการอนุรักษ์ ได้แก่ การใช้ การเก็บ การรักษา การซ่อมแซม การฟื้นฟู การป้องกัน การ สงวน และการแบ่งเขต ต่อทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อจะได้เอื้ออำนวยให้คุณภาพในการสนอง ความเป็นอยู่ของมนุษย์ตลอดไป

นิวัต (2542) ได้ให้ความหมาย และจะต้องกระจายการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรโดยทั่วถึงกัน ด้วยฉะนั้นการอนุรักษ์จึงไม่ได้หมายถึงการเก็บรักษาทรัพยากรไว้เฉยๆ แต่ต้องนำทรัพยากรมาใช้ ประโยชน์ให้ถูกต้องตามกาลเทศะ (time and space) อีกด้วย

จากความหมายข้างต้นตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นได้ว่ามีความหมายใกล้เคียงกัน การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจึงสรุปความหมาย การอนุรักษ์ หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาด ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและใช้ได้นานที่สุด และมีการรักษา สงวน ฟื้นฟู ป้องกัน และการแบ่งเขต ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อเอื้ออำนวยให้คุณภาพในการสนองความเป็นอยู่ของมนุษย์ตลอดไป

แนวทางในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

เกษม (2540) ได้กล่าวถึง แนวทางในการอนุรักษ์ ไว้ดังนี้

1. การใช้แบบยั่งยืน (sustainable use) หมายถึง การใช้ด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสม ให้ผลผลิตมาก มีของเสียหรือมลภาวะเกิดขึ้นน้อย ก่อให้เกิดการฟื้นตัว มีศักยภาพในการให้ผลผลิตแบบยั่งยืนต่อเนื่องตลอดไป ทรัพยากรทุกประเภททุกกลุ่มต้องมีแผนการใช้อย่างยั่งยืน (sustainable utilization) และต้องมีแผนการใช้ตามคุณสมบัติเฉพาะตัวของทรัพยากร พร้อมทั้งการเลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสม ปริมาณการเก็บเกี่ยวเพื่อการใช้ ช่วงเวลาที่นำมาใช้ และกำจัด/บำบัดของเสียและมลพิษให้หมดไป หรือเหลือน้อยจนไม่มีพิษภัย

2. การฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม (recovery) ทรัพยากรเมื่อมีการใช้ย่อมเกิดความเสื่อมโทรมเนื่องจากการใช้อย่างไม่เหมาะสม เก็บเกี่ยวทรัพยากรนั้นมากเกินไปจนความสามารถในการปรับตัวของระบบ เก็บเกี่ยวบ่อยเกินไป ไม่ถูกต้องตามกาลเวลา เกิดมลพิษ จำเป็นต้องมีการฟื้นฟูให้ดีขึ้นก่อนจนทรัพยากรนั้นตั้งตัวได้ จึงสามารถนำไปใช้ในโอกาสต่อไป ทั้งนี้การใช้เวลาการฟื้นฟู การบำบัดหรือการทดแทนอาจเป็นปีๆ

3. การสงวนของหายาก (preservation) ทรัพยากรบางชนิด/ประเภท ใช้มากเกินไป หรือมีการแปรสภาพเป็นสิ่งอื่น ทำให้ทรัพยากรบางชนิดหายาก ถ้าปล่อยให้มีการใช้เกิดขึ้นแล้ว อาจทำให้เกิดการสูญพันธุ์ได้ จำเป็นต้องสงวนหรือเก็บไว้ เพื่อเป็นแม่พันธุ์ในการผลิตให้มากขึ้น จนแน่ใจว่าได้ผลผลิตปริมาณมากพอแล้ว ก็สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้

หลักการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

เกษม (2540) ได้กล่าวถึง หลักการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ไว้ดังนี้

1. การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติเพื่อให้ประโยชน์แก่มนุษย์ทุกแห่งทุกมุม กล่าวคือ ต้องมีความรู้เกี่ยวกับการรักษาทรัพยากรธรรมชาติซึ่งมีผลต่อสิ่งแวดล้อมและจะให้ประโยชน์หรือโทษต่อมนุษย์ที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมนั้นๆ อย่างน้อยที่สุดต้องคำนึงถึงการสูญเสียเปล่าอันอาจเกิดจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ

2. การรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่จำเป็นและหายาก ต้องระมัดระวัง พร้อมทั้งใช้ประโยชน์ และการทำให้อยู่ในสภาพที่เพิ่มพูน ทั้งด้านกายภาพและเศรษฐกิจเท่าที่จะทำได้ รวมทั้งจะต้องตระหนัก เสมอว่าการใช้ทรัพยากรที่มากเกินไป จะไม่เป็นการปลอดภัยต่อสภาวะแวดล้อม

นิวัติ (2542) กล่าวไว้ว่า แนวความคิดและหลักการในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างชาญฉลาด ให้ เป็นประโยชน์ต่อมหาชนมากที่สุด ยาวนานที่สุด และโดยทั่วถึงกัน ทั้งนี้ ไม่ได้หมายถึงห้ามใช้หรือ เก็บรักษาทรัพยากรไว้เฉยๆ แต่จะต้องนำมาใช้ให้ถูกต้องตามกาลเทศะ

2. ทรัพยากรธรรมชาติจำแนกอย่างกว้างๆ ออกเป็น ทรัพยากรที่เกิดขึ้นใหม่ได้ เช่น ดิน น้ำ ป่าไม้ สัตว์ป่า พืชหญ้า และกำลังงานมนุษย์ กับทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่สามารถเกิดขึ้นใหม่ได้ เช่น น้ำมัน และแร่ต่าง ๆ เป็นต้น

3. ปัญหาสำคัญที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ การอนุรักษ์ทรัพยากรดินที่ ยังอุดมสมบูรณ์อยู่ให้คงคุณสมบัติที่ดีตลอดไป ในขณะเดียวกัน จะเป็นผลดีต่อทรัพยากรอื่นๆ เช่น น้ำ ป่าไม้และสัตว์ป่าด้วย

4. การอนุรักษ์หรือการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ต้องคำนึงถึงทรัพยากรอย่างอื่นในเวลา เดียวกันด้วย ไม่ควรแยกพิจารณาเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียวเท่านั้น เพราะทรัพยากรทุก อย่างมีส่วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด

5. ในการวางแผนการจัดการทรัพยากรอย่างชาญฉลาดนั้น จะต้องไม่แยกมนุษย์ออกจาก สภาพแวดล้อมทางสังคม หรือวัฒนธรรม หรือสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ เพราะว่าวัฒนธรรมและ สังคม ของมนุษย์ ได้พัฒนาตัวเองมาพร้อมกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของสังคมนั้นๆ กล่าวโดยทั่วๆ ไป การอนุรักษ์ถือได้ว่าเป็นทางแห่งการดำเนินชีวิต เพราะมีส่วนเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งมีบทบาทต่อชีวิตมนุษย์เป็นอันมาก

6. ไม่มีโครงการอนุรักษ์ใดที่จะประสบความสำเร็จได้ นอกเสียจากผู้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติ จะได้ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรนั้น ๆ และใช้อย่างชาญฉลาด ให้เกิดผลดีในทุก ๆ ด้านต่อ สังคมมนุษย์ และควรใช้ทรัพยากรให้อำนวยประโยชน์หลาย ๆ ด้านในเวลาเดียวกันด้วย

7. อัตราการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในปัจจุบัน จะเป็นที่ใดก็ตาม ยังไม่อยู่ในระดับที่จะพุง ซึ่งฐานะความอยู่ดีกินดีโดยทั่วถึงได้ เนื่องจากการกระจายการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร ยังเป็นไปโดยไม่ทั่วถึง

8. การอนุรักษ์เกี่ยวข้องกับมนุษย์ทุกคน ไม่ว่าจะอยู่ในเมืองหรือชนบท ความมั่งคั่งสุขสมบูรณ์ของประเทศนี้ ขึ้นอยู่กับความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ และขึ้นอยู่กับทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นผู้ใช้ทรัพยากรอื่น ๆ ของประเทศนั้น ๆ

9. การทำลายทรัพยากรธรรมชาติใด ๆ ด้วยเหตุใดก็ตาม เท่ากับเป็นการทำลายความสวัสดีของมนุษย์อย่างไรก็ดี มนุษย์จะต้องยอมรับว่า การทำลายทรัพยากรธรรมชาติได้เกิดขึ้นอยู่ทุกหนทุกแห่งที่มีการใช้ทรัพยากรนั้น ๆ อย่างหลีกเลี่ยงได้ยาก

10. การดำรงชีวิตของมนุษย์ขึ้นอยู่กับสิ่งมีชีวิตไม่ว่าจะเป็นพืชหรือสัตว์ ซึ่งต่างก็เกิดขึ้นมาจากทรัพยากรอื่น ๆ เช่น ดิน น้ำ อากาศหนึ่ง กำลังงานของมนุษย์ ตลอดจนการอยู่ดีกินดีทั้งทางร่างกายและจิตใจ ขึ้นอยู่กับคุณค่าของอาหารที่เราบริโภค นอกจากปลาและอาหารทะเลอื่นๆ แล้วอาหารทุกอย่างจะเป็นผัก ผลไม้ ถั่ว งา ข้าว หรือในรูปของนม เนื้อสัตว์ อันเป็นผลผลิตจากพืชที่สัตว์บริโภคเข้าไปล้วนเกิดขึ้นมาจากดินทั้งสิ้น

11. มนุษย์จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติ และเชื่อในความเป็นไปตามธรรมชาติ มนุษย์นำเอาวิทยาการต่าง ๆ มาช่วยหรือบรรเทากระบวนการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติได้ แต่มนุษย์ไม่สามารถจะนำสิ่งใดมาทดแทนธรรมชาติได้ทั้งหมดที่เดียวอย่างแน่นอน

12. การอนุรักษ์นอกจากจะเพื่อการอยู่ดีกินดีของมวลมนุษย์แล้ว ยังจำเป็นต้องอนุรักษ์ธรรมชาติเพื่อความสมบูรณ์และเป็นผลดีทางจิตใจด้วย เช่น การอนุรักษ์สภาพธรรมชาติ การอนุรักษ์สัตว์ป่า เพื่อความสวยงามและสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ หรือเป็นเกมกีฬา เป็นต้น

13. เป็นความจริงที่ว่า ประชากรของโลกเพิ่มมากขึ้นทุกวัน แต่ทรัพยากรธรรมชาติกลับลดน้อยถอยลงทุกที ไม่มีใครทราบได้ว่าการใช้ทรัพยากรในบั้นปลายนั้นจะเป็นอย่างไร อนาคตจึงเป็นสิ่งที่มืดมน ถ้าหากทุกคนไม่เริ่มต้นอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติตั้งแต่บัดนี้

ป่าชายเลน

ความหมายของป่าชายเลน

สนิท (2542) กล่าวว่าไว้ว่า ป่าชายเลน หมายถึง สังคมพืชที่ขึ้นอยู่ตามบริเวณชายฝั่งทะเลปากแม่น้ำหรืออ่าว ซึ่งเป็นบริเวณที่มีระดับน้ำทะเลท่วมถึงในช่วงที่น้ำทะเลขึ้นสูงสุด

นิวัติ (2546) กล่าวว่าไว้ว่า ป่าชายเลน คือ กลุ่มสังคมพืชที่ขึ้นอยู่ตามชายฝั่งทะเลที่มีดินเลนและน้ำทะเลท่วมถึง

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (ม.ป.ป) กล่าวว่าไว้ว่า ป่าชายเลน หมายถึง กลุ่มสังคมพืชที่ขึ้นอยู่ตามชายฝั่งทะเลในเขตน้ำทะเลลงต่ำสุดและน้ำทะเลขึ้นสูงสุด พบได้ในบริเวณชายฝั่งทะเลปากแม่น้ำ อ่าว ทะเลสาบ และเกาะ ที่ได้รับอิทธิพลจากน้ำเค็มในมหาสมุทรและน้ำจืดจากฝั่ง รวมทั้งได้รับอิทธิพลจากน้ำขึ้นน้ำลง ทำให้พืชที่ขึ้นในป่าชายเลนมีลักษณะทางสรีรวิทยาและการปรับตัวทางโครงสร้างที่คล้ายคลึงกันเพื่อให้สามารถดำรงอยู่ในสภาพแวดล้อมนี้ได้ พันธุ์ไม้ส่วนใหญ่ประกอบด้วยไม้สกุลโกงกาง (rhizophoraceae) เป็นสำคัญ และมีไม้สกุลอื่นขึ้นปะปน

จากความหมายข้างต้นตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นได้ว่ามีความหมายใกล้เคียงกัน ผู้วิจัยจึงสรุปความหมายป่าชายเลน หมายถึง กลุ่มสังคมพืชที่ขึ้นอยู่ตามชายฝั่งทะเล ที่มีระดับน้ำทะเลขึ้นสูงสุด และน้ำทะเลลงต่ำสุด พบได้ในบริเวณชายฝั่งทะเล ปากแม่น้ำ อ่าว ทะเลสาบ และเกาะ มีการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างน้ำจืดกับน้ำทะเลกลายป็นน้ำกร่อยที่มีสภาพความเค็มแตกต่างกัน รวมทั้งได้รับอิทธิพลจากน้ำขึ้นน้ำลง ทำให้พืชที่ขึ้นในป่าชายเลนมีลักษณะทางสรีรวิทยาและการปรับตัวทางโครงสร้างที่คล้ายคลึงกันเพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้ในสภาพแวดล้อม

ระบบนิเวศป่าชายเลน

สนิท (2542) กล่าวว่าไว้ว่า ระบบนิเวศป่าชายเลนประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ส่วน ได้แก่ (1) องค์ประกอบด้านโครงสร้างของระบบนิเวศ (ecosystem structure) และ (2) องค์ประกอบด้านหน้าที่หรือกิจกรรมของระบบนิเวศ (ecosystem functions) โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. โครงสร้างระบบนิเวศป่าชายเลน มีองค์ประกอบ ดังนี้

1.1 ผู้ผลิต (producers) คือ พวกที่สร้างอินทรีย์สารโดยใช้พลังงานแสงอาทิตย์ ได้แก่ แพลงตอนพืช (phytoplankton) สาหร่าย (algae) และพรรณไม้ชนิดต่าง ๆ ในป่าชายเลน

1.2 ผู้บริโภค (consumers) ผู้บริโภคในป่าชายเลนแบ่งออกเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

1.2.1 กลุ่มผู้บริโภคหรือกลุ่มกินอินทรีย์สาร ได้แก่ พวกสัตว์หน้าดินขนาดเล็ก หอยสองฝา และปลาบางชนิด

1.2.2 กลุ่มผู้บริโภคหรือกินพืชโดยตรง (herbivores) พวกนี้จะกินพืชโดยตรง เช่น แพลงตอน สัตว์ ปู ไส้เดือน และปลาบางชนิด เป็นต้น

1.2.3 กลุ่มผู้บริโภคหรือกินสัตว์ (carnivores) ซึ่งรวมถึงพวกกินสัตว์ระดับแรก หรือระดับต่ำ (lower carnivores) ได้แก่ พวกกุ้ง ปู ปลาขนาดเล็ก และนกกินปลาบางชนิด และพวกกินสัตว์ระดับสูงสุด หรือยอด (top carnivores) ได้แก่ ปลาขนาดใหญ่ นก สัตว์เลื้อยคลาน และสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม และที่สำคัญที่สุด คือ มนุษย์

1.2.4 กลุ่มผู้บริโภคหรือกลุ่มกินทั้งพืชและสัตว์ (omnivores) ได้แก่ ปลาบางชนิดแต่ส่วนใหญ่แล้วสัตว์ในกลุ่มนี้จะกินทั้งพืชมากกว่ากินสัตว์

1.3 ผู้ย่อยสลาย (decomposers) ได้แก่ แบคทีเรีย รา พวกปูและหอย

2. องค์ประกอบด้านหน้าที่หรือกิจกรรมของระบบนิเวศป่าชายเลน เป็นเรื่องของความสัมพันธ์ในแง่อาหารและการถ่ายทอดพลังงาน อาจแบ่งออกเป็น 2 แบบใหญ่ ๆ คือ

2.1 เป็นห่วงโซ่อาหารที่เริ่มจากพืชสีเขียวไปสู่สัตว์ชนิดอื่นในระดับอาหารต่าง ๆ ที่สูงกว่า

2.2 เป็นห่วงโซ่อาหารที่เริ่มจากอินทรีย์สารไปสู่สัตว์ชนิดอื่น ๆ ในระดับอาหารต่างๆ ที่สูงกว่า

ประโยชน์และความสำคัญของป่าชายเลน

ป่าชายเลนเป็นป่าที่มีความสำคัญและเป็นระบบนิเวศที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง จึงมีประโยชน์และความสำคัญเป็นอย่างมาก ผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลมานำมาเสนอไว้พอสังเขป ดังต่อไปนี้

บุญเรียม (2539) กล่าวว่า ป่าชายเลน เป็นทรัพยากรที่สำคัญและมีคุณค่ามหาศาลของมนุษย์ ทั้งในด้านการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม การประมง การป่าไม้ รวมทั้งการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นห่วงโซ่อาหารของสัตว์น้ำเค็มที่อาศัยอยู่บริเวณชายฝั่งและในทะเล เป็นทั้งแหล่งอาหาร ที่อยู่อาศัย แหล่งเพาะพันธุ์และอนุบาลสัตว์น้ำ เป็นแหล่งเจริญเติบโตของสัตว์เศรษฐกิจนานาชนิด นอกจากนี้ ป่าชายเลนยังช่วยป้องกันภัยธรรมชาติ เป็นเกราะกำบังชะลอความรุนแรงของพายุ คลื่นลมชายฝั่ง รวมทั้งความเร็วของกระแสน้ำ ช่วยดักกรองตะกอนสารมลพิษและสิ่งปฏิกูลต่าง ๆ มิให้ไหลลงสู่ ทะสมในบริเวณชายฝั่งทะเล

สนิท (2542) กล่าวว่า ป่าชายเลนนับเป็นระบบนิเวศที่มีคุณค่ามหาศาล ซึ่งมีความสำคัญ และมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในหลายรูปแบบ สามารถสรุปรายละเอียดความสำคัญ และประโยชน์ของป่าชายเลนได้ ดังต่อไปนี้

1. การนำไม้มาใช้ประโยชน์ เป็นประโยชน์ที่เห็นได้ชัดที่สุด ซึ่งไม้ที่ได้จากป่าชายเลนนั้น นอกจากจะนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการเผาถ่านแล้ว ยังสามารถใช้เพื่อการเป็นไม้ฟืน ไม้เสาเข็ม ไม้ค้ำยัน เฟอร์นิเจอร์ นอกจากนี้ยังมีผู้พัฒนาใช้เป็นวัตถุดิบในการกลั่นไม้ เพื่อให้ได้สารแทนนินที่มีความสำคัญมากในการฟอกย้อม และมีแอลกอฮอล์ กรดน้ำส้ม และเขม่าน้ำมันเป็นผลพลอยได้

2. การป้องกันชายฝั่งทะเล ป่าชายเลนทำหน้าที่เหมือนป้องกันคลื่นลมซึ่งมีราคาถูกลง และสามารถซ่อมแซมตนเองได้เมื่อได้รับความเสียหายพังทลายจากพายุ เมื่อมีป่าชายเลนกันอยู่ก็จะช่วยลด ความรุนแรงของลมพายุ จนไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อมนุษย์และระบบนิเวศอื่นๆ ซึ่งอยู่ถัดเข้ามาในทาง ตรงกันข้าม บริเวณที่ป่าชายเลนถูกทำลายไปจนถึงขอบฝั่งทะเล และชาวบ้านได้สร้างคันนาทุ่งเข้า แทนที่ เมื่อเกิดมีมรสุม นาทุ่งเหล่านี้ก็จะพังทลายเสียหาย จนในที่สุดมีเจ้าของนาทุ่งหลายรายตระหนัก ถึงปัญหานี้ และได้พยายามปลูกป่าตามแนวริมคลองและริมทะเลเพื่อเป็นแนวกันลม

3. การทำหน้าที่ปกป้องระบบนิเวศบนบก ป่าชายเลนช่วยลดความรุนแรงของคลื่นลมทะเล ขณะเดียวกันก็ทำหน้าที่เป็นแหล่งดักตะกอน สารปฏิจุล และสารมลพิษต่าง ๆ จากบนบกไม่ให้ลงสู่ทะเล ทั้งนี้ มีงานวิจัยจำนวนมากที่แสดงให้เห็นว่า ปริมาณสารเป็นพิษจะถูกสะสมอยู่ในดินป่าชายเลนเป็นจำนวนมาก แต่เมื่อป่าชายเลนถูกทำลายสารเหล่านี้ก็ถูกชะล้างลงสู่ทะเล

4. การเพิ่มพื้นที่ประเทศ จากการที่ป่าชายเลนจะเกิดขึ้นตามบริเวณปากแม่น้ำริมทะเลต่าง ๆ ดังนั้น จึงเป็นแหล่งทับถมของตะกอนดินทรายซึ่งไหลมากับแม่น้ำ และเมื่อถูกขวางกั้นด้วยแนวป่าชายเลนทำให้กระแสน้ำลดความเร็วลงเกิดการตกตะกอนทับถม ทำให้มีการงอกตัวของแผ่นดิน

5. ประโยชน์ด้านนิเวศวิทยา ป่าชายเลนเป็นระบบนิเวศที่เหมาะสมสำหรับการวางไข่ การหาอาหาร และการเจริญเติบโตของสัตว์น้ำเศรษฐกิจหลายชนิด เช่น กุ้ง ปลา และสัตว์น้ำชนิดต่างๆ บทบาทของป่าชายเลนในฐานะที่เป็นแหล่งอาหารของสัตว์น้ำเศรษฐกิจ ที่ได้รับการศึกษาวิจัยและเป็นที่ยอมรับจากนักวิชาการทั่วโลก ในประเทศไทยเองก็มียานวิจัยที่ยืนยันแน่ชัดว่า ป่าชายเลนเป็นแหล่งวางไข่และหาอาหารของสัตว์น้ำเศรษฐกิจหลายชนิดเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ ป่าชายเลนจะให้ร่มเงา แหล่งหลบภัย สารอินทรีย์และสิ่งมีชีวิตเล็ก ๆ ที่เป็นอาหาร ตลอดจนคุณภาพน้ำและคุณภาพดินที่เหมาะสมอีกด้วย

6. การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเศรษฐกิจ เช่น กุ้ง ปูทะเล เป็นต้น คิดเป็นเนื้อที่กว่า 418,736.75 ไร่ทั่วประเทศ โดยคาดว่าร้อยละ 99 ใช้พื้นที่ป่าชายเลนหรือหาดเลนเป็นแหล่งเพาะเลี้ยง แสดงให้เห็นว่าป่าชายเลนช่วยเอื้ออำนวยสัตว์น้ำวัยอ่อน อาหารและน้ำ ซึ่งเป็นปัจจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่สำคัญ

7. เป็นแหล่งยังชีพของประชาชนที่อาศัยตามชายฝั่งทะเล ประชาชนอาศัยยังชีพอยู่ได้ ด้วยการทำประมงขนาดเล็กชายฝั่ง และใช้ป่าชายเลนเป็นแหล่งเอื้ออำนวยปัจจัยที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น หลักไม้สำหรับอุปกรณ์จับปลา เปลือกไม้ชายเลนสำหรับข้อมวนและแหให้คงทนเครื่องมือจับปูจากไม้ชายเลน น้ำผึ้งจากรังผึ้งในป่าชายเลน ลูกจากใบจากใช้มุงหลังคาและมวนบุหรี่ยารักษาโรคต่าง ๆ ตัวหนอนบางชนิดใช้เป็นอาหาร รวมทั้งใช้ไม้ในการปลูกสร้างบ้านเรือนและสะพานทางเดินต่างๆ อีกด้วย

8. เป็นสถานที่ท่องเที่ยวและพักผ่อนหย่อนใจ เนื่องจากป่าชายเลนมีความงดงามและอุดมไปด้วยพรรณไม้ต่าง ๆ ตั้งแต่เฟิร์น กล้วยไม้ ไปจนถึงต้นไม้ที่มีใบและดอกไม้สวยงาม อีกทั้งยังเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ชนิดต่างๆ และมีลำคลองคดเคี้ยวไปมา ทำให้ป่าชายเลนกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ

พื้นที่ศึกษา

ประวัติความเป็นมา

ตำบลเขาด่าน เป็นชุมชนเก่าแก่ มาตั้งแต่สมัยอาณาจักรศรีวิชัย อายุมากกว่า 400 ปี ในอดีต ตำบลเขาด่าน เป็นตำบลหนึ่งของกิ่งอำเภอท่าฉาง ปกครองแบบมณฑล ภายหลังการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ การปกครองท้องถิ่น กิ่งอำเภอท่าฉางได้รับการยกฐานะขึ้นเป็น อำเภอท่าฉางจนถึงปัจจุบัน ในอดีต ตำบลเขาด่านมีพื้นที่ป่าไม้มาก มีเขาลูกหนึ่งที่ชาวบ้านถางป่าปลูกพืชไร่ เผาไม้ทำถ่านจึงเรียกว่า “เขาด่าน” อีกตำนานสันนิษฐานว่า ในอดีตมีพระสงฆ์สร้างวัดบนภูเขา ภาษาใต้เรียกพระสงฆ์ว่า “ท่าน” จึงเรียก วัดบนเขาว่า “วัดเขาท่าน” กร่อนเป็น “เขาด่าน” ในเวลาต่อมา อีกความเห็นหนึ่งว่าเดิม มีภูเขาเป็นเขต หรือด่านกันไว้ หากจะไปไชยาจะต้องเดินผ่านภูเขาด่านดังกล่าวจึงเรียกว่า “เขาด่าน” นานเข้าจึงกลายเป็น “เขาด่าน” ในปัจจุบันตำบลเขาด่าน มีการพัฒนาไปตามกาลเวลาโดยเฉพาะช่วงเวลา 50 ปีที่ผ่านมา ตำบลเขาด่านมีการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดโดยเฉพาะทางกายภาพ (บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน), ม.ป.ป.)

สภาพทั่วไป

1. ที่ตั้ง

ตำบลเขาด่าน เป็นตำบลหนึ่งที่ตั้งอยู่ อยู่ห่างจากตัวจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประมาณ 40 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 47 ตารางกิโลเมตร หรือ 39,296 ไร่ (บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน), ม.ป.ป.) ดังแสดงในภาพที่ 1

2. อาณาเขตติดต่อ

ตำบลเขาด่านตั้งอยู่ทางด้านตะวันออก ในอำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีอาณาเขต ติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียงดังต่อไปนี้ (องค์การบริหารส่วนตำบลเขาด่าน, 2555)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลเลม็ด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลท่าฉาง อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ทะเล (อ่าวไทย)
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลเสวีียด อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3. ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่ของตำบลเขาด่านเป็นที่ราบและที่ราบลุ่มชายฝั่งลาดเทสู่อ่าวไทยทางด้านทิศตะวันตกสู่ทางด้านตะวันออก ซึ่งติดต่อกับทะเลอ่าวไทยมีสภาพพื้นที่เป็นป่าชายเลน อยู่ในบริเวณหมู่ที่ 1 บ้านธาร น้ำร้อน, หมู่ที่ 2 บ้านบางน้ำจืด และหมู่ที่ 3 บ้านไร่ปรุ พื้นที่ตอนล่างเหมาะสำหรับการทำนา ส่วนพื้นที่ตอนเหนือ และตะวันตก มีลักษณะเป็นที่ราบสูงและภูเขา (องค์การบริหารส่วนตำบลเขาด่าน, 2555)

4. ลักษณะภูมิอากาศ

มีสภาพอากาศร้อนชื้น อยู่ในแถบที่มีลมมรสุมพัดผ่าน ทำให้เกิดฝนตกชุกเกือบตลอดทั้งปี โดยเฉพาะในช่วงเดือนพฤษภาคม - ธันวาคม (องค์การบริหารส่วนตำบลเขาด่าน, 2555)

สภาพสังคมและวัฒนธรรม

เขตการปกครองและประชากร

ตำบลเขาด่าน ประกอบด้วย 6 หมู่บ้าน มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 2,280 คน แยกเป็นเพศชาย 1,139 คน เพศหญิง 1,141 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 48.51 คน/ตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือน 726 ครัวเรือน โดยแยกพื้นที่การปกครองออกเป็น 6 หมู่บ้าน ดังตารางที่ 1 (กรมการปกครอง, 2556)

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรตำบลเขาด่าน อำเภอท่าหลวง จังหวัดสุราษฏร์ธานี จำแนกเป็นรายหมู่บ้าน

หมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
หมู่ที่ 1 บ้านธารน้ำร้อน	234	355	373	728
หมู่ที่ 2 บ้านบางน้ำจืด	43	44	55	99
หมู่ที่ 3 บ้านไร่ปรุ	221	343	330	673
หมู่ที่ 4 บ้านน้ำพุ	61	102	80	182
หมู่ที่ 5 บ้านหนองคู	119	202	219	421
หมู่ที่ 6 บ้านไทรใหญ่	48	93	84	177
รวม	726	1,139	1,141	2,280

ที่มา : กรมการปกครอง (2556)

สภาพทางเศรษฐกิจ

ประชากรในตำบลเขาถ่านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักด้านการเกษตร เช่น สวนยางพารา สวนปาล์ม เป็นหลัก ส่วนประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณทางทิศตะวันตกซึ่งติดต่อกับทะเลอ่าวไทย ประกอบอาชีพประมงชายฝั่ง เลี้ยงหอยแครง เลี้ยงปลาในกระชัง (องค์การบริหารส่วนตำบลเขาถ่าน, 2555)

ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรป่าไม้

ตำบลเขาถ่านมีสภาพป่าส่วนใหญ่เป็นป่าดิบแล้ง และป่าชายหาด (สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2553) ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 98 (พ.ศ. 2508) กำหนดให้ ป่าเลนน้ำเค็มท่าฉาง ในท้องที่ตำบลท่าฉาง ตำบลเขาถ่าน ตำบลท่าเคย ตำบลคลองไทร อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นป่าสงวนแห่งชาติ เนื้อที่ประมาณ 8,343 ไร่ (ราชกิจจานุเบกษา, 2508) และเป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามผลการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าชายหาด ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2530 วันที่ 22 สิงหาคม 2543 และวันที่ 17 ตุลาคม 2543 รวมพื้นที่จำนวน 10,031.80 ไร่ โดยมีพื้นที่ที่มีสภาพเป็นป่าชายหาด จำนวน 6,128.23 ไร่ พื้นที่ป่าชายหาดตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 98 (พ.ศ. 2508) และมติคณะรัฐมนตรีในตำบลเขาถ่าน อยู่บริเวณหมู่ที่ 1 บ้านธารน้ำร้อน หมู่ที่ 2 บ้านบางน้ำจืด และหมู่ที่ 3 บ้านไร่ปรุ มีพื้นที่จำนวน 5,060.89 ไร่ โดยมีพื้นที่ที่มีสภาพเป็นป่าชายหาด จำนวน 3,542.28 ไร่ คู่มือรับผิดชอบโดยสถานีพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 13 (ท่าฉาง สุราษฎร์ธานี) (สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน, 2555)

ทรัพยากรดิน

สภาพดินมีความแตกต่างหลายลักษณะในพื้นที่ บริเวณที่ราบต่ำเป็นดินร่วนปนทราย ส่วนที่ราบสูงเป็นหินลูกรัง หรือดินเหนียวปนทราย มีลักษณะสีน้ำตาล ที่ราบต่ำเหมาะแก่การปลูกพืชทุกชนิด

ทรัพยากรน้ำ

ตำบลเขาถ่านมีแหล่งน้ำตามธรรมชาติเพื่อการคมนาคมและการประกอบอาชีพประมง เช่น คลองบางนายพร คลองบางน้ำจืด คลองเหมก คลองถ่าน คลองสองพี่น้อง

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุกัญญา (2543) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลน : ศึกษากรณี หมู่ที่ 10 บ้านสามัคคี ตำบลบางขุนไทร อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ชาวบ้าน หมู่ที่ 10 ตำบลบางขุนไทร อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมาก แต่เป็นการมีส่วนร่วมโดยอ้อมมิได้ตั้งใจและไม่เป็นทางการเป็นส่วนมาก ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบวิถีการดำรงชีวิต ปัญหาและอุปสรรคในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของประชาชนในท้องถิ่นคือขาดความช่วยเหลือ และขาดข้อมูลที่ต้องการในการอนุรักษ์ป่าชายเลนจากเจ้าหน้าที่เท่าที่ควร ข้อเสนอแนะจากการวิจัยคือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมป่าไม้ กรมประมง ควรจัดอบรม และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ป่าชายเลนให้มากขึ้น

สุกัญญา (2544) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน ตำบลคลองโคน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการศึกษาสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง จากการวิเคราะห์การมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น การประชุมวางแผนดำเนินการ การปฏิบัติงานตามแผน และการติดตามและประเมินผล โดยใช้สถิติวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรเท่ากับ 12.78 มีค่าความแปรผันของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนร้อยละ 16.6 รองลงมา ได้แก่ การเข้ารับการฝึกอบรม มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเท่ากับ 6.62 มีค่าความแปรผันของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนร้อยละ 19.6 และการได้รับเอกสารหรือข่าวสาร มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเท่ากับ 15.02 มีค่าความแปรผันของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนร้อยละ 20.90 ส่วนปัญหาและอุปสรรคของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนมากที่สุด คือ ประชาชนไม่ค่อยมีความรู้ในเรื่องการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน การเข้าไปจับสัตว์น้ำในบริเวณพื้นที่ปลูกป่าทำให้ต้นไม้ได้รับความเสียหาย ประชาชนไม่มีเวลา และขาดแคลนกล้าไม้ที่จะใช้ปลูก

สุรศักดิ์ (2547) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการอนุรักษ์ป่าชายเลนในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนแห่งนี้ ได้แก่ อายุ การศึกษา อาชีพรอง และการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ และปัญหา อุปสรรคที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน ได้แก่ ปัญหาคลื่นและคลื่นลมมีความแรง ก่อให้เกิดการกัดเซาะพังทลายของชายฝั่งทะเล ทำให้พื้นที่ป่าชายเลนลดน้อยลง

สำราญ (2548) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลน ปากน้ำแหว จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่ทำการศึกษามากกว่าครึ่งเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 46.95 ปี มีการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.61 คน มีภูมิลำเนาเดิมเกิดในหมู่บ้าน มีระยะเวลาการตั้งถิ่นฐานเฉลี่ย 47.44 ปี มีขนาดพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 20.52 ไร่ มีอาชีพทำประมงเป็นอาชีพหลัก มีอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพรอง มีรายได้ของครัวเรือนและรายจ่ายรวมของครัวเรือนเฉลี่ย 98,318.89 และ 88,213.33 บาทต่อปี ตามลำดับ มีความต้องการที่ดินเพิ่มเฉลี่ย 17.68 ไร่ เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ไม่เคยได้รับการฝึกอบรม มีประสบการณ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ มีประสบการณ์การทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ มีความรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศป่าชายเลน อยู่ในระดับสูง มีระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนปากน้ำแหว จังหวัดจันทบุรี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.12 ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนแห่งนี้ ได้แก่ ระดับการศึกษาระยะเวลาการตั้งถิ่นฐาน อาชีพหลัก รายได้ของครัวเรือน ขนาดพื้นที่ถือครอง การได้รับการฝึกอบรม ประสบการณ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และมีประสบการณ์การทำงานกับเจ้าหน้าที่

ธีรพล (2552) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ป่าชายเลน บริเวณบ้านลิ้ง ตำบลคลองด่าน อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพหลัก พื้นที่ถือครอง รายได้ของครัวเรือน รายได้จากป่าชายเลน การรับรู้ข่าวสาร การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม การเข้ารับการฝึกอบรมที่จัดโดยหน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรอื่นๆ และโฉนดของพื้นที่การศึกษา มีผลทำให้การมีส่วนร่วมอนุรักษ์ป่าชายเลนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ยกเว้น อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพสมรส

ประสิทธิ์ (2552) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ในท้องที่ตำบลม่วงกลวง อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนที่ทำการศึกษามากกว่าครึ่งเป็นเพศชายและเป็นเพศหญิงในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน มีอายุเฉลี่ย 39.91 ปี

นับถือศาสนาอิสลาม มีการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.53 คน มีระยะเวลาการตั้งถิ่นฐานเฉลี่ย 34.80 ปี มีทำเลที่ตั้งบ้านเรือนอยู่นอกพื้นที่ป่าชายเลน มีอาชีพประมงเป็นอาชีพหลัก ส่วนใหญ่มีอาชีพรองมีรายได้และรายจ่ายรวมของครัวเรือนเฉลี่ย 90,941.01 บาทต่อปี และ 82,737.41 บาทต่อปีตามลำดับมีขนาดที่ดินถือครองเฉลี่ย 11.14 ไร่ ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน เคยได้รับการฝึกอบรม เคยมีประสบการณ์การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน และมีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนอยู่ในระดับมาก รวมถึงมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนในพื้นที่ศึกษาแห่งนี้ในระดับค่อนข้างต่ำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.39 ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนแห่งนี้ ได้แก่ อายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระยะเวลาการตั้งถิ่นฐาน อาชีพหลัก อาชีพรอง ขนาดพื้นที่ถือครอง และการได้รับการฝึกอบรม

กิตติศักดิ์ (2553) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชนเขาราวเทียนทอง จังหวัดชัยนาท ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนบ้านเขาราวเทียนทองมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชุมชนเขาราวเทียนทองอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชนเขาราวเทียนทอง จังหวัดชัยนาท ได้แก่ สถานภาพทางสังคม และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน ซึ่งเป็นปัจจัยหลัก ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชนเขาราวเทียนทอง จังหวัดชัยนาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ เพศ อายุ การเป็นสมาชิกกลุ่มกิจกรรมเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน การได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนและผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากป่าชุมชน

จิตรลดา (2555) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสลักพระ ผลการศึกษาพบว่า หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 40 - 49 ปี มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพรับจ้างเป็นอาชีพหลัก ภูมิลำเนาเดิมมีถิ่นฐานอยู่ในชุมชนแห่งนี้ ส่วนมากมีที่ดินถือครองเป็นของตนเอง มีรายได้ต่อปีต่ำกว่า 120,000 บาทต่อปี และรายจ่ายต่อปีต่ำกว่า 120,000 บาทต่อปี ส่วนใหญ่ไม่มีภาระหนี้สิน เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมเป็นส่วนมาก และมีความรู้ความเข้าใจด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสลักพระ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัจจัยที่มีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสลักพระ ได้แก่ สถานภาพทางสังคม การศึกษา อาชีพหลัก รายได้ต่อปี รายจ่ายต่อปี ภาระหนี้สิน การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม และความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิด จากแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวทางในการศึกษาดังภาพที่ 2

ตัวแปรอิสระ (independent variables)

1. อายุ
2. ระดับการศึกษา
3. ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน
4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน
5. อาชีพหลัก
6. อาชีพรอง
7. ขนาดพื้นที่ถือครอง
8. รายได้ของครัวเรือน
9. รายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน
10. การเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลน
11. การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับป่าชายเลน
12. การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม
13. การได้เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน
14. ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน

ตัวแปรตาม (dependent variable)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานในการศึกษานี้มีดังนี้

สมมติฐานที่ 1 อายุของประชาชนต่างกัน มีผลให้การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ระดับการศึกษาของประชาชนต่างกัน มีผลให้การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานของประชาชนต่างกัน มีผลให้การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของประชาชนต่างกัน มีผลให้การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 5 อาชีพหลักของประชาชนต่างกัน มีผลให้การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 6 อาชีพรองของประชาชนต่างกัน มีผลให้การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 7 ขนาดพื้นที่ถือครองของประชาชนต่างกัน มีผลให้การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 8 รายได้ของครัวเรือนของประชาชนต่างกัน มีผลให้การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 9 รายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลนของประชาชนต่างกัน มีผลให้การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 10 การเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลนของประชาชนต่างกัน มีผลให้ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 11 การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับป่าชายเลนของประชาชนต่างกันมีผลให้ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 12 การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมของประชาชนต่างกัน มีผลให้ การมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 13 การได้เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลนของประชาชน ต่างกัน มีผลให้ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอกำแพง จังหวัด สุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 14 ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลนของประชาชนต่างกัน มีผลให้ การมี ส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน

อุปกรณ์และวิธีการ

อุปกรณ์

1. แผนที่ระวาง 4827IV มาตราส่วน 1:50,000 และแผนที่สังเขปแสดงบริเวณพื้นที่ที่ทำการศึกษา
2. แบบสอบถาม สำหรับใช้เก็บข้อมูลจากประชาชนกลุ่มตัวอย่าง
3. อุปกรณ์เครื่องเขียน
4. เครื่องคอมพิวเตอร์พร้อมโปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการ

การรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลใน 2 ลักษณะ ประกอบด้วย

1. การรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง ค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย
2. การรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามกับประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในบริเวณตำบลเขาถ่าน อำเภอนาทม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยคำถามปลายเปิดและคำถามปลายปิด

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทน ที่อาศัยอยู่บริเวณตำบลเขาด่าน อำเภอท่าม่วง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 6 หมู่บ้าน ซึ่งมีจำนวน 726 ครัวเรือน (กรมการปกครอง, 2556) การกำหนดขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมจากจำนวนครัวเรือนของประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณตำบลเขาด่าน อำเภอท่าม่วง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (stratified random sampling) ใช้สูตรของ Yamane (Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์ และค่าสัมประสิทธิ์ความผันแปรเท่ากับ 0.05 ในการคำนวณหาจำนวนตัวอย่างที่ต้องการศึกษา ดังสมการ (1)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2} \quad (1)$$

กำหนดให้

- N = จำนวนครัวเรือนประชาชนทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในบริเวณตำบลเขาด่าน ของทั้ง 6 หมู่บ้าน จำนวน 726 ครัวเรือน
- e = ระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้ (กำหนดไว้เท่ากับ 0.05)
- n = จำนวนครัวเรือนตัวอย่างที่ต้องการศึกษา (ครัวเรือน)

จากการคำนวณโดยใช้สูตรข้างต้น ได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 258 ครัวเรือน และการศึกษาครั้งนี้มีจำนวนกลุ่มเป้าหมายจำนวน 6 หมู่บ้าน ดังนั้นการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจะต้องเก็บข้อมูลจากประชาชนตัวอย่างของแต่ละหมู่บ้านตามสัดส่วนที่เหมาะสม โดยใช้สูตรการกระจายตามสัดส่วน (สุบงกช, 2526) ดังสมการ (2)

$$n_i = n \frac{N_i}{N} \quad (2)$$

กำหนดให้

n_i = จำนวนครัวเรือนตัวอย่างของหมู่บ้านที่ i

n = จำนวนครัวเรือนตัวอย่างของการศึกษา 258 ครัวเรือน

N_i = จำนวนครัวเรือนทั้งหมดของหมู่บ้านที่ i

N = จำนวนครัวเรือนประชาชนทั้งหมดของทั้ง 6 หมู่บ้าน (726 ครัวเรือน)

จากการคำนวณโดยใช้สูตรข้างต้น ทำให้ได้จำนวนครัวเรือนตัวอย่าง ปรากฏตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนประชากรและครัวเรือนตัวอย่างที่ทำการศึกษา จำแนกเป็นรายหมู่บ้าน

หมู่ที่/หมู่บ้าน	จำนวนประชากร* (ครัวเรือน)	จำนวนตัวอย่าง (ครัวเรือน)
หมู่ที่ 1 บ้านธารน้ำร้อน	234	83
หมู่ที่ 2 บ้านบางน้ำจืด	43	15
หมู่ที่ 3 บ้านไร่ปรุ	221	79
หมู่ที่ 4 บ้านน้ำพุ	61	22
หมู่ที่ 5 บ้านหนองคู	119	42
หมู่ที่ 6 บ้านไทรใหญ่	48	17
รวม	726	258

ที่มา : * กรมการปกครอง (2556)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม กำหนดเนื้อหาให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่ทำการศึกษ ซึ่งแบบสอบถามแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง คือ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพหลัก อาชีพรอง ขนาดพื้นที่ถือครอง รายได้ของครัวเรือน รายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม

ส่วนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน ประกอบด้วย การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน การได้เข้ารับการฝึกอบรม ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนของประชาชนกลุ่มตัวอย่างในตำบลเขาถ่าน อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อวัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง โดยตั้งคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ตามขั้นตอนของการมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน ตามเจมส์ค็อก (2526) ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในวางแผนดำเนินกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
4. การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลน ของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นคำถามปลายปิด โดยมีการตั้งคำถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคทั้งหมด 8 ข้อ และคำถามปลายเปิด ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนกลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นได้อย่างเป็นอิสระ

การทดสอบแบบสอบถาม

1. การทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยนำแบบสอบถามที่จัดทำขึ้น ไปปรึกษาประธานกรรมการที่ปรึกษาและกรรมการร่วม เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วนำกลับมาแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของประธานกรรมการที่ปรึกษาและกรรมการร่วม

2. การหาความเชื่อมั่น (reliability) นำแบบสอบถามจำนวน 30 ชุด ไปทำการทดสอบเครื่องมือ (pre-test) กับประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณหมู่ที่ 1 บ้านตลาดท่าทาง หมู่ที่ 2 บ้านท่าเคย หมู่ที่ 3 บ้านคลองเหียง หมู่ที่ 4 บ้านท่าพิกุล และหมู่ที่ 5 บ้านคลองขุดตำบลท่าทาง อำเภотаทาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับพื้นที่ศึกษา เพื่อทดสอบความตรงของเนื้อหา และข้อคำถามทุกข้อ จากนั้นนำผลที่ได้มาทดสอบคุณภาพของเครื่องมือด้วยวิธีการของ Cronbach 's alpha เพื่อทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน และค่าความเชื่อมั่นของคำถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ทั้งนี้ค่าความเชื่อมั่นของคำถามดังกล่าวจะต้องมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.80 (พวงรัตน์, 2543) ซึ่งผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน ได้ค่า Alpha เท่ากับ 0.98 (ตารางผนวกที่ 1) และผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของคำถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนได้ค่า Alpha เท่ากับ 0.95 (ตารางผนวกที่ 2) โดยหาได้ดังสมการ (3)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right\} \quad (3)$$

กำหนดให้

α = ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบทั้งฉบับ

n = จำนวนข้อคำถาม

s_i^2 = คะแนนความแปรปรวนแต่ละข้อ

s_t^2 = คะแนนความแปรปรวนรวมทั้งฉบับ

3. การทดสอบหาความเชื่อมั่นของคำถามเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน โดยใช้วิธีของ Kuder - Richardson ใช้สูตร KR-20 ค่าความเชื่อมั่นของคำถามดังกล่าวต้องมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.65 (พวงรัตน์, 2543) ซึ่งผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของคำถามเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน เท่ากับ 0.72 (ตารางผนวกที่ 3) โดยหาได้ดังสมการ (4)

$$r_n = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum pq}{s_t^2} \right\} \quad (4)$$

กำหนดให้

r_n = ค่าความเชื่อมั่นของคำถามทั้งหมด

n = จำนวนข้อคำถาม

p = สัดส่วนของผู้ตอบถูกในแต่ละข้อ

q = สัดส่วนของผู้ตอบผิดในแต่ละข้อ ($1-p$)

s_t^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งหมด

4. นำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาดที่ได้จากการทดสอบล่วงหน้าดังกล่าว และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อเตรียมนำไปใช้เก็บข้อมูลกับประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณตำบลเขาถ่าน อำเภอลำลูกเกด จังหวัดสุราษฎร์ธานี ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและผ่านการทดสอบรวมถึงแก้ไขข้อบกพร่องเรียบร้อยแล้ว ไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้านและครัวเรือนตัวอย่าง ตามที่ได้คำนวณไว้ข้างต้นจนครบถ้วน โดยเก็บข้อมูลกับประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนครัวเรือน

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ทำการลงรหัสและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์และโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปประมวลผล แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (descriptive analysis) เป็นการนำข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากแบบสอบถามมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติอย่างง่าย ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) พร้อมนำข้อมูลมาแจกแจงรายละเอียด ในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบาย

2. การวิเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน ทำได้โดยการสร้างคำถามทดสอบความรู้ในกรณีที่ตอบถูกจะได้ 1 คะแนน ในกรณีตอบผิดจะได้ 0 คะแนน นำคะแนนในส่วนนี้จะนำมาจัดระดับคะแนนโดยแบ่งเป็น 2 ระดับ โดยใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง กล่าวคือถ้าคะแนนที่ได้สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยถือว่าความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนของประชาชนอยู่ในระดับมาก และถ้าคะแนนที่ได้ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยถือว่าความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนของประชาชนอยู่ในระดับน้อย

3. การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าช้าง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามขั้นตอนของการมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา (2) การมีส่วนร่วมในวางแผนดำเนินกิจกรรม (3) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และ (4) การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล ทั้งนี้ คำถามดังกล่าวมีคำตอบให้เลือกตอบข้อละ 5 คำตอบ และมีเกณฑ์การให้คะแนนตามแบบของ Likert's scale (ประภาเพ็ญ, 2526) ดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วม

คะแนนที่ได้

มีส่วนร่วมมากที่สุด

ได้ 5 คะแนน

มีส่วนร่วมมาก

ได้ 4 คะแนน

มีส่วนร่วมปานกลาง

ได้ 3 คะแนน

มีส่วนร่วมน้อย

ได้ 2 คะแนน

มีส่วนร่วมน้อยที่สุด/ไม่มีส่วนร่วม

ได้ 1 คะแนน

การให้ค่าคะแนนระดับการมีส่วนร่วม เป็นการจัดแบ่งอันตรภาคชั้นของคำถามในส่วนนี้ออกเป็น 5 ชั้น เพื่อใช้บ่งบอกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนกลุ่มตัวอย่างเป็นรายชื่อ รายชั้นตอน และระดับการมีส่วนร่วมในภาพรวม สามารถแบ่งอันตรภาคชั้นโดยใช้คะแนนมาเป็นเกณฑ์ ดังนี้

$$\text{อันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5-1}{5} = 0.80$$

เมื่อได้ค่าของอันตรภาคชั้นแล้ว สามารถกำหนดความหมายระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง โดยนำคำตอบแต่ละข้อของคำถามการมีส่วนร่วมมาหาค่าเฉลี่ยของคำตอบ จากนั้นจึงนำค่าเฉลี่ยคำตอบทุกข้อดังกล่าวมาหาค่าเฉลี่ยอีกครั้ง เมื่อนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเปรียบเทียบกับ อันตรภาคชั้นที่ได้กำหนดไว้ จะสามารถทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนกลุ่มตัวอย่างในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าชายเลนได้ต่อไป สำหรับการหาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนกลุ่มตัวอย่างเป็นรายชื่อ รายชั้นตอน สามารถดำเนินการได้ในทำนองเดียวกัน ทั้งนี้สามารถแปลความหมายระดับการมีส่วนร่วมแต่ละอันตรภาคชั้นได้ ดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับต่ำ

ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ

ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับมากที่สุด

4. การวิเคราะห์คำถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค 8 ข้อ คำถามดังกล่าวมีคำตอบให้เลือกตอบข้อละ 3 คำตอบ และมีเกณฑ์การให้คะแนนตามแบบของ Likert's scale (ประภาเพ็ญ, 2526) ดังนี้

ระดับของปัญหาอุปสรรค คะแนนที่ได้

มาก ได้ 2 คะแนน

น้อย ได้ 1 คะแนน

ไม่มี ได้ 0 คะแนน

การให้ค่าคะแนนระดับของปัญหาอุปสรรค เป็นการจัดแบ่งอันตรภาคชั้นของคำถามในส่วนนี้ออกเป็น 3 ชั้น เพื่อใช้บ่งบอกระดับของปัญหาอุปสรรค สามารถแบ่งอันตรภาคชั้นโดยใช้คะแนนเป็นเกณฑ์ ดังนี้

$$\text{อันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{2 - 0}{3} = 0.67$$

จากเกณฑ์ดังกล่าวสามารถกำหนดความหมายของระดับปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าหลวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี แต่ละอันตรภาคชั้นได้ดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย 0 – 0.67 หมายถึง ระดับของปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าหลวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 0.68 – 1.34 หมายถึง ระดับของปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าหลวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.35 – 2.00 หมายถึง ระดับของปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าหลวง จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับมาก

5. วิเคราะห์การทดสอบสมมติฐานเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ทางสถิติระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยใช้สถิติที (t-test) กับตัวแปรอิสระที่แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม และใช้วิธีสถิติเอฟ (F-test) กับตัวแปรอิสระที่แบ่งออกตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ 0.05 หรือที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จากนั้นทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมเป็นรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe' และ Tukey HSD

สถานที่และระยะเวลาทำการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน หรือผู้แทนหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในบริเวณตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 6 หมู่บ้าน ในพื้นที่ตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านธารน้ำร้อน หมู่ที่ 2 บ้านบางน้ำจืด หมู่ที่ 3 บ้านไร่ปรุ หมู่ที่ 4 บ้านน้ำพุ หมู่ที่ 5 บ้านหนองควน และหมู่ที่ 6 บ้านไพรใหญ่ โดยมีระยะเวลาทำการศึกษาวิจัยตั้งแต่เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2556 ถึงเดือนมกราคม พ.ศ. 2557 รวม 7 เดือน

ผลและวิจารณ์

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนที่เป็นหัวหน้าหรือผู้แทนครัวเรือนที่อาศัยอยู่บริเวณตำบลเขาถ่าน อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 6 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 บ้านธารน้ำร้อน หมู่ที่ 2 บ้านบางน้ำจืด หมู่ที่ 3 บ้านไร่ปรุ หมู่ที่ 4 บ้านน้ำพุ หมู่ที่ 5 บ้านหนองคูณ และหมู่ที่ 6 บ้านไทรใหญ่ โดยใช้แบบสอบถามกับประชาชนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 258 ครัวเรือน จากการศึกษาสามารถจำแนกประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ได้ 2 กลุ่ม คือ ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน จำนวน 142 ราย คิดเป็นร้อยละ 55 และผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้แทนหัวหน้าครัวเรือน จำนวน 116 ราย คิดเป็นร้อยละ 45 แบ่งข้อมูลที่ทำการศึกษาเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลน

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และข้อมูลทั่วไปของประชาชนที่ทำการศึกษประกอบไปด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ศาสนา ระดับการศึกษา ภูมิลำเนา ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพหลัก อาชีพรอง พื้นที่ถือครอง การเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลน รายได้ต่อปีของครัวเรือนทั้งหมด รายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลนต่อปีของครัวเรือน รายจ่ายเพื่อการบริโภคในครัวเรือนต่อปีของครัวเรือน การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน ช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน การได้เข้ารับการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน (ตารางที่ 3) มีรายละเอียดดังนี้

เพศ พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่าง เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 53.49 และเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 46.51

อายุ พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.57 รองลงมา มีอายุ 51-60 ปี อายุ 41-50 ปี และอายุมากกว่า 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.58 21.71 และ 8.14 ตามลำดับ โดยมีอายุต่ำสุด 24 ปี สูงสุด 75 ปี และมีอายุเฉลี่ย 45.24 ปี

สถานภาพ พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 85.66 รองลงนามีสถานภาพโสด และหม้าย คิดเป็นร้อยละ 12.40 และ 1.94 ตามลำดับ

ศาสนา พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 97.29 และนับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 2.71

ระดับการศึกษา พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 35.27 รองลงมา ระดับปริญญาตรีหรือปริญญาโท อนุปริญญาหรือปวส. มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช. และไม่ได้รับการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 19.77 18.99 12.40 10.47 และ 3.10 ตามลำดับ

ภูมิลำเนา พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เกิดที่ตำบลเขาถ่าน คิดเป็นร้อยละ 72.09 และย้ายมาจากที่อื่น ร้อยละ 27.91 โดยประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ย้ายมาเนื่องจากย้ายตามครอบครัว/ย้ายเนื่องจากแต่งงาน คิดเป็นร้อยละ 19.77 รองลงมา ได้แก่ ย้ายเนื่องจากหน้าที่การงาน และย้ายมาเพื่อหาพื้นที่ทำมาหากิน คิดเป็นร้อยละ 6.59 และ 1.55 ตามลำดับ

ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.54 รองลงมา มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน 51-60 ปี 41-50 ปี น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี 21-30 ปี 11-20 ปี และมีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานมากกว่า 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.99 17.05 13.95 10.58 10.47 และ 8.14 ตามลำดับ โดยพบว่ามีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานต่ำสุด 1 ปี สูงสุด 75 ปี และมีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานเฉลี่ย 36.84 ปี

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน คิดเป็นร้อยละ 49.61 รองลงมา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 5-6 คน 7-8 คน และ 1-2 คน คิดเป็นร้อยละ 37.60 9.30 และ 3.49 ตามลำดับ โดยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน สูงสุด 8 คน และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.60 คน โดยสมาชิกในครัวเรือนเป็นหญิงที่อยู่ในวัยทำงานมีจำนวน 410 คน และเป็นชายที่อยู่ในวัยทำงานมีจำนวน 349 คน ของจำนวนสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 34.48 และ 29.35 ตามลำดับ

อาชีพหลัก พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 42.64 รองลงมา ได้แก่ อาชีพประมง รับราชการ รับจ้าง ค้าขาย และอาชีพพนักงานบริษัท คิดเป็นร้อยละ 25.97 18.22 5.81 3.88 และ 3.49 ตามลำดับ

อาชีพรอง พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีอาชีพรอง คิดเป็นร้อยละ 74.03 และไม่มีอาชีพรอง คิดเป็นร้อยละ 25.97 และพบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 53.10 รองลงมา ได้แก่ อาชีพเกษตรกร ประมง ธุรกิจส่วนตัว และอาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 9.69 5.42 3.88 และ 1.94 ตามลำดับ

พื้นที่ถือครอง พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 77.91 และเช่าที่ดินทำกิน คิดเป็นร้อยละ 22.09 โดยพบว่ามีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 14.10 ไร่ มีพื้นที่ถือครองต่ำสุด 0 ไร่ และสูงสุด 50 ไร่ ประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีขนาดพื้นที่ถือครอง จำนวนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 44.96 รองลงมา มีขนาดพื้นที่ถือครอง จำนวน 11-20 ไร่ 21-30 ไร่ และมีขนาดพื้นที่ถือครอง จำนวนมากกว่า 30 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 29.84 18.22 และ 6.98 ตามลำดับ

การเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลน พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลน คิดเป็นร้อยละ 50.00 โดยเข้าไปทำการประมง หาปลา กุ้ง ปู หาใบจาก และไม่เคยเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลน คิดเป็นร้อยละ 50.00

รายได้ทั้งหมดต่อปีของครัวเรือนประชาชนกลุ่มตัวอย่าง พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 150,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 35.27 รองลงมา มีรายได้ 150,001-200,000 บาท มากกว่า 300,000 บาท 250,001-300,000 บาท และ 200,001-250,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 34.88 10.85 10.08 และ 8.91 ตามลำดับ โดยมีรายได้ต่ำสุด เท่ากับ 96,000 บาท สูงสุด เท่ากับ 1,200,000 บาท และมีรายได้เฉลี่ย เท่ากับ 244,798.45 บาท

รายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลนต่อปีของครัวเรือนของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีรายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลนเป็นตัวเงิน คิดเป็นร้อยละ 27.91 พบว่าโดยส่วนใหญ่ มีรายได้มากกว่า 100,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.47 รองลงมา มีรายได้ 50,001-100,000 บาท และน้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 9.69 และ 7.75 ตามลำดับ โดยมีรายได้ต่ำสุดเท่ากับ 0 บาท สูงสุดเท่ากับ 200,000 บาท และมีรายได้เฉลี่ย เท่ากับ 27,044.57 บาท

รายจ่ายทั้งหมดในครัวเรือนต่อปีของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายจ่ายเพื่อการบริโภคในครัวเรือน 100,000-200,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 58.53 รองลงมา มีรายจ่ายน้อยกว่า 100,000 บาท และมีรายจ่ายมากกว่า 200,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 27.13 และ 14.34 ตามลำดับ โดยมีรายจ่ายเพื่อการบริโภคในครัวเรือนต่ำสุด เท่ากับ 40,000 บาท สูงสุด เท่ากับ 500,000 บาท และมีรายจ่ายเพื่อการบริโภคในครัวเรือนเฉลี่ย เท่ากับ 151,298.45 บาท

การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม คิดเป็นร้อยละ 68.60 และไม่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม คิดเป็นร้อยละ 31.40 โดยเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมที่เกี่ยวกับป่าไม้ ได้แก่ กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลน คิดเป็นร้อยละ 31.80 รองลงมา กลุ่มอนุรักษ์ปูแสม (ปูเปรี๊ยะ) และกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนและอ่าวบ้านดอน คิดเป็นร้อยละ 29.50 และ 7.00 เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมที่ไม่เกี่ยวกับป่าไม้ ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์ คิดเป็นร้อยละ 32.90 รองลงมา กลุ่มเกษตรกร และกลุ่มทำปุ๋ยหมักชีวภาพ คิดเป็นร้อยละ 10.50 และ 1.60

การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน คิดเป็นร้อยละ 98.45 และไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน คิดเป็นร้อยละ 1.55 โดยส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน จำนวน 1 ครั้ง/เดือน คิดเป็นร้อยละ 70.16 รองลงมา จำนวน 2 ครั้ง/เดือน และตั้งแต่ 3 ครั้ง/เดือน ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 24.03 และ 4.26 ตามลำดับ โดยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลนจำนวน ต่ำสุดเท่ากับ 1 ครั้ง/เดือน สูงสุดเท่ากับ 5 ครั้ง/เดือน และเฉลี่ยเท่ากับ 1.36 ครั้ง/เดือน

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และข้อมูลทั่วไป

ลักษณะของข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
1. เพศ			
ชาย	138	53.49	
หญิง	120	46.51	
รวม	258	100.00	
2. อายุ			
≤ 40 ปี	115	44.57	ต่ำสุด = 24 ปี
41-50 ปี	56	21.71	สูงสุด = 75 ปี
51-60 ปี	66	25.58	$\bar{X} = 45.24$ ปี
> 60 ปี	21	8.14	
รวม	258	100.00	
3. สถานภาพ			
โสด	32	12.40	
สมรส	221	85.66	
หม้าย	5	1.94	
รวม	258	100.00	
4. ศาสนา			
พุทธ	251	97.29	
อิสลาม	7	2.71	
รวม	258	100.00	
5. ระดับการศึกษา			
ไม่ได้ศึกษา	8	3.10	
ประถมศึกษา	91	35.27	
มัธยมศึกษาตอนต้น	32	12.40	
มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช.	27	10.47	
อนุปริญญาหรือ ปวส.	49	18.99	
ปริญญาตรี หรือปริญญาโท	51	19.77	
รวม	258	100.00	

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ลักษณะของข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
6. ภูมิลำเนา			
เกิดที่ตำบลเขาถ่าน	186	72.09	
ย้ายมาจากที่อื่น	72	27.91	
- ย้ายเนื่องจากหน้าที่การงาน	17	6.59	
- ย้ายตามครอบครัว/ ย้ายเนื่องจากแต่งงาน	51	19.77	
- ย้ายมาเพื่อหาพื้นที่ทำมาหากิน	4	1.55	
รวม	258	100.00	
7. ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน			
≤10 ปี	36	13.95	ต่ำสุด = 1 ปี
11-20 ปี	27	10.47	สูงสุด = 75 ปี
21-30 ปี	28	10.58	$\bar{X} = 36.84$ ปี
31-40 ปี	53	20.54	S.D. = 18.54 ปี
41-50 ปี	44	17.05	
51-60 ปี	49	18.99	
> 60 ปี	21	8.14	
รวม	258	100.00	
8. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน			
1-2 คน	9	3.49	ต่ำสุด = 1 คน
3-4 คน	128	49.61	สูงสุด = 8 คน
5-6 คน	97	37.60	$\bar{X} = 4.60$ คน
7-8 คน	24	9.30	
ชาย	578	48.61	
อายุ ≤ 15 ปี	195	16.40	
อายุ 15-60 ปี	349	29.35	
อายุ > 60 ปี	34	2.86	

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ลักษณะของข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
หญิง	611	51.39	
อายุ ≤ 15 ปี	140	11.77	
อายุ 15-60 ปี	410	34.48	
อายุ > 60 ปี	61	5.13	
รวม	258	100.00	
9. อาชีพหลัก			
เกษตรกรรม	110	42.64	
ประมง	67	25.97	
รับราชการ	47	18.22	
รับจ้าง	15	5.81	
ค้าขาย	10	3.88	
พนักงานบริษัท	9	3.49	
รวม	258	100.00	
10. อาชีพรอง			
ไม่มี	67	25.97	
มี	191	74.03	
- รับจ้าง	137	53.10	
- เกษตรกรรม	25	9.69	
- ประมง	14	5.42	
- ธุรกิจส่วนตัว	10	3.88	
- ค้าขาย	5	1.94	
รวม	258	100.00	
11. พื้นที่ถือครอง			
เช่า	57	22.09	
มี	201	77.91	
รวม	258	100.00	

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ลักษณะของข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
จำนวนเนื้อที่ถือครอง			
- ≤ 10 ไร่	116	44.96	ต่ำสุด = 0 ไร่
- 11-20 ไร่	77	29.84	สูงสุด = 50 ไร่
- 21-30 ไร่	47	18.22	$\bar{X} = 14.10$ ไร่
- >30 ไร่	18	6.98	S.D. = 11.51 ไร่
รวม	258	100.00	
12. การเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่า			
ชายเลน			
ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลน	129	50.00	
ไม่ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลน	129	50.00	
รวม	258	100.00	
13. รายได้ทั้งหมด (บาท/ปี)			
$\leq 150,000$	91	35.27	ต่ำสุด = 96,000 บาท
150,001-200,000	90	34.88	สูงสุด =
200,001-250,000	23	8.91	1,200,000 บาท
250,001-300,000	26	10.08	$\bar{X} = 244,798.45$ บาท
$>300,000$	28	10.85	S.D. =
รวม	258	100.00	228,070.93 บาท
14. รายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์			
จากป่าชายเลนต่อปี (บาท/ปี)			
ไม่มี	186	72.09	ต่ำสุด = 0 บาท
มี	72	27.91	สูงสุด = 200,000 บาท
$\leq 50,000$	20	7.75	$\bar{X} = 27,044.57$ บาท
50,001-100,000	25	9.69	S.D. =
$>100,000$	27	10.47	53,223.07 บาท
รวม	258	100.00	

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ลักษณะของข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
15. รายจ่ายทั้งหมดในครัวเรือน (บาท/ปี)			
< 100,000	70	27.13	ต่ำสุด=40,000บาท
100,000-200,000	151	58.53	สูงสุด = 500,000บาท
>200,000	37	14.34	$\bar{X}$ = 151,298.45 บาท
รวม	258	100.00	S.D. = 73,655.52บาท
16. การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม			
ไม่เป็น	81	31.40	
เป็น*	177	68.60	*ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ
กลุ่มทางสังคมเกี่ยวกับป่าไม้			
- กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลน	82	31.80	
- กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนและ อ่าวบ้านดอน	18	7.00	
- กลุ่มอนุรักษ์ปูแสม(ปูเปรี๊ยะ)	76	29.50	
กลุ่มทางสังคมไม่เกี่ยวกับป่าไม้			
- กลุ่มเกษตรกร	27	10.50	
- กลุ่มทำปื้หมักชีวภาพ	4	1.60	
- กลุ่มออมทรัพย์	85	32.90	
รวม	258	100.00	
17. การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ การอนุรักษ์ป่าชายเลน			
ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร	4	1.55	
ได้รับข้อมูลข่าวสาร	254	98.45	
- จำนวน 1 ครั้ง/เดือน	181	70.16	ต่ำสุด = 1 ครั้ง/เดือน
- จำนวน 2 ครั้ง/เดือน	62	24.03	สูงสุด = 5 ครั้ง/เดือน
- ตั้งแต่ 3 ครั้ง/เดือน ขึ้นไป	11	4.26	$\bar{X}$ = 1.36 ครั้ง/เดือน
รวม	258	100.00	

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ลักษณะของข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
18. ช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน*			* ตอบได้ มากกว่า 1 ข้อ
วิทยุ	4	1.55	
โทรทัศน์	68	26.36	
หนังสือพิมพ์	3	1.16	
นิตยสาร	10	3.88	
แผ่นพับ ประกาศเผยแพร่	166	64.34	
เอกสารณรงค์ประชาสัมพันธ์	94	36.43	
กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	22	8.53	
เพื่อนบ้าน	1	0.39	
สถาบันการศึกษา	14	5.43	
หน่วยงานของรัฐ/เจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่	122	47.28	
องค์กรเอกชน	24	9.30	
19. การได้เข้ารับการฝึกอบรมความรู้ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่า ชายเลน			
ไม่เคย	201	77.91	
เคย	57	22.09	
หลักสูตรการอนุรักษ์ทรัพยากร ป่าชายเลน	52	20.16	
หลักสูตรทะเลชีวิต	2	0.77	
หลักสูตรรื้อฟื้นดวงใจรักษ์อ่าว			
บ้านดอน	3	1.16	
รวม	258	100.00	

ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน

จากการศึกษาความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลนของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง พบว่าประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน โดยตอบคำถามถูกหมีจำนวน 3 ข้อ คือ ข้อ 2. ป่าชายเลนเป็นระบบนิเวศที่เหมาะสมสำหรับเป็นแหล่งวางไข่และอาศัยของสัตว์น้ำวัยอ่อน ข้อ 8. ป่าชายเลนช่วยลดปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในอากาศ และข้อ 9. ป่าชายเลนเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจและแหล่งศึกษาธรรมชาติ ตอบถูกคิดเป็นร้อยละ 100 และประชาชนกลุ่มตัวอย่างตอบคำถามความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลนผิดมากที่สุด คือ ข้อ 1. การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน เป็นการรักษาทรัพยากรป่าชายเลนให้คงอยู่นานที่สุด โดยมีให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าชายเลน ตอบผิดคิดเป็นร้อยละ 36.05 (ตารางที่ 4) โดยตอบคำถามถูกต้องได้คะแนนต่ำสุด 6 คะแนน ได้คะแนนสูงสุด 10 คะแนน และมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 9.09 คะแนน

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน

คำถาม	จำนวน (ร้อยละ)					หมายเหตุ
	ถูก	ผิด	$\bar{X}$	S.D.		
1. การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน เป็นการรักษาทรัพยากรป่าชายเลนให้คงอยู่นานที่สุด โดยมีให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าชายเลน	165 (63.95)	93 (36.05)	0.64	0.48		ต่ำสุด = 6 คะแนน
2. ป่าชายเลนเป็นระบบนิเวศที่เหมาะสมสำหรับเป็นแหล่งวางไข่และอาศัยของสัตว์น้ำวัยอ่อน	258 (100.00)	0 (0.00)	1.00	0.00		สูงสุด = 10 คะแนน
3. การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน คือ การรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาด ให้เป็นประโยชน์ต่อมหาชนมากที่สุด และใช้ได้เป็นเวลายาวนานที่สุด สูญเสียทรัพยากรโดยเปล่าประโยชน์น้อยที่สุด	254 (98.45)	4 (1.55)	0.98	0.12		$\bar{X} = 9.09$ คะแนน
4. การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน เป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐเท่านั้น ประชาชนในท้องถิ่นไม่มีส่วนร่วมในการดำเนินการแต่อย่างใด	232 (89.92)	26 (10.08)	0.90	0.30		

ตารางที่ 4 (ต่อ)

คำถาม	ถูก	ผิด	$\bar{X}$	S.D.	หมายเหตุ
5. ป่าชายเลนช่วยลดความรุนแรงของคลื่นลมทะเลและลมพายุ อีกทั้งยังเป็นแหล่งคักตะกอน สารปฏิจุล และสารมลพิษต่าง ให้ลงสู่ทะเลลดลง	253 (98.06)	5 (1.94)	0.98	0.14	
6. พื้นที่ป่าชายเลนส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการทำเกษตรกรรม	223 (86.43)	35 (13.57)	0.86	0.34	
7. การใช้เครื่องมือทำการประมงที่ผิดประเภทและผิดกฎหมาย เช่น เรืออวนรุน เรืออวนลาก เรือคราด หอย มิได้ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง	221 (85.66)	37 (14.34)	0.86	0.35	
8. ป่าชายเลนช่วยลดปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในอากาศ	258 (100.00)	0 (0.00)	1.00	0.00	
9. ป่าชายเลนเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจและแหล่งศึกษาธรรมชาติ	258 (10.000)	0 (0.00)	1.00	0.00	
10. พื้นที่ป่าชายเลนที่มีสภาพเสื่อมโทรมลง ประชาชนสามารถเข้าครอบครองและทำประโยชน์ได้	225 (87.21)	33 (12.79)	0.87	0.34	

เมื่อพิจารณาประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน โดยใช้คะแนนเฉลี่ยรวมของกลุ่มตัวอย่างเป็นเกณฑ์แบ่ง สามารถแบ่งได้เป็น 2 ระดับ คือ ถ้าคะแนนที่ได้สูงกว่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X} = 9.09$) ให้ถือว่าความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลนของประชาชนกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก และถ้าคะแนนที่ได้ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยให้ถือว่าความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนของประชาชนกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับน้อย จากการศึกษาพบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 77.52 และอยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 22.48 (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของประชาชนกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามระดับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน

ระดับความรู้	จำนวน	ร้อยละ
มาก	200	77.52
น้อย	58	22.48
รวม	258	100

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลน แบ่งคำถามตามขั้นตอนของการมีส่วนร่วม ออกเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา การมีส่วนร่วมในวางแผนดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล มีข้อคำถามทั้งสิ้น 25 ข้อ โดยแต่ละข้อมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ ตอบมีส่วนร่วมมากที่สุดได้ 5 คะแนน ตอบมีส่วนร่วมมากได้ 4 คะแนน ตอบมีส่วนร่วมปานกลางได้ 3 คะแนน ตอบมีส่วนร่วมน้อยได้ 2 คะแนน และตอบมีส่วนร่วมน้อยที่สุด/ไม่มีส่วนร่วมได้ 1 คะแนน โดยแบ่งระดับการมีส่วนร่วมออกเป็น 5 ระดับ คือ ระดับต่ำ ระดับค่อนข้างต่ำ ระดับปานกลาง ระดับมาก และระดับมากที่สุด

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมโดยรวมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอลำปาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างโดยรวมมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.18 และเมื่อพิจารณาระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนเป็นรายข้อ (ตารางที่ 6) ซึ่งแบ่งตามขั้นตอนของการมีส่วนร่วมเป็น 4 ขั้นตอน สามารถสรุปได้ดังนี้

การมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา

การศึกษาการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.73 เมื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลนในกิจกรรมด้านต่างๆ มีดังนี้

1. การเข้าร่วมประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรป่าชายเลนของชุมชน พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 53.49 รองลงมา มีส่วนร่วมในระดับน้อย มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด/ไม่เข้าร่วม มีส่วนร่วมในระดับมาก และมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25.19 10.08 8.14 และ 3.10 ตามลำดับ โดยมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.69

2. การเข้าร่วมประชุมเพื่อหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรป่าชายเลนของชุมชน พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 49.61 รองลงมา มีส่วนร่วมในระดับน้อย มีส่วนร่วมในระดับมาก มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด/ไม่เข้าร่วม และมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 26.74 12.79 6.20 และ 4.65 ตามลำดับ โดยมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.83

3. การเข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนของชุมชน พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 40.70 รองลงมา มีส่วนร่วมในระดับน้อย มีส่วนร่วมในระดับมาก มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด/ไม่เข้าร่วม และมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.29 18.60 9.30 และ 3.10 ตามลำดับ โดยมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.78

4. การเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรป่าชายเลนของชุมชน ในการเข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 38.76 รองลงมา มีส่วนร่วมในระดับน้อย มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด/ไม่เข้าร่วม มีส่วนร่วมในระดับมาก และมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.37 9.30 8.91 และ 4.65 ตามลำดับ โดยมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.61

5. การเสนอปัญหาอุปสรรค เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนของชุมชน พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 36.05 รองลงมา มีส่วนร่วมในระดับน้อย มีส่วนร่วมในระดับมาก มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด/ไม่เข้าร่วม และมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.27 15.50 8.53 และ 4.65 ตามลำดับ โดยมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.72

การมีส่วนร่วมในวางแผนดำเนินกิจกรรม

การศึกษาการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผนดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.64 เมื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผนดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลนในกิจกรรมด้านต่างๆ มีดังนี้

1. การเข้าร่วมประชุมเพื่อวางแผนหาแนวทางในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนของชุมชน พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 37.60 รองลงมามีส่วนร่วมในระดับน้อย มีส่วนร่วมในระดับมาก มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด/ไม่เข้าร่วม และมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.27 15.50 8.91 และ 2.71 ตามลำดับ โดยมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.68

2. การเข้าร่วมประชุมเพื่อวางแผนหาแนวทางแก้ไขปัญาที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรป่าชายเลนของชุมชน พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 40.31 รองลงมามีส่วนร่วมในระดับน้อย มีส่วนร่วมในระดับมาก มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด/ไม่เข้าร่วม และมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.11 14.34 8.53 และ 2.71 ตามลำดับ โดยมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.69

3. การเข้าร่วมในการกำหนด กฎเกณฑ์ ข้อตกลง เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรป่าชายเลนของชุมชนและบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 42.25 รองลงมามีส่วนร่วมในระดับปานกลาง มีส่วนร่วมในระดับมาก มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด/ไม่เข้าร่วม และมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.05 7.75 7.75 และ 6.2 ตามลำดับ โดยมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.62

4. การเสนอแนวทางในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนของชุมชน ในการเข้าร่วมประชุม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 41.86 รองลงมามีส่วนร่วมในระดับปานกลาง มีส่วนร่วมในระดับมาก มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด/ไม่เข้าร่วม และมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.78 15.12 6.98 และ 4.26 ตามลำดับ โดยมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.68

5. ท่านได้เสนอแนวทางในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนของชุมชน ในการเข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 44.19 รองลงมามีส่วนร่วมในระดับน้อย มีส่วนร่วมในระดับมาก มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด/ไม่เข้าร่วม และมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.60 7.36 9.30 และ 1.55 ตามลำดับ โดยมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับค่อนข้างต่ำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.54

การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

การศึกษาการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการปฏิบัติในการอนุรักษ์ป่าชายเลน พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับสูง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 เมื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการปฏิบัติในการอนุรักษ์ป่าชายเลนในกิจกรรมด้านต่างๆ มีดังนี้

1. การปฏิบัติตามข้อกำหนด กฎเกณฑ์ ข้อตกลง เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรป่าชายเลนของชุมชนอย่างเคร่งครัด พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 41.86 รองลงมามีส่วนร่วมในระดับปานกลาง มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด มีส่วนร่วมในระดับน้อย และมีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด/ไม่เข้าร่วม คิดเป็นร้อยละ 37.98 10.86 7.75 และ 1.55 ตามลำดับ โดยมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53

2. การเข้าร่วมในกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนในวันสำคัญต่างๆ ร่วมกับชุมชนพบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 45.35 รองลงมามีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง และมีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด/ไม่เข้าร่วม คิดเป็นร้อยละ 31.78 21.32 และ 1.55 ตามลำดับ โดยมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06

3. การมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวเขตทะเลชุมชน พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 33.33 รองลงมามีส่วนร่วมในระดับปานกลาง มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด มีส่วนร่วมในระดับน้อย และมีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด/ไม่เข้าร่วม คิดเป็นร้อยละ 25.58 23.64 10.85 และ 6.59 ตามลำดับ โดยมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57

4. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูเปรี๊ยะ พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.80 รองลงมามีส่วนร่วมในระดับมาก มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง

มีส่วนร่วมในระดับน้อย และมีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด/ไม่เข้าร่วม คิดเป็นร้อยละ 29.07 18.60 6.20 และ 2.33 ตามลำดับ โดยมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06

5. การมีส่วนร่วมในการปลูกป่าเสริมในพื้นที่ป่าชายเลน พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.71 รองลงมามีส่วนร่วมในระดับมาก มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง มีส่วนร่วมในระดับน้อย และมีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด/ไม่เข้าร่วม คิดเป็นร้อยละ 26.36 17.44 1.94 และ 1.55 ตามลำดับ โดยมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27

6. การมีส่วนร่วมในการต่อต้านกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อทรัพยากรป่าชายเลน พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.43 รองลงมามีส่วนร่วมในระดับมาก มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง มีส่วนร่วมในระดับน้อย และมีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด/ไม่เข้าร่วม คิดเป็นร้อยละ 26.74 11.63 4.65 และ 1.55 ตามลำดับ โดยมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30

7. การมีส่วนร่วมในการส่งเสริม ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.98 รองลงมามีส่วนร่วมในระดับมาก มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง มีส่วนร่วมในระดับน้อย และมีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด/ไม่เข้าร่วม คิดเป็นร้อยละ 20.16 16.67 4.65 และ 1.55 ตามลำดับ โดยมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26

8. การให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในการป้องกันดูแล และอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.20 รองลงมามีส่วนร่วมในระดับมาก มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด/ไม่เข้าร่วม และมีส่วนร่วมในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 23.64 13.95 3.49 และ 2.71 ตามลำดับ โดยมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26

9. การให้ความร่วมมือในการร่วมกันเฝ้าระวังเครื่องมือทำการประมงประเภทที่ผิดกฎหมาย พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.50 รองลงมามีส่วนร่วมในระดับมาก มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง มีส่วนร่วมในระดับน้อย และมีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด/ไม่เข้าร่วม คิดเป็นร้อยละ 30.23 23.26 10.47 และ 1.55 ตามลำดับ โดยมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86

10. ท่านร่วมบริจาคเงินและสิ่งของ ในกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 45.74 รองลงมามีส่วนร่วมในระดับมาก มีส่วนร่วมในระดับน้อย มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด/ไม่เข้าร่วม และมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 22.09 22.09 6.59 และ 3.49 ตามลำดับ โดยมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.94

การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล

การศึกษาการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการติดตามและประเมินผลเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.70 เมื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการติดตามและประเมินผลเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลนในกิจกรรมด้านต่างๆ มีดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 42.25 รองลงมามีส่วนร่วมในระดับน้อย มีส่วนร่วมในระดับมาก มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด และมีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด/ไม่เข้าร่วม คิดเป็นร้อยละ 37.21 11.63 4.65 และ 4.26 ตามลำดับ โดยมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.75

2. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติตาม พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 41.47 รองลงมามีส่วนร่วมในระดับน้อย มีส่วนร่วมในระดับมาก มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด/ไม่เข้าร่วม และมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.05 9.69 6.59 และ 6.20 ตามลำดับ โดยมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.73

3. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรป่าชายเลนหลังมีการกำหนดแนวเขตทะเลชุมชน พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 43.41 รองลงมามีส่วนร่วมในระดับน้อย มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด/ไม่เข้าร่วม มีส่วนร่วมในระดับมาก และมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.05 7.36 6.59 และ 6.59 ตามลำดับ โดยมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.69

4. การเข้าร่วมประชุมพูดคุยถึงผลการดำเนินการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนของชุมชนพบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 41.47 รองลงมามีส่วนร่วมในระดับน้อย มีส่วนร่วมในระดับมาก มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด/ไม่เข้าร่วม และมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.21 9.69 7.36 และ 4.26 ตามลำดับ โดยมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.66

5. การช่วยติดตามและดูแลทรัพยากรป่าชายเลนที่เพิ่มขึ้นจากการร่วมกันอนุรักษ์ในกิจกรรมต่างๆ พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 39.92 รองลงมามีส่วนร่วมในระดับน้อย มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด/ไม่เข้าร่วม มีส่วนร่วมในระดับมาก และมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.21 7.36 11.24 และ 4.26 ตามลำดับ โดยมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.68

ตารางที่ 6 การมีส่วนร่วมโดยรวมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การมีส่วนร่วม	การมีส่วนร่วม จำนวน (ร้อยละ)					$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด/ไม่เข้าร่วม			
การมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา								
1. ท่านเข้าร่วมประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรป่าชายเลนของชุมชน	8 (3.10)	21 (8.14)	138 (53.49)	65 (25.19)	26 (10.08)	2.69	0.88	ปานกลาง
2. ท่านเข้าร่วมประชุมเพื่อหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรป่าชายเลนของชุมชน	12 (4.65)	33 (12.79)	128 (49.61)	69 (26.74)	16 (6.20)	2.83	0.90	ปานกลาง
3. ท่านเข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนของชุมชน	8 (3.10)	48 (18.60)	105 (40.70)	73 (28.29)	24 (9.30)	2.78	0.96	ปานกลาง
4. ท่านได้เสนอปัญหาที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรป่าชายเลนของชุมชน ในการเข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	12 (4.65)	23 (8.91)	100 (38.76)	99 (38.37)	24 (9.30)	2.61	0.94	ปานกลาง
5. ท่านได้เสนอปัญหาอุปสรรค เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนของชุมชน	12 (4.65)	40 (15.50)	93 (36.05)	91 (35.27)	22 (8.53)	2.72	0.98	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม						2.73	0.93	ปานกลาง

ตารางที่ 6 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	การมีส่วนร่วม จำนวน (ร้อยละ)					$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด/ไม่เข้าร่วม			
การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม								
6. ท่านเข้าร่วมประชุมเพื่อวางแผนหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรป่าชายเลนของชุมชน	7 (2.71)	40 (15.50)	97 (37.60)	91 (35.27)	23 (8.91)	2.68	0.93	ปานกลาง
7. ท่านเข้าร่วมประชุมเพื่อวางแผนหาแนวทางในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนของชุมชน	7 (2.71)	37 (14.34)	104 (40.31)	88 (34.11)	22 (8.53)	2.69	0.92	ปานกลาง
8. ท่านเข้าร่วมในการกำหนด กฎเกณฑ์ ข้อตกลง เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรป่าชายเลนของชุมชนและบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน	16 (6.20)	20 (7.75)	93 (36.05)	109 (42.25)	20 (7.75)	2.62	0.96	ปานกลาง
9. ท่านได้เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรป่าชายเลนของชุมชน ในการเข้าร่วมประชุม	11 (4.26)	39 (15.12)	82 (31.78)	108 (41.86)	18 (6.98)	2.68	0.96	ปานกลาง
10. ท่านได้เสนอแนวทางในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนของชุมชน ในการเข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	4 (1.55)	19 (7.36)	114 (44.19)	96 (37.60)	24 (9.30)	2.54	0.82	ค่อนข้างต่ำ
ค่าเฉลี่ยรวม						2.64	0.92	ปานกลาง

ตารางที่ 6 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	การมีส่วนร่วม จำนวน (ร้อยละ)					$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด/ไม่เข้าร่วม			
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ								
11. ท่านปฏิบัติตามข้อกำหนด กฎเกณฑ์ ข้อตกลง เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรป่าชายเลนของชุมชนอย่างเคร่งครัด	28 (10.85)	108 (41.86)	98 (37.98)	20 (7.75)	4 (1.55)	3.53	0.84	มาก
12. ท่านเข้าร่วมในกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนในวันสำคัญต่างๆ ร่วมกับชุมชน	82 (31.78)	117 (45.35)	55 (21.32)	0 (0.00)	4 (1.55)	4.06	0.81	มาก
13. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวเขตทะเลชุมชน	61 (23.64)	86 (33.33)	66 (25.58)	28 (10.85)	17 (6.59)	3.57	1.15	มาก
14. ท่านมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูแสม (ปูเปรี๊ยะ)	113 (43.80)	75 (29.07)	48 (18.60)	16 (6.20)	6 (2.33)	4.06	1.04	มาก
15. ท่านมีส่วนร่วมในการปลูกป่าเสริมในพื้นที่ป่าชายเลน	136 (52.71)	68 (26.36)	45 (17.44)	5 (1.94)	4 (1.55)	4.27	0.92	มากที่สุด
16. ท่านมีส่วนร่วมในการต่อต้านกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อทรัพยากรป่าชายเลน	143 (55.43)	69 (26.74)	30 (11.63)	12 (4.65)	4 (1.55)	4.30	0.95	มากที่สุด

ตารางที่ 6 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	การมีส่วนร่วม จำนวน (ร้อยละ)					$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด/ไม่เข้าร่วม			
17. ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริม ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน	147 (56.98)	52 (20.16)	43 (16.67)	12 (4.65)	4 (1.55)	4.26	0.99	มากที่สุด
18. ท่านให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในการป้องกันดูแล และอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน	145 (56.20)	61 (23.64)	36 (13.95)	7 (2.71)	9 (3.49)	4.26	1.02	มากที่สุด
19. ท่านให้ความร่วมมือในการร่วมกันเฝ้าระวังเครื่องมือทำการประมงประเภทที่ผิดกฎหมาย	89 (34.50)	78 (30.23)	60 (23.26)	27 (10.47)	4 (1.55)	3.86	1.05	มาก
20. ท่านร่วมบริจาคเงินและสิ่งของ ในกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน	9 (3.49)	57 (22.09)	118 (45.74)	57 (22.09)	17 (6.59)	2.94	0.91	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม						3.91	0.97	มาก

ตารางที่ 6 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	การมีส่วนร่วม จำนวน (ร้อยละ)					$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด/ไม่เข้าร่วม			
การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล								
21. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี	12 (4.65)	30 (11.63)	109 (42.25)	96 (37.21)	11 (4.26)	2.75	0.89	ปานกลาง
22. ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติตาม	16 (6.20)	25 (9.69)	107 (41.47)	93 (36.05)	17 (6.59)	2.73	0.95	ปานกลาง
23. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรป่าชายเลนหลังมีการกำหนดแนวเขตทะเลชุมชน	17 (6.59)	17 (6.59)	112 (43.41)	93 (36.05)	19 (7.36)	2.69	0.94	ปานกลาง
24. ท่านได้เข้าร่วมประชุมพูดคุยถึงผลการดำเนินการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนของชุมชน	11 (4.26)	25 (9.69)	107 (41.47)	96 (37.21)	19 (7.36)	2.66	0.91	ปานกลาง
25. ท่านช่วยติดตามและดูแลทรัพยากรป่าชายเลนที่เพิ่มขึ้นจากการร่วมกันอนุรักษ์ในกิจกรรมต่างๆ	11 (4.26)	29 (11.24)	103 (39.92)	96 (37.21)	19 (7.36)	2.68	0.92	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม						2.70	0.92	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด						3.18	0.94	ปานกลาง

การทดสอบสมมติฐาน

การศึกษาครั้งนี้ได้ทำการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อที่จะได้ทราบว่าตัวแปรอิสระใดที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวแปร 2 กลุ่ม โดยใช้สถิติ (t-test) และใช้วิธีสถิติเอฟ (F-test) สำหรับตัวแปรตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ 0.05 ผลการทดสอบสมมติฐานที่ได้กำหนดไว้ 14 สมมติฐาน มีรายละเอียดดังนี้

สมมติฐานที่ 1 อายุของประชาชนต่างกัน มีผลให้การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน

การศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งอายุของประชาชนกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี 41-50 ปี 51-60 ปี และมากกว่า 60 ปี พบว่า อายุของประชาชนกลุ่มตัวอย่างต่างกัน มีผลให้การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ (ตารางที่ 7) ซึ่งสอดคล้องกับประสิทธิ์ (2552) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ในท้องที่ตำบลม่วงกลวง อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในแต่ละด้าน พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน การมีส่วนร่วมในด้านการศึกษาปัญหา ด้านการวางแผนดำเนินกิจกรรม ด้านการปฏิบัติ และด้านติดตามและประเมินผล ในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างอายุของประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์
ป่าชายเลน

การมีส่วนร่วม	อายุ	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	F	df	Sig.
การมีส่วนร่วมในการศึกษา ปัญหา	≤ 40 ปี	115	2.59	0.75	12.31	3, 254	0.00*
	41-50 ปี	56	2.61	0.68			
	51-60 ปี	66	2.75	0.78			
	> 60 ปี	21	3.72	1.30			
	รวม	258	2.73	0.85			
การมีส่วนร่วมในการวางแผน ดำเนินกิจกรรม	≤ 40 ปี	115	2.47	0.77	10.23	3, 254	0.00*
	41-50 ปี	56	2.53	0.64			
	51-60 ปี	66	2.77	0.83			
	> 60 ปี	21	3.47	1.16			
	รวม	258	2.64	0.84			
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	≤ 40 ปี	115	3.76	0.84	5.50	3, 254	0.00*
	41-50 ปี	56	3.88	0.61			
	51-60 ปี	66	4.03	0.75			
	> 60 ปี	21	4.44	0.55			
	รวม	258	3.91	0.77			
การมีส่วนร่วมติดตามและ ประเมินผล	≤ 40 ปี	115	2.55	0.74	8.80	3, 254	0.00*
	41-50 ปี	56	2.64	0.75			
	51-60 ปี	66	2.74	0.94			
	> 60 ปี	21	3.58	1.27			
	รวม	258	2.70	0.89			
โดยภาพรวม	≤ 40 ปี	115	3.03	0.68	11.28	3, 254	0.00*
	41-50 ปี	56	3.11	0.54			
	51-60 ปี	66	3.26	0.65			
	> 60 ปี	21	3.93	0.93			
	รวม	258	3.18	0.71			

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา เป็นรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe' พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากกว่า 60 ปี มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี 41-50 ปี และ 51-60 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา จำแนกตามอายุ โดยวิธีการของ Scheffe'

อายุ	จำนวน	$\bar{X}$	อายุ			
			≤ 40 ปี	41-50 ปี	51-60 ปี	> 60 ปี
≤ 40 ปี	115	2.59	-	ns	ns	*
41-50 ปี	56	2.61		-	ns	*
51-60 ปี	66	2.75			-	*
> 60 ปี	21	3.72				-

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เป็นรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe' พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากกว่า 60 ปี มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี 41-50 ปี และ 51-60 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม จำแนกตามอายุ โดยวิธีการของ Scheffe'

อายุ	จำนวน	$\bar{X}$	อายุ			
			≤ 40 ปี	41-50 ปี	51-60 ปี	> 60 ปี
≤ 40 ปี	115	2.47	-	ns	ns	*
41-50 ปี	56	2.53		-	ns	*
51-60 ปี	66	2.77			-	*
> 60 ปี	21	3.47				-

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ เป็นรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe' พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากกว่า 60 ปี มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี และ 41-50 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ จำแนกตามอายุ โดยวิธีการของ Scheffe'

อายุ	จำนวน	$\bar{X}$	อายุ			
			≤ 40 ปี	41-50 ปี	51-60 ปี	> 60 ปี
≤ 40 ปี	115	3.76	-	ns	ns	*
41-50 ปี	56	3.88		-	ns	*
51-60 ปี	66	4.03			-	ns
> 60 ปี	21	4.44				-

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล เป็นรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe' พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากกว่า 60 ปี มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี 41-50 ปี และ 51-60 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล จำแนกตามอายุ โดยวิธีการของ Scheffe'

อายุ	จำนวน	$\bar{X}$	อายุ			
			≤ 40 ปี	41-50 ปี	51-60 ปี	> 60 ปี
≤ 40 ปี	115	2.55	-	ns	ns	*
41-50 ปี	56	2.64		-	ns	*
51-60 ปี	66	2.74			-	*
> 60 ปี	21	3.58				-

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนโดยภาพรวมเป็นรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe' พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากกว่า 60 ปี มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี 41-50 ปี และ 51-60 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 12) อาจเนื่องจากประชาชนที่มีอายุมากกว่า 60 ปี อยู่ในวัยสูงอายุไม่ต้องทำงานประจำจึงมีเวลาในการร่วมกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนช่วงอายุอื่นๆ

ตารางที่ 12 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมโดยภาพรวม จำแนกตามอายุ โดยวิธีการของ Scheffe'

อายุ	จำนวน	$\bar{X}$	อายุ			
			≤ 40 ปี	41-50 ปี	51-60 ปี	> 60 ปี
≤ 40 ปี	115	3.03	-	ns	ns	*
41-50 ปี	56	3.11		-	ns	*
51-60 ปี	66	3.26			-	*
> 60 ปี	21	3.93				-

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 2 ระดับการศึกษาของประชาชนต่างกัน มีผลให้การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน

การศึกษาค้นคว้านี้ได้แบ่งระดับการศึกษาของประชาชนกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 6 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ไม่ได้ศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช. อนุปริญญาหรือปวส. และปริญญาตรีหรือโท จากการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษาของประชาชนกลุ่มตัวอย่างต่างกัน มีผลให้การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในแต่ละด้าน พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน การมีส่วนร่วมในด้านการศึกษาปัญหา ด้านการวางแผนดำเนินกิจกรรม ด้านการปฏิบัติ และด้านติดตามและประเมินผล ในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 13)

ตารางที่ 13 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระดับการศึกษาของประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน

การมีส่วนร่วม	ระดับการศึกษา	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	F	df	Sig.
การมีส่วนร่วม ในการศึกษา ปัญหา	ไม่ได้ศึกษา	8	2.38	0.70	6.43	5, 252	0.00*
	ประถมศึกษา	91	2.76	0.88			
	มัธยมศึกษาตอนต้น	32	2.71	0.86			
	มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือปวช.	27	3.46	0.83			
	อนุปริญญา หรือปวส.	49	2.60	0.49			
	ปริญญาตรี หรือโท	51	2.47	0.92			
	รวม	258	2.73	0.85			
การมีส่วนร่วม ในวางแผน ดำเนินกิจกรรม	ไม่ได้ศึกษา	8	2.45	0.85	5.06	5, 252	0.00*
	ประถมศึกษา	91	2.76	0.78			
	มัธยมศึกษาตอนต้น	32	2.54	0.88			
	มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือปวช.	27	3.17	0.84			
	อนุปริญญา หรือปวส.	49	2.62	0.73			
	ปริญญาตรี หรือโท	51	2.27	0.86			
	รวม	258	2.64	0.84			
การมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติ	ไม่ได้ศึกษา	8	3.70	0.93	6.81	5, 252	0.00*
	ประถมศึกษา	91	3.97	0.68			
	มัธยมศึกษาตอนต้น	32	3.73	0.80			
	มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือปวช.	27	4.20	0.53			
	อนุปริญญา หรือปวส.	49	4.24	0.49			
	ปริญญาตรี หรือโท	51	3.48	0.97			
	รวม	258	3.91	0.77			

ตารางที่ 13 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	ระดับการศึกษา	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	F	df	Sig.
การมีส่วนร่วม ติดตามและ ประเมินผล	ไม่ได้ศึกษา	8	2.45	0.92	4.39	5, 252	0.00*
	ประถมศึกษา	91	2.65	0.97			
	มัธยมศึกษาตอนต้น	32	2.56	0.52			
	มัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช.	27	3.36	0.92			
	อนุปริญญา หรือปวส.	49	2.81	0.69			
	ปริญญาตรี หรือโท	51	2.47	0.91			
	รวม	258	2.70	0.89			
โดยภาพรวม	ไม่ได้ศึกษา	8	2.94	0.79	6.41	5, 252	0.00*
	ประถมศึกษา	91	3.22	0.67			
	มัธยมศึกษาตอนต้น	32	3.05	0.66			
	มัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช.	27	3.68	0.63			
	อนุปริญญา หรือปวส.	49	3.30	0.50			
	ปริญญาตรี หรือโท	51	2.84	0.83			
	รวม	258	3.18	0.71			

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา เป็นรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe' พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช. มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับอนุปริญญาหรือปวส. และระดับปริญญาตรีหรือโท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 14)

ตารางที่ 14 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา จำแนกตามระดับการศึกษา โดยวิธีการของ Scheffe'

ระดับการศึกษา	จำนวน	$\bar{X}$	ระดับการศึกษา					
			ไม่ได้ศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช.	อนุปริญญาหรือ ปวส.	ปริญญาตรีหรือโท
ไม่ได้ศึกษา	8	2.38	-	ns	ns	ns	ns	ns
ประถมศึกษา	91	2.76		-	ns	*	ns	ns
มัธยมศึกษาตอนต้น	32	2.71			-	*	ns	ns
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช.	27	3.46				-	*	*
อนุปริญญาหรือ ปวส.	49	2.60					-	ns
ปริญญาตรีหรือโท	51	2.47						-

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เป็นรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe' พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา และ มัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช. มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือโท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม จำแนกตามระดับการศึกษา โดยวิธีการของ Scheffe'

ระดับการศึกษา	จำนวน	$\bar{X}$	ระดับการศึกษา					
			ไม่ได้ศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช.	อนุปริญญาหรือ ปวส.	ปริญญาตรีหรือโท
ไม่ได้ศึกษา	8	2.45	-	ns	ns	ns	ns	ns
ประถมศึกษา	91	2.76		-	ns	ns	ns	*
มัธยมศึกษาตอนต้น	32	2.54			-	ns	ns	ns
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช.	27	3.17				-	ns	*
อนุปริญญาหรือ ปวส.	49	2.62					-	ns
ปริญญาตรีหรือโท	51	2.27						-

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ เป็นรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe' พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช. และอนุปริญญาหรือปวส. มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือโท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 16)

ตารางที่ 16 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ จำแนกตามระดับการศึกษา โดยวิธีการของ Scheffe'

ระดับการศึกษา	จำนวน	$\bar{X}$	ระดับการศึกษา					
			ไม่ได้ศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช.	อนุปริญญาหรือ ปวส.	ปริญญาตรีหรือโท
ไม่ได้ศึกษา	8	3.70	-	ns	ns	ns	ns	ns
ประถมศึกษา	91	3.97		-	ns	ns	ns	*
มัธยมศึกษาตอนต้น	32	3.73			-	ns	ns	ns
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช.	27	4.20				-	ns	*
อนุปริญญาหรือ ปวส.	49	4.24					-	*
ปริญญาตรีหรือโท	51	3.48						-

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล เป็นรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe' พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช. มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และปริญญาตรีหรือโท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 17)

ตารางที่ 17 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล จำแนกตามระดับการศึกษา โดยวิธีการของ Scheffe'

ระดับการศึกษา	จำนวน	$\bar{X}$	ระดับการศึกษา					
			ไม่ได้ศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช.	อนุปริญญาหรือ ปวส.	ปริญญาตรีหรือโท
ไม่ได้ศึกษา	8	2.45	-	ns	ns	ns	ns	ns
ประถมศึกษา	91	2.65		-	ns	*	ns	ns
มัธยมศึกษาตอนต้น	32	2.56			-	*	ns	ns
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช.	27	3.36				-	ns	*
อนุปริญญาหรือ ปวส.	49	2.81					-	ns
ปริญญาตรีหรือโท	51	2.47						-

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนโดยภาพรวมเป็นรายคู่ โดยวิธีการของ Scheffe' พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช. และอนุปริญญาหรือปวส. มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือโท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช. มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมโดยภาพรวม จำแนกตามระดับการศึกษา
โดยวิธีการของ Scheffe'

ระดับการศึกษา	จำนวน	— X	ระดับการศึกษา					
			ไม่ได้ศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช.	อนุปริญญาหรือ ปวส.	ปริญญาตรีหรือโท
ไม่ได้ศึกษา	8	2.94	-	ns	ns	ns	ns	ns
ประถมศึกษา	91	3.22		-	ns	ns	ns	ns
มัธยมศึกษาตอนต้น	32	3.05			-	*	ns	ns
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช.	27	3.68				-	ns	*
อนุปริญญาหรือ ปวส.	49	3.30					-	*
ปริญญาตรีหรือโท	51	2.84						-

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 3 ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานของประชาชนต่างกัน มีผลให้การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน

การศึกษาระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานของประชาชนกลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 7 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี 11-20 ปี 21-30 ปี 31-40 ปี 41-50 ปี 51-60 ปี และมากกว่า 60 ปี จากการศึกษาพบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานของประชาชนต่างกัน มีผลให้การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ (ตารางที่ 19) ซึ่งสอดคล้องกับประสิทธิ์ (2552) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ในท้องที่ตำบลม่วงกลวง อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง พบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในแต่ละด้าน พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานต่างกัน การมีส่วนร่วมในด้านการศึกษาปัญหา ด้านการวางแผนดำเนินกิจกรรม และด้านติดตามและประเมินผล ในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอลำลูกเกด จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานต่างกัน การมีส่วนร่วมในด้านการปฏิบัติ ในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอลำลูกเกด จังหวัดสุราษฎร์ธานี ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 19 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานของประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน

การมีส่วนร่วม	ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	F	df	Sig.
การมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา	≤10 ปี	36	2.62	0.84	8.25	6, 251	0.00*
	11-20 ปี	27	2.56	0.75			
	21-30 ปี	28	2.36	0.54			
	31-40 ปี	53	2.62	0.80			
	41-50 ปี	44	2.54	0.56			
	51-60 ปี	49	2.97	0.76			
	> 60 ปี	21	3.72	1.30			
	รวม	258	2.73	0.85			
การมีส่วนร่วมวางแผนดำเนินกิจกรรม	≤10 ปี	36	2.53	0.87	6.84	6, 251	0.00*
	11-20 ปี	27	2.57	0.48			
	21-30 ปี	28	2.32	0.41			
	31-40 ปี	53	2.50	0.85			
	41-50 ปี	44	2.42	0.61			
	51-60 ปี	49	2.94	0.89			
	> 60 ปี	21	3.47	1.16			
	รวม	258	2.64	0.84			

ตารางที่ 19 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	ระยะเวลาใน การตั้งถิ่นฐาน	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	F	df	Sig.
การมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติ	≤10 ปี	36	3.71	1.02	3.02	6, 251	0.07 ^{ns}
	11-20 ปี	27	3.83	0.68			
	21-30 ปี	28	3.73	0.50			
	31-40 ปี	53	3.80	0.85			
	41-50 ปี	44	3.93	0.47			
	51-60 ปี	49	4.07	0.84			
	> 60 ปี	21	4.44	0.55			
	รวม	258	3.91	0.77			
การมีส่วนร่วม ติดตามและ ประเมินผล	≤10 ปี	36	2.87	0.77	7.46	6, 251	0.00*
	11-20 ปี	27	2.34	0.78			
	21-30 ปี	28	2.30	0.49			
	31-40 ปี	53	2.44	0.75			
	41-50 ปี	44	2.75	0.61			
	51-60 ปี	49	2.88	1.03			
	> 60 ปี	21	3.58	1.27			
	รวม	258	2.70	0.89			
โดยภาพรวม	≤10 ปี	36	3.09	0.77	7.02	6, 251	0.00*
	11-20 ปี	27	3.03	0.61			
	21-30 ปี	28	2.89	0.40			
	31-40 ปี	53	3.03	0.73			
	41-50 ปี	44	3.11	0.38			
	51-60 ปี	49	3.39	0.71			
	> 60 ปี	21	3.93	0.93			
	รวม	258	3.18	0.71			

ตารางที่ 19 (ต่อ)

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

^{ns} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา เป็นรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe' พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน มากกว่า 60 ปี มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี 11-20 ปี 21-30 ปี 31-40 ปี 41-50 ปี และ 51-60 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 20)

ตารางที่ 20 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา จำแนกตามระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน โดยวิธีการของ Scheffe'

ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน	จำนวน	$\bar{X}$	ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน						
			≤10 ปี	11-20 ปี	21-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51-60 ปี	> 60 ปี
≤10 ปี	36	2.62	-	ns	ns	ns	ns	ns	*
11-20 ปี	27	2.56		-	ns	ns	ns	ns	*
21-30 ปี	28	2.36			-	ns	ns	ns	*
31-40 ปี	53	2.62				-	ns	ns	*
41-50 ปี	44	2.54					-	ns	*
51-60 ปี	49	2.97						-	*
> 60 ปี	21	3.72							-

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

^{ns} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมวางแผนดำเนินกิจกรรม เป็นรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe' พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน มากกว่า 60 ปี มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี 11-20 ปี 21-30 ปี 31-40 ปี และ 41-50 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 21)

ตารางที่ 21 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมวางแผนดำเนินกิจกรรม จำแนกตามระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน โดยวิธีการของ Scheffe'

ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน	จำนวน	$\bar{X}$	ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน						
			≤10 ปี	11-20 ปี	21-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51-60 ปี	> 60 ปี
≤10 ปี	36	2.53	-	ns	ns	ns	ns	ns	*
11-20 ปี	27	2.57		-	ns	ns	ns	ns	*
21-30 ปี	28	2.32			-	ns	ns	ns	*
31-40 ปี	53	2.50				-	ns	ns	*
41-50 ปี	44	2.42					-	ns	*
51-60 ปี	49	2.94						-	ns
> 60 ปี	21	3.47							-

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล เป็นรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe' พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน มากกว่า 60 ปี มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน 11-20 ปี 21-30 ปี 31-40 ปี และ 41-50 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 22)

ตารางที่ 22 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล จำแนกตามระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน โดยวิธีการของ Scheffe'

ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน	จำนวน	$\bar{X}$	ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน						
			≤10 ปี	11-20 ปี	21-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51-60 ปี	> 60 ปี
≤10 ปี	36	2.87	-	ns	ns	ns	ns	ns	ns
11-20 ปี	27	2.34		-	ns	ns	ns	ns	*
21-30 ปี	28	2.30			-	ns	ns	ns	*
31-40 ปี	53	2.44				-	ns	ns	*
41-50 ปี	44	2.75					-	ns	*
51-60 ปี	49	2.88						-	ns
> 60 ปี	21	3.58							-

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมโดยภาพรวม เป็นรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe' พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน มากกว่า 60 ปี มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี 11-20 ปี 21-30 ปี 31-40 ปี และ 41-50 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 23)

ตารางที่ 23 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมโดยภาพรวม จำแนกตามระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน
โดยวิธีการของ Scheffe'

ระยะเวลาใน การตั้งถิ่นฐาน	จำนวน	$\bar{X}$	ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน						
			≤10 ปี	11-20 ปี	21-30 ปี	31-40 ปี	41-50 ปี	51-60 ปี	> 60 ปี
≤10 ปี	36	3.09	-	ns	ns	ns	ns	ns	*
11-20 ปี	27	3.03		-	ns	ns	ns	ns	*
21-30 ปี	28	2.89			-	ns	ns	ns	*
31-40 ปี	53	3.03				-	ns	ns	*
41-50 ปี	44	3.11					-	ns	*
51-60 ปี	49	3.39						-	ns
> 60 ปี	21	3.93							-

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 4 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของประชาชนต่างกัน มีผลให้การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน

การศึกษาจำนวนสมาชิกในครัวเรือนของประชาชนกลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1-2 คน 3-4 คน 5-6 คน และ 7-8 คน จากการศึกษาพบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนของประชาชนต่างกัน มีผลให้การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับประสิทธิ์ (2552) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ในท้องที่ตำบลม่วงกลวง อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง พบว่า ประชาชนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในแต่ละด้าน พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่างกัน การมีส่วนร่วมในด้านการศึกษาปัญหา ด้านการวางแผนดำเนินกิจกรรม ด้านการปฏิบัติ และด้านติดตามและประเมินผล ในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 24)

ตารางที่ 24 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างจำนวนสมาชิกในครัวเรือนของประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน

การมีส่วนร่วม	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	F	df	Sig.
การมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา	1-2 คน	9	2.09	0.90	6.46	3, 254	0.00*
	3-4 คน	128	2.82	0.67			
	5-6 คน	97	2.54	0.84			
	7-8 คน	24	3.19	1.35			
	รวม	258	2.73	0.85			
การมีส่วนร่วมวางแผนดำเนินกิจกรรม	1-2 คน	9	2.00	1.00	8.86	3, 254	0.00*
	3-4 คน	128	2.78	0.66			
	5-6 คน	97	2.40	0.84			
	7-8 คน	24	3.12	1.20			
	รวม	258	2.64	0.84			
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	1-2 คน	9	3.67	0.45	11.59	3, 254	0.00*
	3-4 คน	128	4.14	0.58			
	5-6 คน	97	3.58	0.85			
	7-8 คน	24	4.08	0.94			
	รวม	258	3.91	0.77			

ตารางที่ 24 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	จำนวนสมาชิกใน ครัวเรือน	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	F	df	Sig.
การมีส่วนร่วม	1-2 คน	9	2.44	0.53	9.40	3, 254	0.00*
ติดตามและ	3-4 คน	128	2.80	0.80			
ประเมินผล	5-6 คน	97	2.43	0.83			
	7-8 คน	24	3.38	1.17			
	รวม	258	2.70	0.89			
โดยภาพรวม	1-2 คน	9	2.77	0.59	11.46	3, 254	0.00*
	3-4 คน	128	3.34	0.52			
	5-6 คน	97	2.91	0.73			
	7-8 คน	24	3.57	1.04			
	รวม	258	3.18	0.71			

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา เป็นรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe' พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 7-8 คน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1-2 คน และ 5-6 คน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 25)

ตารางที่ 25 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือน โดยวิธีการของ Scheffe'

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	จำนวน	$\bar{X}$	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน			
			1-2 คน	3-4 คน	5-6 คน	7-8 คน
1-2 คน	9	2.09	-	ns	ns	*
3-4 คน	128	2.82		-	ns	ns
5-6 คน	97	2.54			-	*
7-8 คน	24	3.19				-

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เป็นรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe' พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 7-8 คน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1-2 คน และ 5-6 คน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1-2 คน และ 5-6 คน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 26)

ตารางที่ 26 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในวางแผนดำเนินกิจกรรม จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือน โดยวิธีการของ Scheffe'

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	จำนวน	$\bar{X}$	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน			
			1-2 คน	3-4 คน	5-6 คน	7-8 คน
1-2 คน	9	2.00	-	*	ns	*
3-4 คน	128	2.78		-	*	ns
5-6 คน	97	2.40			-	*
7-8 คน	24	3.12				-

ตารางที่ 26 (ต่อ)

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

^{ns} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ เป็นรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe' พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน และ 7-8 คน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 5-6 คน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 27)

ตารางที่ 27 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือน โดยวิธีการของ Scheffe'

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	จำนวน	$\bar{X}$	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน			
			1-2 คน	3-4 คน	5-6 คน	7-8 คน
1-2 คน	9	3.67	-	ns	ns	ns
3-4 คน	128	4.14		-	*	ns
5-6 คน	97	3.58			-	*
7-8 คน	24	4.08				-

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

^{ns} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล เป็นรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe' พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 7-8 คน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1-2 คน 3-4 คน และ 5-6 คน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 5-6 คน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 28)

ตารางที่ 28 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือน โดยวิธีการของ Scheffe'

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	จำนวน	$\bar{X}$	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน			
			1-2 คน	3-4 คน	5-6 คน	7-8 คน
1-2 คน	9	2.44	-	ns	ns	*
3-4 คน	128	2.80		-	*	*
5-6 คน	97	2.43			-	*
7-8 คน	24	3.38				-

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมโดยภาพรวม เป็นรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe' พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 7-8 คน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1-2 คน และ 5-6 คน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 5-6 คน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 29)

ตารางที่ 29 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมโดยภาพรวม จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือน โดยวิธีการของ Scheffe'

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	จำนวน	$\bar{X}$	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน			
			1-2 คน	3-4 คน	5-6 คน	7-8 คน
1-2 คน	9	2.77	-	ns	ns	*
3-4 คน	128	3.34		-	*	ns
5-6 คน	97	2.91			-	*
7-8 คน	24	3.57				-

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 5 อาชีพหลักของประชาชนต่างกัน มีผลให้การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน

การศึกษาอาชีพหลักของประชาชนกลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีอาชีพเกษตรกร ประมง รับราชการ รับจ้าง ค้าขาย และพนักงานบริษัท จากการศึกษาพบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพหลักต่างกัน มีผลให้การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนเป็นรายด้าน พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพหลักต่างกัน การมีส่วนร่วมในด้านการวางแผนดำเนินกิจกรรม ด้านการปฏิบัติ และด้านติดตามและประเมินผล ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนการมีส่วนร่วมในด้านการศึกษาปัญหาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 30)

ตารางที่ 30 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างอาชีพหลักของประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการ
อนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน

การมีส่วนร่วม	อาชีพหลัก	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	F	df	Sig.
การมีส่วนร่วม ในการศึกษา ปัญหา	เกษตรกร	110	2.60	0.97	2.32	5, 252	0.04*
	ประมง	67	2.99	0.71			
	รับราชการ	47	2.66	0.88			
	รับจ้าง	15	2.95	0.47			
	ค้าขาย	10	2.42	0.40			
	พนักงานบริษัท	9	2.67	0.50			
	รวม	258	2.73	0.85			
การมีส่วนร่วม วางแผน ดำเนินกิจกรรม	เกษตรกร	110	2.56	0.95	1.50	5, 252	0.19 ^{ns}
	ประมง	67	2.85	0.63			
	รับราชการ	47	2.57	0.95			
	รับจ้าง	15	2.79	0.63			
	ค้าขาย	10	2.34	0.33			
	พนักงานบริษัท	9	2.51	0.65			
	รวม	258	2.64	0.84			
การมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติ	เกษตรกร	110	3.98	0.84	2.16	5, 252	0.06 ^{ns}
	ประมง	67	3.97	0.68			
	รับราชการ	47	3.71	0.78			
	รับจ้าง	15	4.03	0.62			
	ค้าขาย	10	3.37	0.49			
	พนักงานบริษัท	9	4.14	0.50			
	รวม	258	3.91	0.77			

ตารางที่ 30 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	อาชีพหลัก	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	F	df	Sig.
การมีส่วนร่วม	เกษตรกรกรรม	110	2.63	0.94	0.95	5, 252	0.45 ^{ns}
ติดตามและ	ประมง	67	2.68	0.77			
ประเมินผล	รับราชการ	47	2.93	0.98			
	รับจ้าง	15	2.84	0.85			
	ค้าขาย	10	2.54	0.87			
	พนักงานบริษัท	9	2.56	0.57			
	รวม	258	2.70	0.89			
โดยภาพรวม	เกษตรกรกรรม	110	3.15	0.81	1.13	5, 252	0.35 ^{ns}
	ประมง	67	3.29	0.58			
	รับราชการ	47	3.11	0.78			
	รับจ้าง	15	3.33	0.40			
	ค้าขาย	10	2.81	0.26			
	พนักงานบริษัท	9	3.20	0.48			
	รวม	258	3.18	0.71			

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

^{ns} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ในด้านการ
การศึกษาปัญหา เป็นรายคู่โดยวิธีการของ Tukey HSD พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพประมง
มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพเกษตรกรกรรม อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 31)

ตารางที่ 31 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา จำแนกตามอาชีพหลัก
โดยวิธีการของ Tukey HSD

อาชีพหลัก	จำนวน	$\bar{X}$	อาชีพหลัก					
			เกษตรกรรม	ประมง	รับราชการ	รับจ้าง	ค้าขาย	พนักงานบริษัท
เกษตรกรรม	110	2.60	-	*	ns	ns	ns	ns
ประมง	67	2.99		-	ns	ns	ns	ns
รับราชการ	47	2.66			-	ns	ns	ns
รับจ้าง	15	2.95				-	ns	ns
ค้าขาย	10	2.42					-	ns
พนักงานบริษัท	9	2.67						-

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 6 อาชีพรองของประชาชนต่างกัน มีผลให้การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน

การศึกษาอาชีพรองของประชาชนกลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ไม่มีอาชีพรอง และมีอาชีพรอง จากการศึกษาพบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรองต่างกัน มีผลให้การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยประชากรกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรอง มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีอาชีพรอง

เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรองต่างกัน การมีส่วนร่วมในด้านการปฏิบัติของประชาชนกลุ่มตัวอย่างไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนการมีส่วนร่วมในด้านการศึกษาปัญหา การวางแผนดำเนินกิจกรรม และด้านติดตามและประเมินผล แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ (ตารางที่ 32) โดยประชากรกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรอง มีส่วนร่วมใน

การศึกษาปัญหา มีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม และมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล สูงกว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีอาชีพรอง

ตารางที่ 32 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างอาชีพรองของประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน

การมีส่วนร่วม	อาชีพรอง	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	t	df	Sig.
การมีส่วนร่วม ในการศึกษา ปัญหา	ไม่มี	67	2.59	0.66	-1.85	256	0.04*
	มี	191	2.78	0.91			
	รวม	258	2.73	0.85			
การมีส่วนร่วม ในวางแผน ดำเนินกิจกรรม	ไม่มี	67	2.55	0.60	-1.31	256	0.00*
	มี	191	2.68	0.91			
	รวม	258	2.64	0.84			
การมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติ	ไม่มี	67	3.79	0.85	-1.54	256	0.65 ^{ns}
	มี	191	3.95	0.74			
	รวม	258	3.91	0.77			
การมีส่วนร่วม ติดตามและ ประเมินผล	ไม่มี	67	2.53	0.66	-2.15	256	0.03*
	มี	191	2.76	0.95			
	รวม	258	2.70	0.89			
โดยภาพรวม	ไม่มี	67	3.05	0.58	-1.98	256	0.05*
	มี	191	3.22	0.74			
	รวม	258	3.18	0.71			

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

^{ns} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 7 ขนาดพื้นที่ถือครองของประชาชนต่างกัน มีผลให้การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน

การศึกษาขนาดพื้นที่ถือครองของประชาชนกลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีขนาดพื้นที่ถือครองน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ไร่ 11-20 ไร่ 21-30 ไร่ และมากกว่า 30 ไร่ จากการศึกษาพบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดพื้นที่ถือครองต่างกัน มีผลให้การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนเป็นรายด้าน พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดพื้นที่ถือครองต่างกัน การมีส่วนร่วมในด้านการศึกษาปัญหา และด้านการวางแผนดำเนินกิจกรรม ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนการมีส่วนร่วมในด้านการปฏิบัติ และด้านติดตามและประเมินผล แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 33)

ตารางที่ 33 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างขนาดพื้นที่ถือครองของประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน

การมีส่วนร่วม	ขนาดพื้นที่ถือครอง	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	F	df	Sig.
การมีส่วนร่วม ในการศึกษา ปัญหา	≤ 10 ไร่	116	2.76	0.82	1.42	3, 254	0.24 ^{ns}
	11-20 ไร่	77	2.62	0.59			
	21-30 ไร่	47	2.70	1.30			
	> 30 ไร่	18	3.06	0.34			
	รวม	258	2.73	0.85			
การมีส่วนร่วม ในวางแผน ดำเนินกิจกรรม	≤ 10 ไร่	116	2.67	0.82	0.85	3, 254	0.47 ^{ns}
	11-20 ไร่	77	2.54	0.60			
	21-30 ไร่	47	2.77	1.24			
	> 30 ไร่	18	2.56	0.47			
	รวม	258	2.64	0.84			

ตารางที่ 33 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	ขนาดพื้นที่ถือครอง	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	F	df	Sig.
การมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติ	≤ 10 ไร่	116	3.72	0.87	5.78	3, 254	0.00*
	11-20 ไร่	77	3.99	0.71			
	21-30 ไร่	47	4.06	0.59			
	> 30 ไร่	18	4.37	0.30			
	รวม	258	3.91	0.77			
การมีส่วนร่วม ติดตามและ ประเมินผล	≤ 10 ไร่	116	2.68	0.91	3.23	3, 254	0.02*
	11-20 ไร่	77	2.52	0.61			
	21-30 ไร่	47	3.02	1.23			
	> 30 ไร่	18	2.78	0.37			
	รวม	258	2.70	0.89			
โดยภาพรวม	≤ 10 ไร่	116	3.11	0.75	1.87	3, 254	0.14 ^{ns}
	11-20 ไร่	77	3.13	0.51			
	21-30 ไร่	47	3.32	0.95			
	> 30 ไร่	18	3.43	0.23			
	รวม	258	3.18	.70			

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

^{ns} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ในด้านการปฏิบัติ เป็นรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดพื้นที่ถือครอง มากกว่า 30 ไร่ มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดพื้นที่ถือครองน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ไร่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 34)

ตารางที่ 34 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ จำแนกขนาดพื้นที่ถือครอง
โดยวิธีการของ Scheffe'

ขนาดพื้นที่ถือครอง	จำนวน	$\bar{X}$	ขนาดพื้นที่ถือครอง			
			≤ 10 ไร่	11-20 ไร่	21-30 ไร่	> 30 ไร่
≤ 10 ไร่	116	3.72	-	ns	ns	*
11-20 ไร่	77	3.99		-	ns	ns
21-30 ไร่	47	4.06			-	ns
> 30 ไร่	18	4.37				-

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ในด้านการติดตามและประเมินผล เป็นรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe' พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดพื้นที่ถือครอง 21-30 ไร่ มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดพื้นที่ถือครอง 11-20 ไร่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 35)

ตารางที่ 35 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล จำแนกขนาดพื้นที่ถือครอง โดยวิธีการของ Scheffe'

ขนาดพื้นที่ถือครอง	จำนวน	$\bar{X}$	ขนาดพื้นที่ถือครอง			
			≤ 10 ไร่	11-20 ไร่	21-30 ไร่	> 30 ไร่
≤ 10 ไร่	116	2.68	-	ns	ns	ns
11-20 ไร่	77	2.52		-	*	ns
21-30 ไร่	47	3.02			-	ns
> 30 ไร่	18	2.78				-

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 8 รายได้ของครัวเรือนของประชาชนต่างกัน มีผลให้การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน

การศึกษารายได้ของครัวเรือนของประชาชนกลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีรายได้ของครัวเรือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 150,000 บาท 150,001-200,000 บาท 200,001-250,000 บาท 250,001-300,000 บาท และมากกว่า 300,000 บาท จากการศึกษาพบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ของครัวเรือนต่างกัน มีผลให้การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนเป็นรายด้าน พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ของครัวเรือนต่างกัน การมีส่วนร่วมในด้านการศึกษาปัญหา การมีส่วนร่วมในด้านการวางแผน ดำเนินกิจกรรม และด้านติดตามและประเมินผล ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนการมีส่วนร่วมในด้านการปฏิบัติ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 36)

ตารางที่ 36 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างรายได้ของครัวเรือนของประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน

การมีส่วนร่วม	รายได้ของครัวเรือน	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	F	df	Sig.
การมีส่วนร่วม ในการศึกษา ปัญหา	$\leq 150,000$	91	2.90	0.73	2.45	4, 253	0.051 ^{ns}
	150,001-200,000	90	2.70	0.77			
	200,001-250,000	23	2.71	0.73			
	250,001-300,000	26	2.33	1.01			
	>300,000	28	2.64	1.24			
	รวม	258	2.73	0.85			
การมีส่วนร่วม ในวางแผน ดำเนินกิจกรรม	$\leq 150,000$	91	2.73	0.75	1.35	4, 253	0.25 ^{ns}
	150,001-200,000	90	2.59	0.67			
	200,001-250,000	23	2.84	0.75			
	250,001-300,000	26	2.37	1.11			
	>300,000	28	2.61	1.26			
	รวม	258	2.64	0.84			

ตารางที่ 36 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	รายได้ของครัวเรือน	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	F	df	Sig.
การมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติ	$\leq 150,000$	91	2.89	0.82	3.63	4, 253	0.01*
	150,001-200,000	90	4.07	0.70			
	200,001-250,000	23	3.76	0.62			
	250,001-300,000	26	4.03	0.51			
	>300,000	28	3.49	0.98			
	รวม	258	3.91	0.77			
การมีส่วนร่วม ติดตามและ ประเมินผล	$\leq 150,000$	91	2.80	0.85	0.79	4, 253	0.54 ^{ns}
	150,001-200,000	90	2.67	0.77			
	200,001-250,000	23	2.66	0.63			
	250,001-300,000	26	2.47	0.98			
	>300,000	28	2.76	1.33			
	รวม	258	2.70	0.89			
โดยภาพรวม	$\leq 150,000$	91	3.24	0.65	0.95	4, 253	0.44 ^{ns}
	150,001-200,000	90	3.22	0.62			
	200,001-250,000	23	3.15	0.57			
	250,001-300,000	26	3.05	0.74			
	>300,000	28	3.00	1.14			
	รวม	258	3.18	0.71			

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

^{ns} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ เป็นรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe' พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ของครัวเรือน 150,001-200,000 บาท มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ของครัวเรือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 150,000 บาท และประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ของครัวเรือน มากกว่า 300,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 37)

ตารางที่ 37 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ จำแนกตามรายได้ของครัวเรือน โดยวิธีการของ Scheffe'

รายได้ของ ครัวเรือน (บาท)	จำนวน	$\bar{X}$	รายได้ของครัวเรือน				
			$\leq 150,000$	150,001- 200,000	200,001- 250,000	250,001- 300,000	>300,000
$\leq 150,000$	91	2.89	-	*	ns	ns	ns
150,001-200,000	90	4.07		-	ns	ns	*
200,001-250,000	23	3.76			-	ns	ns
250,001-300,000	26	4.03					-
>300,000	28	3.49					

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 9 รายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลนของประชาชนต่างกัน มีผลให้ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน

การศึกษารายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลนของประชาชนกลุ่มตัวอย่างแบ่ง ออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ไม่มีรายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน กลุ่มที่มีรายได้ที่เกิด จากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาท 50,001-100,000 บาท และ มากกว่า 100,000บาท จากการศึกษาพบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์ จากป่าชายเลนต่างกัน มีผลให้การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอ ท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นการยอมรับ สมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในแต่ละด้าน พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลนต่างกัน การมีส่วนร่วมในด้านการศึกษาปัญหา ด้านการวางแผนดำเนินกิจกรรม ด้านการปฏิบัติ และด้านติดตามและประเมินผล ประชาชนกลุ่มตัวอย่างต่างกัน มีผลให้การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 38)

ตารางที่ 38 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างรายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลนของประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน

การมีส่วนร่วม	รายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	F	df	Sig.
การมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา	ไม่มี	186	2.56	0.81	13.37	3, 254	0.00*
	≤ 50,000	20	3.48	1.01			
	50,001-100,000	25	3.32	0.72			
	>100,000	27	2.76	0.56			
	รวม	72	2.73	0.85			
การมีส่วนร่วมในวางแผนดำเนินกิจกรรม	ไม่มี	186	2.48	0.81	12.99	3, 254	0.00*
	≤ 50,000	20	3.52	0.98			
	50,001-100,000	25	2.78	0.67			
	>100,000	27	2.98	0.52			
	รวม	72	2.64	0.84			
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	ไม่มี	186	3.89	0.79	9.13	3, 254	0.00*
	≤ 50,000	20	4.43	0.53			
	50,001-100,000	25	4.26	0.48			
	>100,000	27	3.43	0.70			
	รวม	72	3.91	0.77			

ตารางที่ 38 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	รายได้ที่เกิดจากการใช้ ประโยชน์จากป่าชายเลน	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	F	df	Sig.
การมีส่วนร่วม	ไม่มี	186	2.60	0.83	14.21	3, 254	0.00*
ติดตามและ	$\leq 50,000$	20	3.82	0.88			
ประเมินผล	50,001-100,000	25	2.80	0.82			
	>100,000	27	2.43	0.71			
	รวม	72	2.70	0.89			
โดยภาพรวม	ไม่มี	186	3.08	0.69	12.36	3, 254	0.00*
	$\leq 50,000$	20	3.94	0.74			
	50,001-100,000	25	3.48	0.58			
	>100,000	27	3.01	0.49			
	รวม	72	3.18	0.71			

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา เป็นรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe' พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน น้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาท มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีรายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน และมีรายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน ระหว่าง 50,001-100,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน มากกว่า 100,000 บาท มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีรายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 39)

ตารางที่ 39 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา จำแนกตามรายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน โดยวิธีการของ Scheffe'

รายได้ที่เกิดจากการใช้ ประโยชน์จากป่าชายเลน (บาท)	จำนวน	$\bar{X}$	รายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน			
			ไม่มี	$\leq 50,000$	50,001-100,000	$>100,000$
ไม่มี	186	2.56	-	*	ns	*
$\leq 50,000$	20	3.48		-	*	ns
50,001-100,000	25	3.32			-	ns
$>100,000$	27	2.76				-

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เป็นรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe' พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาท มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีรายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน และมีรายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลนระหว่าง 50,001-100,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน มากกว่า 100,000 บาท มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีรายได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 40)

ตารางที่ 40 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในวางแผนดำเนินกิจกรรม จำแนกตามรายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน โดยวิธีการของ Scheffe'

รายได้ที่เกิดจากการใช้ ประโยชน์จากป่าชายเลน (บาท)	จำนวน	$\bar{X}$	รายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน			
			ไม่มี	≤ 50,000	50,001-100,000	>100,000
ไม่มี	186	2.48	-	*	ns	*
≤ 50,000	20	3.52		-	*	ns
50,001-100,000	25	2.78			-	ns
>100,000	27	2.98				-

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ เป็นรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe' พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน น้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาท มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีรายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน มีรายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลนระหว่าง 50,001-100,000 บาท และมากกว่า 100,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 41)

ตารางที่ 41 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ จำแนกตามรายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน โดยวิธีการของ Scheffe'

รายได้ที่เกิดจากการใช้ ประโยชน์จากป่าชายเลน (บาท)	จำนวน	$\bar{X}$	รายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน			
			ไม่มี	≤ 50,000	50,001-100,000	>100,000
ไม่มี	186	3.89	-	*	ns	ns
≤ 50,000	20	4.43		-	*	*
50,001-100,000	25	4.26			-	ns
>100,000	27	3.43				-

ตารางที่ 41 (ต่อ)

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

^{ns} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล เป็นรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe' พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน น้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาท และประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน 50,001-100,000 บาท มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน มากกว่า 100,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 42)

ตารางที่ 42 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล จำแนกตามรายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน โดยวิธีการของ Scheffe'

รายได้ที่เกิดจากการใช้ ประโยชน์จากป่าชายเลน (บาท)	จำนวน	$\bar{X}$	รายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน			
			ไม่มี	≤ 50,000	50,001-100,000	>100,000
ไม่มี	186	2.60	-	ns	ns	ns
≤ 50,000	20	3.82		-	ns	*
50,001-100,000	25	2.80			-	*
>100,000	27	2.43				-

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

^{ns} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมโดยภาพรวม เป็นรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe' พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน น้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาท มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีรายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน และมีรายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน มากกว่า

100,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน 50,001-100,000 บาท มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีรายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 43)

ตารางที่ 43 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมโดยภาพรวม จำแนกตามรายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน โดยวิธีการของ Scheffe'

รายได้ที่เกิดจากการใช้ ประโยชน์จากป่าชายเลน (บาท)	จำนวน	$\bar{X}$	รายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน			
			ไม่มี	≤ 50,000	50,001-100,000	>100,000
ไม่มี	186	3.08	-	*	*	ns
≤ 50,000	20	3.94		-	ns	*
50,001-100,000	25	3.48			-	ns
>100,000	27	3.01				-

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 10 การเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลนของประชาชนต่างกัน มีผลให้การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานีแตกต่างกัน

การศึกษาการเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลนของประชาชนกลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลน และกลุ่มที่ไม่ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลน จากการศึกษาพบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีการเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลนต่างกัน มีผลให้การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานีไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ (ตารางที่ 43)

เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในแต่ละด้าน พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีการเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลนต่างกัน การมีส่วนร่วมในด้านการศึกษาปัญหา ด้านการวางแผนดำเนินกิจกรรม ด้านการปฏิบัติ และด้านติดตามและประเมินผล ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 44)

ตารางที่ 44 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลนของประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน

การมีส่วนร่วม	การเข้าไปใช้ประโยชน์ ในพื้นที่ป่าชายเลน	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	t	df	Sig.
การมีส่วนร่วม ในการศึกษา ปัญหา	ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลน	129	2.68	0.85	-0.88	256	0.89 ^{ns}
	ไม่ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลน	129	2.77	0.86			
	รวม	258	2.73	0.85			
การมีส่วนร่วม ในวางแผน ดำเนินกิจกรรม	ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลน	129	2.61	0.86	-0.62	256	0.94 ^{ns}
	ไม่ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลน	129	2.67	0.82			
	รวม	258	2.64	0.84			
การมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติ	ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลน	129	3.80	0.82	-2.32	256	0.69 ^{ns}
	ไม่ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลน	129	4.02	0.70			
	รวม	258	3.91	0.77			
การมีส่วนร่วม ติดตามและ ประเมินผล	ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลน	129	2.72	0.92	-0.31	256	0.16 ^{ns}
	ไม่ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลน	129	2.69	0.85			
	รวม	258	2.70	0.89			
โดยภาพรวม	ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลน	129	3.12	0.73	-1.28	256	0.89 ^{ns}
	ไม่ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลน	129	3.23	0.69			
	รวม	258	3.18	0.71			

หมายเหตุ ^{ns} ไม่มีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 11 การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนของประชาชนต่างกัน มีผลให้การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน

การศึกษาการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลนของประชาชนกลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน จำนวน 1 ครั้ง/เดือน จำนวน 2 ครั้ง/เดือน และตั้งแต่ 3 ครั้ง/เดือน ขึ้นไป จากการศึกษพบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลนต่างกัน มีผลให้การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนต่างกัน มีส่วนร่วมในด้านการศึกษาปัญหา การมีส่วนร่วมในด้านการวางแผนดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในด้านการปฏิบัติการมีส่วนร่วมในด้านการติดตามและประเมินผล ของประชาชนกลุ่มตัวอย่างแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 45)

ตารางที่ 45 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนของประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน

การมีส่วนร่วม	การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	t	df	Sig.
การมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา	ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร	4	1.45	0.50	11.42	3, 254	0.00*
	จำนวน 1 ครั้ง/เดือน	181	2.65	0.86			
	จำนวน 2 ครั้ง/เดือน	62	2.83	0.62			
	ตั้งแต่ 3 ครั้ง/เดือน ขึ้นไป	11	3.85	0.92			
	รวม	258	2.73	0.85			

ตารางที่ 45 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	การได้รับข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าชายเลน	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	t	df	Sig.
การมีส่วนร่วม	ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร	4	1.25	0.50	8.71	3, 254	0.00*
ในวางแผน	จำนวน 1 ครั้ง/เดือน	181	2.58	0.83			
ดำเนินกิจกรรม	จำนวน 2 ครั้ง/เดือน	62	2.77	0.74			
	ตั้งแต่ 3 ครั้ง/เดือน ขึ้นไป	11	3.45	0.77			
	รวม	258	2.64	0.84			
การมีส่วนร่วม	ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร	4	3.55	0.10	9.33	3, 254	0.00*
ในการปฏิบัติ	จำนวน 1 ครั้ง/เดือน	181	3.77	0.76			
	จำนวน 2 ครั้ง/เดือน	62	4.24	0.74			
	ตั้งแต่ 3 ครั้ง/เดือน ขึ้นไป	11	4.52	0.40			
	รวม	258	3.91	0.77			
การมีส่วนร่วม	ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร	4	2.00	0.00	6.34	3, 254	0.00*
ติดตามและ	จำนวน 1 ครั้ง/เดือน	181	2.61	0.92			
ประเมินผล	จำนวน 2 ครั้ง/เดือน	62	2.86	0.68			
	ตั้งแต่ 3 ครั้ง/เดือน ขึ้นไป	11	3.60	0.89			
	รวม	258	2.70	0.89			
โดยภาพรวม	ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร	4	2.36	0.16	3.44	3, 254	0.00*
	จำนวน 1 ครั้ง/เดือน	181	3.07	0.71			
	จำนวน 2 ครั้ง/เดือน	62	3.39	0.58			
	ตั้งแต่ 3 ครั้ง/เดือน ขึ้นไป	11	3.99	0.62			
	รวม	258	3.18	0.71			

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา เป็นรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe' พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ตั้งแต่ 3 ครั้ง/เดือน ขึ้นไป มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน มากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร ได้รับข้อมูลข่าวสารจำนวน 1 ครั้ง/เดือน และได้รับข้อมูลข่าวสารจำนวน 2 ครั้ง/เดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 46)

ตารางที่ 46 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา จำแนกตามรายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน โดยวิธีการของ Scheffe'

การได้รับข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าชายเลน	จำนวน	$\bar{X}$	การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน			
			ไม่ได้รับ ข้อมูล ข่าวสาร	จำนวน 1 ครั้ง/เดือน	จำนวน 2 ครั้ง/เดือน	จำนวน 3 ครั้ง/เดือน ขึ้นไป
ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร	4	1.45	-	ns	ns	*
จำนวน 1 ครั้ง/เดือน	181	2.65		-	ns	*
จำนวน 2 ครั้ง/เดือน	62	2.83			-	*
ตั้งแต่ 3 ครั้ง/เดือน ขึ้นไป	11	3.85				-

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เป็นรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe' พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน จำนวน 1 ครั้ง/เดือน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน มากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และพบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ตั้งแต่ 3 ครั้ง/เดือน ขึ้นไป มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน มากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร และได้รับข้อมูลข่าวสาร จำนวน 1 ครั้ง/เดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 47)

ตารางที่ 47 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม จำแนกตามการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน โดยวิธีการของ Scheffe'

การได้รับข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าชายเลน	จำนวน	$\bar{X}$	การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน			
			ไม่ได้รับ ข้อมูล ข่าวสาร	จำนวน 1 ครั้ง/เดือน	จำนวน 2 ครั้ง/เดือน	จำนวน 3 ครั้ง/เดือน ขึ้นไป
ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร	4	1.25	-	*	ns	*
จำนวน 1 ครั้ง/เดือน	181	2.58		-	ns	*
จำนวน 2 ครั้ง/เดือน	62	2.77			-	ns
ตั้งแต่ 3 ครั้ง/เดือน ขึ้นไป	11	3.45				-

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ns ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ เป็นรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe' พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน จำนวน 2 ครั้ง/เดือน และตั้งแต่ 3 ครั้ง/เดือน ขึ้นไป มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน มากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับข้อมูลข่าวสาร จำนวน 1 ครั้ง/เดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 48)

ตารางที่ 48 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ จำแนกตามการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน โดยวิธีการของ Scheffe'

การได้รับข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าชายเลน	จำนวน	$\bar{X}$	การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน			
			ไม่ได้รับ ข้อมูล ข่าวสาร	จำนวน 1 ครั้ง/เดือน	จำนวน 2 ครั้ง/เดือน	จำนวน 3 ครั้ง/เดือน ขึ้นไป
ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร	4	3.55	-	ns	ns	ns
จำนวน 1 ครั้ง/เดือน	181	3.77		-	*	*
จำนวน 2 ครั้ง/เดือน	62	4.24			-	ns
ตั้งแต่ 3 ครั้ง/เดือน ขึ้นไป	11	4.52				-

ตารางที่ 48 (ต่อ)

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

^{ns} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล เป็นรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ตั้งแต่ 3 ครั้ง/เดือน ขึ้นไป มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน มากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร และได้รับข้อมูลข่าวสารจำนวน 1 ครั้ง/เดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 49)

ตารางที่ 49 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล จำแนกตามการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน โดยวิธีการของ Scheffe'

การได้รับข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าชายเลน	จำนวน	— X	การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน			
			ไม่ได้รับ ข้อมูล ข่าวสาร	จำนวน 1 ครั้ง/เดือน	จำนวน 2 ครั้ง/เดือน	จำนวน 3 ครั้ง/เดือน ขึ้นไป
ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร	4	2.00	-	ns	ns	*
จำนวน 1 ครั้ง/เดือน	181	2.61		-	ns	*
จำนวน 2 ครั้ง/เดือน	62	2.86			-	ns
ตั้งแต่ 3 ครั้ง/เดือน ขึ้นไป	11	3.60				-

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

^{ns} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมโดยภาพรวม เป็นรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน จำนวน 1 ครั้ง/เดือน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน มากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน จำนวน 2 ครั้ง/เดือน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน มากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร และได้รับข้อมูลข่าวสาร จำนวน

1 ครั้ง/เดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ตั้งแต่ 3 ครั้ง/เดือน ขึ้นไป มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน มากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร ได้รับข้อมูลข่าวสาร จำนวน 1 ครั้ง/เดือน และ จำนวน 2 ครั้ง/เดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 50)

ตารางที่ 50 การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมโดยภาพรวม จำแนกตามการได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน โดยวิธีการของ Scheffé'

การได้รับข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าชายเลน	จำนวน	$\bar{X}$	การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน			
			ไม่ได้รับ ข้อมูล ข่าวสาร	จำนวน 1 ครั้ง/เดือน	จำนวน 2 ครั้ง/เดือน	จำนวน 3 ครั้ง/เดือน ขึ้นไป
ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร	4	2.36	-	*	*	*
จำนวน 1 ครั้ง/เดือน	181	3.07		-	*	*
จำนวน 2 ครั้ง/เดือน	62	3.39			-	*
ตั้งแต่ 3 ครั้ง/เดือน ขึ้นไป	11	3.99				-

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

^{ns} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 12 การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมของประชาชนต่างกัน มีผลให้การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน

การศึกษาการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมของประชาชนกลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม และกลุ่มที่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม จากการศึกษาพบว่า การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมของประชาชนต่างกัน มีผลให้การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนเป็นรายด้าน พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมต่างกัน การมีส่วนร่วมในด้านการศึกษาปัญหา ด้านการวางแผน ดำเนินกิจกรรม ด้านการปฏิบัติ และด้านติดตามและประเมินผล ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 51)

ตารางที่ 51 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมของประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน

การมีส่วนร่วม	การเป็นสมาชิก กลุ่มทางสังคม	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	t	df	Sig.
การมีส่วนร่วม ในการศึกษา ปัญหา	ไม่เป็น	81	2.31	0.84	-5.56	256	0.08 ^{ns}
	เป็น	177	2.92	0.79			
	รวม	258	2.73	0.85			
การมีส่วนร่วม ในวางแผน ดำเนินกิจกรรม	ไม่เป็น	81	2.23	0.79	-5.70	256	0.93 ^{ns}
	เป็น	177	2.83	0.79			
	รวม	258	2.64	0.84			
การมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติ	ไม่เป็น	81	3.55	0.69	-5.39	256	0.56 ^{ns}
	เป็น	177	4.08	0.75			
	รวม	258	3.91	0.77			
การมีส่วนร่วม ติดตามและ ประเมินผล	ไม่เป็น	81	2.38	0.84	-4.10	256	0.35 ^{ns}
	เป็น	177	2.85	0.87			
	รวม	258	2.70	0.89			
โดยภาพรวม	ไม่เป็น	81	2.80	0.60	-6.16	256	0.47 ^{ns}
	เป็น	177	3.35	0.69			
	รวม	258	3.18	0.71			

หมายเหตุ ^{ns} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 13 การได้เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลนของประชาชนต่างกัน มีผลให้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน

การศึกษาการได้เข้ารับการฝึกอบรมของประชาชนกลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ไม่เคยได้เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน และกลุ่มที่เคยได้เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน จากการศึกษาพบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ได้เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลนต่างกัน มีผลให้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนเป็นรายด้าน พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีการได้เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลนต่างกัน การมีส่วนร่วมในด้านการศึกษาปัญหา และด้านการวางแผนดำเนินกิจกรรม ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนการมีส่วนร่วมในด้านการปฏิบัติ และด้านติดตามและประเมินผล ประชาชนกลุ่มตัวอย่างแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 52) โดยประชากรกลุ่มตัวอย่างที่เคยได้เข้ารับการฝึกอบรม มีส่วนร่วมในด้านการปฏิบัติ และมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลมากกว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยได้เข้ารับการฝึกอบรม

ตารางที่ 52 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการได้เข้ารับการฝึกอบรมของประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน

การมีส่วนร่วม	การได้เข้ารับการฝึกอบรม	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	t	df	Sig.
การมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา	ไม่เคย	201	2.49	0.70	-9.90	256	0.71 ^{ns}
	เคย	57	3.57	0.80			
	รวม	258	2.73	0.85			
การมีส่วนร่วมในวางแผนดำเนินกิจกรรม	ไม่เคย	201	2.40	0.68	-10.22	256	0.06 ^{ns}
	เคย	57	3.49	0.80			
	รวม	258	2.64	0.84			

ตารางที่ 52 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	การได้เข้ารับ การฝึกอบรม	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	t	df	Sig.
การมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติ	ไม่เคย	201	3.76	0.79	-8.59	256	0.00*
	เคย	57	4.43	0.41			
	รวม	258	3.91	0.77			
การมีส่วนร่วม ติดตามและ ประเมินผล	ไม่เคย	201	2.44	0.70	-9.38	256	0.00*
	เคย	57	3.62	0.87			
	รวม	258	2.70	0.89			
โดยภาพรวม	ไม่เคย	201	2.97	0.59	-10.48	256	0.76 ^{ns}
	เคย	57	3.91	0.60			
	รวม	258	3.18	0.71			

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

^{ns} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 14 ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลนของประชาชนต่างกัน มีผลให้การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอลำปาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี แตกต่างกัน

การศึกษาความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลนของประชาชนกลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีระดับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลนอยู่ในระดับมาก และกลุ่มที่มีระดับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลนอยู่ในระดับน้อย จากการศึกษาพบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลนของประชาชนต่างกัน มีผลให้การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอลำปาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นการปฏิเสธสมมติฐาน

เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนเป็นรายด้าน พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลนต่างกัน การมีส่วนร่วมในด้านการศึกษาปัญหา ด้านการวางแผนดำเนินกิจกรรม ด้านการปฏิบัติ และด้านติดตามและประเมินผล ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 53)

ตารางที่ 53 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนของประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน

การมีส่วนร่วม	ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าชายเลน	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	t	df	Sig.
การมีส่วนร่วม ในการศึกษา ปัญหา	มาก	200	2.76	0.88	-1.26	256	0.80 ^{ns}
	น้อย	58	2.60	0.75			
	รวม	258	2.73	0.85			
การมีส่วนร่วม ในวางแผน ดำเนินกิจกรรม	มาก	200	2.65	0.88	-0.40	256	0.60 ^{ns}
	น้อย	58	2.60	0.69			
	รวม	258	2.64	0.84			
การมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติ	มาก	200	4.01	0.75	-3.93	256	0.80 ^{ns}
	น้อย	58	3.57	0.73			
	รวม	258	3.91	0.77			
การมีส่วนร่วม ติดตามและ ประเมินผล	มาก	200	2.78	0.91	-2.78	256	0.45 ^{ns}
	น้อย	58	2.42	0.74			
	รวม	258	2.70	0.89			
โดยภาพรวม	มาก	200	3.24	0.73	-2.78	256	0.23 ^{ns}
	น้อย	58	2.95	0.54			
	รวม	258	3.10	0.64			

หมายเหตุ ^{ns} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพครอง รายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน และการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับป่าชายเลน (ตารางที่ 54)

ตารางที่ 54 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวม

ตัวแปรอิสระ	ค่า t	ค่า F
1. อายุ		11.28*
2. ระดับการศึกษา		6.41*
3. ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน		7.02*
4. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		11.46*
5. อาชีพหลัก		1.13 ^{ns}
6. อาชีพรอง	-1.98*	
7. ขนาดพื้นที่ถือครอง		1.87 ^{ns}
8. รายได้ของครัวเรือน		0.95 ^{ns}
9. รายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน		14.10*
10. การเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลน	-1.28 ^{ns}	
11. การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับป่าชายเลน		3.44*
12. การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม	-6.16 ^{ns}	
13. การได้เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน	-10.48 ^{ns}	
14. ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน	-2.78 ^{ns}	

หมายเหตุ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

^{ns} ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ในการศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลน ใช้คำถามแบบมาตราบอกการประมาณค่าของ Likert's scale โดยสร้างคำถามมาจำนวน 8 ข้อ และมีเกณฑ์การให้คะแนนแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้ ระดับของปัญหาอุปสรรคมาก คะแนนที่ได้ 2 คะแนน ระดับของปัญหาอุปสรรคน้อย คะแนนที่ได้ 1 คะแนน และระดับของปัญหาอุปสรรคไม่มีคะแนนที่ได้ 0 โดยแบ่งระดับปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับน้อย ระดับปานกลาง และระดับมาก

จากการศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างโดยรวมมีระดับของปัญหาอุปสรรคในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.29 และเมื่อพิจารณาอันดับของปัญหาอุปสรรค การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลน เป็นรายชื่อ (ตารางที่ 55) ซึ่งสามารถเรียงลำดับปัญหาอุปสรรคจากมากไปน้อยได้ดังนี้

มีความขัดแย้งระหว่างผู้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าชายเลน จากการศึกษากลุ่มตัวอย่าง พบว่า ระดับของปัญหาอุปสรรค ในเรื่องความขัดแย้งระหว่างผู้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าชายเลน ที่พบอยู่ในระดับน้อย โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.19

การลดลงของทรัพยากรสัตว์น้ำ จากการศึกษากลุ่มตัวอย่าง พบว่า ระดับของปัญหาอุปสรรค ในเรื่องการลดลงของทรัพยากรสัตว์น้ำ ที่พบอยู่ในระดับน้อย โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.31

ของเสียและสิ่งปฏิกูลจากภาคอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ปล่อยลงสู่ทะเลและแหล่งน้ำสาธารณะ จากการศึกษากลุ่มตัวอย่าง พบว่า ระดับของปัญหาอุปสรรค ในเรื่องของเสียและสิ่งปฏิกูลจากภาคอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ปล่อยลงสู่ทะเลและแหล่งน้ำสาธารณะ ที่พบอยู่ในระดับน้อย โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.31

ผู้นำชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน กรรมการหมู่บ้าน อบต. ฯลฯ มีการสนับสนุนให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ป่าชายเลน จากการศึกษาประชากรกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ระดับของปัญหาอุปสรรค ในเรื่องผู้นำชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน กรรมการหมู่บ้าน อบต. ฯลฯ มีการสนับสนุนให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ป่าชายเลน ที่พบอยู่ในระดับน้อย โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.29

ประชาชนในชุมชนเห็นคุณค่าและความสำคัญของทรัพยากรป่าชายเลน จากการศึกษาประชากรกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ระดับของปัญหาอุปสรรค ในเรื่องประชาชนในชุมชนเห็นคุณค่าและความสำคัญของทรัพยากรป่าชายเลน ที่พบอยู่ในระดับน้อย โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.32

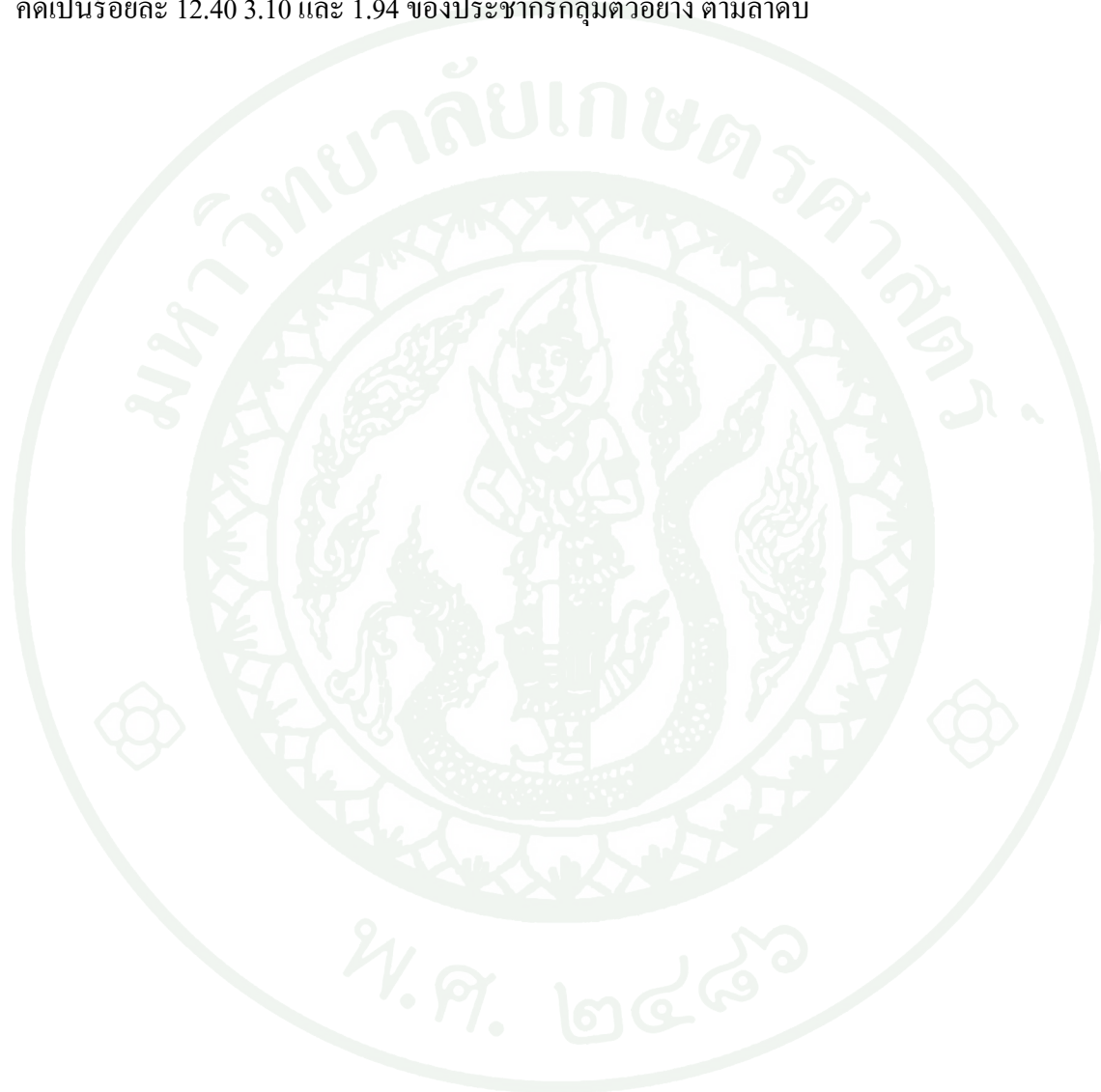
ประชาชนใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าชายเลนอย่างเหมาะสม จากการศึกษาประชากรกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ระดับของปัญหาอุปสรรค ในเรื่องประชาชนใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าชายเลนอย่างเหมาะสม ที่พบอยู่ในระดับน้อย โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.25

การลดลงของพื้นที่ป่าชายเลน เนื่องจากการบุกรุกเพื่อทำประโยชน์ จากการศึกษาประชากรกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ระดับของปัญหาอุปสรรค ในเรื่องการลดลงของพื้นที่ป่าชายเลน เนื่องจากการบุกรุกเพื่อทำประโยชน์ ที่พบอยู่ในระดับน้อย โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.31

ประชาชนในชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน จากการศึกษาประชากรกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ระดับของปัญหาอุปสรรค ในเรื่องประชาชนในชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ที่พบอยู่ในระดับน้อย โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.31

ปัญหา อุปสรรคที่ประชาชนกลุ่มตัวอย่างได้เสนอเพิ่มเติม จากการศึกษาพบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลน คิดเป็นร้อยละ 88.37 และมีปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลน คิดเป็นร้อยละ 11.63 ปัญหาที่เกิดจากนายทุนเข้าครอบครองพื้นที่ป่าชายเลนเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ โดยมีการอำนวยความสะดวกจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ข้อเสนอแนะที่ประชาชนกลุ่มตัวอย่างได้เสนอเพิ่มเติม จากการศึกษาพบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างไม่มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลน คิดเป็นร้อยละ 82.56 และมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลน คิดเป็นร้อยละ 17.44 สามารถสรุปได้ดังนี้ สร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนในชุมชนรู้สึกรักและหวงแหนทรัพยากรของชุมชน สร้างศูนย์การเรียนรู้ในการอนุรักษ์ป่าชายเลน มีแปลงพื้นที่ตัวอย่างในการอนุรักษ์ป่าชายเลน คิดเป็นร้อยละ 12.40 3.10 และ 1.94 ของประชากรกลุ่มตัวอย่าง ตามลำดับ

ตารางที่ 55 ปัญหาอุปสรรค ในพื้นที่ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอลำปาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ปัญหา/อุปสรรค	ระดับปัญหา			$\bar{X}$	S.D.	ระดับของ ปัญหา / อุปสรรค
	จำนวน(ร้อยละ)					
	มาก	น้อย	ไม่มี			
1. ประชาชนในชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน	11 (4.26)	26 (10.08)	221 (85.66)	0.19	0.49	น้อย
2. ประชาชนในชุมชนเห็นคุณค่าและความสำคัญของทรัพยากรป่าชายเลน	33 (12.79)	14 (5.43)	211 (81.78)	0.31	0.69	น้อย
3. ผู้นำชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน กรรมการหมู่บ้าน อบต. ฯลฯ มีการสนับสนุนให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ป่าชายเลน	37 (14.34)	6 (2.33)	215 (83.33)	0.31	0.71	น้อย
4. ประชาชนใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าชายเลนอย่างเหมาะสม	35 (13.57)	4 (1.55)	219 (84.88)	0.29	0.70	น้อย
5. มีความขัดแย้งระหว่างผู้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าชายเลน	18 (6.98)	47 (18.22)	193 (74.80)	0.32	0.60	น้อย
6. การลดลงของพื้นที่ที่ป่าชายเลนเนื่องจากการบุกรุกเพื่อทำประโยชน์	15 (5.81)	34 (13.18)	209 (81.01)	0.25	0.55	น้อย
7. การลดลงของทรัพยากรสัตว์น้ำ	22 (8.52)	35 (13.57)	201 (77.91)	0.31	0.62	น้อย
8. ขยะและสิ่งปฏิกูลจากภาคอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ปล่อยลงสู่ทะเลและแหล่งน้ำสาธารณะ	17 (6.59)	47 (18.22)	194 (75.19)	0.31	0.59	น้อย
ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด				0.29	0.62	น้อย

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

การศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลน และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลน โดยประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทน ที่อาศัยอยู่บริเวณตำบลเขาถ่าน อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 6 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 บ้านธารน้ำร้อน หมู่ที่ 2 บ้านบางน้ำจืด หมู่ที่ 3 บ้านไร่ปรุ หมู่ที่ 4 บ้านน้ำพุ หมู่ที่ 5 บ้านหนองคู และหมู่ที่ 6 บ้านไทรใหญ่ จำนวน 258 ครัวเรือน โดยสร้างแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา เป็นการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติอย่างง่าย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำข้อมูลที่ได้มาอธิบาย และตีความนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบ คำอธิบาย และการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างตัวแปรด้านเศรษฐกิจ สังคม และข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นอิสระ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพหลัก อาชีพรอง ขนาดพื้นที่ถือครอง รายได้ของครัวเรือน รายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน การได้เข้ารับการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน กับตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จากนั้นจึงทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติ (t-test) ระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวแปร 2 กลุ่ม และใช้วิธีสถิติเอฟ (F-test) สำหรับตัวแปรตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ 0.05 โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งผลการศึกษาศาสามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และข้อมูลทั่วไป

ประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 53.49 มีอายุเฉลี่ย 45.24 ปี ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 85.66 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 97.29 สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 35.27 ส่วนใหญ่เกิดที่ตำบลเขาถ่าน ร้อยละ 72.09 มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานเฉลี่ย 36.84 ปี มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.60 คน ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 42.64 มีอาชีพรอง ร้อยละ 74.03 มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ร้อยละ 77.91 โดยมีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 14.10 ไร่ การเข้าใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลน ร้อยละ 50 โดยเข้าไปทำประมง หาปลา กุ้ง ปู หาใบจาก มีรายได้เฉลี่ย 244,798.45 บาทต่อปี มีรายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลนเฉลี่ย 27,044.57 บาทต่อปี มีรายจ่ายเพื่อการบริโภคในครัวเรือนเฉลี่ย 151,298.45 บาทต่อปี เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ร้อยละ 68.60 ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน ร้อยละ 98.45 โดยส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน จำนวน 1 ครั้ง/เดือน จากแผ่นพับ ประกาศเผยแพร่ ร้อยละ 64.30 ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ร้อยละ 77.91

ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน

ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน จากการศึกษาพบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 9.09 คะแนน โดยคำถามที่ประชาชนกลุ่มตอบถูกมากที่สุดจำนวน 3 ข้อ คือ ข้อ 2. ป่าชายเลนเป็นระบบนิเวศที่เหมาะสมสำหรับเป็นแหล่งวางไข่และอาศัยของสัตว์น้ำวัยอ่อน ข้อ 18. ป่าชายเลนช่วยลดปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในอากาศ และข้อ 19. ป่าชายเลนเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจและแหล่งศึกษาธรรมชาติ ตอบถูกคิดเป็นร้อยละ 100 และคำถามที่ประชาชนกลุ่มตอบถูกน้อยที่สุดคือ ข้อ 1. การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน เป็นการรักษาทรัพยากรป่าชายเลนให้คงอยู่นานที่สุด โดยมีให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าชายเลน ตอบผิด คิดเป็นร้อยละ 36.05 เมื่อพิจารณาโดยใช้คะแนนเฉลี่ยรวมของกลุ่มตัวอย่างเป็นเกณฑ์ในการแบ่งระดับความรู้ พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 77.13 และในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 22.87

การมีส่วนร่วมโดยรวมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลน

จากการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.18 และเมื่อพิจารณาระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน ตามขั้นตอนของการมีส่วนร่วม พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 และอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการศึกษาปัญหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.73 การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผนดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.64 และการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการติดตามและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.70

การทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบสมมติฐานพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน และการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับป่าชายเลน ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ อาชีพหลัก อาชีพรอง ขนาดพื้นที่ถือครอง รายได้ของครัวเรือน การเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลน การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม การได้เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน และความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาประชาชนกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ระดับปัญหา อุปสรรค การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าชายเลน ปัญหาการลดลงของทรัพยากรสัตว์น้ำ ปัญหาของเสียและสิ่งปฏิกูลจากภาคอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ปล่อยลงสู่ทะเลและแหล่งน้ำสาธารณะ ปัญหาผู้นำชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน กรรมการหมู่บ้าน อบต. ฯลฯ ไม่สนับสนุนและให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ป่าชายเลน ปัญหาประชาชนในชุมชนไม่เห็นคุณค่า

และความสำคัญของทรัพยากรป่าชายเลน ปัญหาประชาชนใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าชายเลนอย่างไม่เหมาะสม ปัญหาการลดลงของพื้นที่ป่าชายเลน เนื่องจากการบุกรุกเพื่อทำประโยชน์ ปัญหาประชาชนในชุมชนขาดความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน

ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษาพบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างได้รับการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน มีเพียงร้อยละ 22.09 และไม่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ร้อยละ 31.40 ดังนั้น สถานีพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 13 (ท่าฉาง สุราษฎร์ธานี) ส่วนบริหารจัดการทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (สุราษฎร์ธานี) สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 11 (สุราษฎร์ธานี) สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 4 (สุราษฎร์ธานี) องค์การบริหารส่วนตำบลเขาถ่าน และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ควรเข้ามาส่งเสริมให้ประชาชนได้รับการฝึกอบรมศึกษา ดูงาน เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ตลอดจนการรวมกลุ่มทางสังคม เมื่อประชาชนได้รับการฝึกอบรม ศึกษา ดูงาน ได้มีความรู้เพิ่มขึ้น เกิดการรวมกลุ่มจะทำให้ประชาชนได้รับความรู้และเพิ่มประสบการณ์ เห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของทรัพยากรป่าชายเลนยิ่งขึ้น

2. จากการศึกษาพบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากกว่า 60 ปี มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี 41-50 ปี และ 51-60 ปี อาจเนื่องจากประชาชนที่มีอายุมากกว่า 60 ปี อยู่ในวัยสูงอายุไม่ต้องทำงานประจำ จึงมีเวลาในการร่วมกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนช่วงอายุอื่นๆ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สถานีพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 13 (ท่าฉาง สุราษฎร์ธานี) ส่วนบริหารจัดการทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (สุราษฎร์ธานี) องค์การบริหารส่วนตำบลเขาถ่าน ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่เข้ามาให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ควรจะมีกลยุทธ์ในการชักจูงประชาชนที่มีอายุน้อยกว่า 60 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มที่อยู่ในวัยทำงานให้เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนเพิ่มขึ้น เช่น การกำหนดเวลาการฝึกอบรมให้เหมาะสมตรงกับช่วงที่ประชาชนว่างเว้นจากการประกอบอาชีพ เช่น ช่วงฤดูร้อนที่ยางพาราผลัดใบ เป็นต้น

3. จากการศึกษาพบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน จำนวน 3 ครั้ง/เดือนขึ้นไป มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน มากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร ได้รับข้อมูลข่าวสารจำนวน 1 ครั้ง/เดือน และได้รับข้อมูลข่าวสารจำนวน 2 ครั้ง/เดือน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สถานีพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 13 (ท่าฉาง สุราษฎร์ธานี) ส่วนบริหารจัดการทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (สุราษฎร์ธานี) สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 11 (สุราษฎร์ธานี) สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 4 (สุราษฎร์ธานี) องค์การบริหารส่วนตำบลเขาถ่าน ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่เข้ามาให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ควรเพิ่มการส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน เพื่อให้เห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของทรัพยากรป่าชายเลน

4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพิจารณนำ ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เช่น การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับป่าชายเลน มาประกอบการวางแผนส่งเสริมการมีส่วนร่วมในพื้นที่ เพื่อยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนในท้องถิ่น และใกล้เคียงได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กรมการปกครอง. 2556. จำนวนประชากรตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำแนกเป็นรายหมู่บ้าน. กระทรวงมหาดไทย. กรุงเทพฯ.

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง. ม.ป.ป. ความรู้พื้นฐาน เรื่องทั่วไป เกี่ยวกับป่าชายเลน.

แหล่งที่มา :

http://km.dmcr.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=120:2009-05-25-06-45-59&catid=92:2009-02-16-08-36-55, 24 กรกฎาคม 2556.

กิตติศักดิ์ แก้ววาริ. 2553. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชนเขาราวเทียนทอง จังหวัดชัยนาท. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

กิตติชัย รัตนะ. 2549. การมีส่วนร่วมในการจัดการลุ่มน้ำ. ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

เกษม จันทรแก้ว. 2540. วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

จิตรลดา ศรีภา. 2555. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสลักพระ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. 2526. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. ศักดิ์โสภารการพิมพ์, กรุงเทพฯ.

นัทรไชย รัตนไชย. 2551. การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

ชวลีภรณ์ ภูมิเจริญ. 2544. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน ตำบลคลองโคน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ถวิลวดี บุรีกุล. 2548. การมีส่วนร่วม แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ. บริษัท พาณิชย์พระนคร (2535) จำกัด, กรุงเทพฯ.

ธีรพล ทวี. 2552. การมีส่วนร่วมของราษฎรในการอนุรักษ์ป่าชายเลน บริเวณบ้านสีลัง ตำบลคลองด่าน อำเภอบางปะอิน จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. 2547. หลักการพื้นฐาน เทคนิค และกรณีตัวอย่าง. สิริลักษณ์การพิมพ์, เชียงใหม่.

นิรันดร์ จงวุฒิเวทย์. 2527. กลวิธีแนวทางวิธีการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท. ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพฯ.

นิวัต เรืองพานิช. 2542. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. สำนักพิมพ์รัฐเจริญ, กรุงเทพฯ.

_____. 2546. นิเวศวิทยาทรัพยากรธรรมชาติ. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน). ม.ป.ป. รวบรวมความรู้จากโครงการรักษป่า สร้างคน 84 ตำบล วิถีพอเพียง. แหล่งที่มา : <http://www.84tambonsforking.com/content/library/52-File2.pdf>, 15 กรกฎาคม 2556.

บุญริยม ชมเมฆ. 2539. ป่าชายเลน (Mangrove Forest). กองผลิตและเผยแพร่สารนิเทศ ศูนย์บริการเอกสารการวิจัยแห่งประเทศไทย สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, กรุงเทพฯ.

ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2526. **ทัศนคติ : การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย**. สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์, กรุงเทพฯ.

ประสิทธิ์ เลิศพิทยานนท์. 2552. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ในท้องที่ตำบลม่วงกลวง อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543. **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

พัชรีย์ สิริโรต. 2546. **คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน**. คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.

ราชกิจจานุเบกษา. 2508. ฉบับกฎกระทรวง เล่ม 82 ตอนที่ 114, หน้า 122-123.

สนธิ อักษรแก้ว. 2542. **ป่าชายเลนนิเวศวิทยาและการจัดการ**. คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

สุนงกษ จามิกร. 2526. **สถิติวิเคราะห์สำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์**. ภาควิชาสถิติ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

สุรศักดิ์ วรรณบุญญา. 2547. **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ ป่าชายเลนในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุกัญญา มารศรี. 2543. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลน : ศึกษากรณี หมู่ที่ 10 บ้านสามัคคี ตำบลบางขุนไทร อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ตำราญ รักชาติ. 2548. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนปากน้ำเวฬุ จังหวัด
จันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. 2553. โครงการแนวทางการจัดการทรัพยากรชายฝั่งเพื่อใช้
ประโยชน์อย่างยั่งยืนบ้านธารน้ำร้อน ตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี.
แหล่งที่มา : [http:// elibrary.trf.or.th/project_contentTRFN.asp?PJID=RDG50S0025](http://elibrary.trf.or.th/project_contentTRFN.asp?PJID=RDG50S0025). 15
กรกฎาคม 2556.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2555. แผนพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559. สำนักนายกรัฐมนตรี, กรุงเทพฯ.

สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2553. สารานุกรมความหลากหลาย
ทางชีวภาพระดับท้องถิ่น ตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. กระทรวง
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2550. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550.
กองการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, กรุงเทพฯ.

สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน. 2555. พื้นที่ป่าชายเลน จังหวัดสุราษฎร์ธานี. แหล่งที่มา :
http://61.19.55.242/elibrary/elibrary/book_file/Book20121115112042.pdf, 15 กรกฎาคม
2556.

องค์การบริหารส่วนตำบลเขาถ่าน. 2555. แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2556-2558) ขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น,
สุราษฎร์ธานี.

อดิน รพีพัฒน์. 2527. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย
ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. ศูนย์การศึกษานโยบายสาธารณะสุข
มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพฯ.

อภิสิทธิ์ เสนาวงค์. 2550. การจัดทำและยอมรับแผนการฟื้นฟูป่าชุมชนบริเวณเขาทะโลง - เขาขาด
จังหวัดตราด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Yamane, T. 1973. **Statistics : An Introductory Analysis**. 3rd ed., Harper International Edition,
Tokyo.

แบบสอบถาม

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชน

ตำบลเขาถ่าน อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม ภาคพิเศษ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลที่ได้ในการศึกษาวิจัยใช้เป็นข้อมูลในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ให้สามารถใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าชายเลนได้อย่างยั่งยืน และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรของชุมชน โดยคำนึงความเหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่นั้นๆ ต่อไป ซึ่งเนื้อหาของแบบสอบถามนี้ประกอบด้วยคำถาม 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ชื่อผู้ตอบแบบสอบถาม

บ้านเลขที่ หมู่ที่ ชื่อหมู่บ้าน

ตำบลเขาถ่าน อำเภอลำดวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

() หัวหน้าครัวเรือน

() ผู้แทนหัวหน้าครัวเรือน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง : กรุณาเติมข้อความหรือใส่เครื่องหมาย / ลงใน () และเติมข้อความลงใน..... ให้ตรงกับข้อเท็จจริง

1. เพศ

() 1. ชาย

() 2. หญิง

2. อายุ ปี

3. สถานภาพ

() 1. โสด

() 2. สมรส

() 3. หม้าย

4. ศาสนา

() 1. พุทธ

() 2. คริสต์

() 3. อิสลาม

() 4. อื่นๆ (ระบุ).....

5. ระดับการศึกษา

() 1. ไม่ได้เรียน

() 2. ประถมศึกษา

() 3. มัธยมศึกษาตอนต้น

() 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ

ปวช.

() 5. อนุปริญญาหรือ ปวส.

() 6. ปริญญาตรี

() 7. สูงกว่าปริญญาตรี (ระบุ).....

6. ภูมิลำเนา

() 1. เกิดที่ตำบลเขาถ่าน

() 2. ย้ายมาจากที่อื่น บ้าน..... ตำบล.....

อำเภอ..... จังหวัด.....

กรณีย้ายมาจากที่อื่น สาเหตุเพราะ

() 2.1 ย้ายเนื่องจากหน้าที่การงาน

() 2.2 ตามครอบครัว/ย้ายเนื่องจากแต่งงาน

() 2.3 ย้ายมาเพื่อหาพื้นที่ทำมาหากิน

() 2.4 อื่นๆ (ระบุ).....

7. ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน (ที่ท่านอาศัยในตำบลเขาด่าน) จำนวน ปี

8. สมาชิกในครัวเรือน จำนวน คน

ชาย จำนวน คน

1. อายุ ≤ 15 ปี จำนวน คน 2. อายุ 15-60 ปี จำนวน คน

3. อายุ ≥ 60 ปี จำนวน คน

หญิง จำนวน คน

2. อายุ ≤ 15 ปี จำนวน คน 2. อายุ 15-60 ปี จำนวน คน

4. อายุ ≥ 60 ปี จำนวน คน

9. อาชีพหลัก

() 1. เกษตรกรรม

() 2. ประมง

() 3. รับราชการ

() 4. พนักงานบริษัท

() 5. ค้าขาย (ระบุ).....

() 6. รับจ้าง (ระบุ).....

() 7. ธุรกิจส่วนตัว (ระบุ).....

() 8. อื่นๆ (ระบุ).....

10. อาชีพรอง

() 1. ไม่มี

() 2. มี

กรณีมีอาชีพรอง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 2.1 เกษตรกรรม

() 2.2 ประมง

() 2.3 ค้าขาย

() 2.4 รับจ้าง

() 2.5 ธุรกิจส่วนตัว

() 2.6 อื่นๆ (ระบุ).....

11. ปัจจุบันท่านมีพื้นที่ถือครองหรือไม่

() ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง

() ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง แต่เช่าที่ดินทำกิน จำนวน ไร่ (ตอบ

รายละเอียดในตารางข้างล่าง)

() มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง จำนวน ไร่ (ตอบรายละเอียดใน

ตารางข้างล่าง)

แปลงที่	จำนวนเนื้อที่ถือครอง (ไร่)	การใช้ประโยชน์ ¹	วิธีได้มา ²	เอกสารสิทธิ์ในที่ดิน ³	ปีที่เริ่มถือครอง

หมายเหตุ : ¹ การใช้ประโยชน์ ได้แก่ ที่อยู่อาศัย, ที่นา, สวน, อื่นๆ

: ² วิธีได้มา ได้แก่ จ้าง, มรดก, ซื้อ

: ³ เอกสารสิทธิ์ในที่ดิน ได้แก่ โฉนด, นส.3/นส.3ก, สปก., อื่นๆ(ระบุ)

12. การเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลน

() 1. ไม่เคย

() 2. เคย กิจกรรมการใช้ประโยชน์ (ระบุ).....

13. รายได้ต่อปีของครัวเรือนทั้งหมด (ไม่หักค่าใช้จ่าย)..... บาท

14. รายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน ต่อปีของครัวเรือน

(ไม่หักค่าใช้จ่าย)..... บาท กิจกรรมการใช้ประโยชน์ (ระบุ).....

15. รายจ่ายเพื่อการบริโภคในครัวเรือน โดยเฉลี่ยต่อปีของครัวเรือน โดยประมาณ บาท

16. การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม

() 1. ไม่เป็น

() 2. เป็น

กรณีเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 1. เกี่ยวกับป่าไม้

() 2. ไม่เกี่ยวกับป่าไม้

() 1.1 กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลน

() 2.1 กลุ่มเกษตรกร

() 1.2 กลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนและอ่าวบ้านดอน

() 2.2 กลุ่มทำปุ๋ยหมักชีวภาพ

() 1.3 กลุ่มอนุรักษ์ปูแสม(ปูเปรี๊ยะ)

() 2.3 กลุ่มออมทรัพย์

() 1.4 อื่นๆ (ระบุ).....

() 2.4 อื่นๆ (ระบุ).....

17. เข้าเป็นสมาชิกกลุ่มในข้อ 16 ได้อย่างไร

- () 1. สมัครใจ () 2. ถูกขอร้อง
() 3. โดยตำแหน่งหน้าที่ทางสังคม () 4. อื่นๆ (ระบุ).....

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน

คำชี้แจง : โปรดใส่เครื่องหมาย / ลงใน () และเติมข้อความลงใน..... ให้ตรงกับข้อเท็จจริง

1. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลนบ่อยเพียงใด

- () 1. ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร
() 2. ได้รับข้อมูลข่าวสาร
กรณีได้รับข้อมูลข่าวสาร
() 1. จำนวน 1 ครั้ง/เดือน () 2. จำนวน 2 ครั้ง/เดือน
() 3. จำนวน 3 ครั้ง/เดือน () 4. มากกว่า 3 ครั้ง/เดือน (ระบุ)...ครั้ง

2. ช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. วิทยู () 2. โทรทัศน์
() 3. หนังสือพิมพ์ () 4. นิตยสาร
() 5. แผ่นพับ ประกาศเผยแพร่ () 6. เอกสารรณรงค์ประชาสัมพันธ์
() 7. กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน () 8. เพื่อนบ้าน
() 9. สถาบันการศึกษา () 10. หน่วยงานของรัฐ/เจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่
() 11. องค์กรเอกชน () 12. อื่นๆ (ระบุ).....

3. ท่านเคยได้เข้ารับการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนบ้างหรือไม่

- () 1. ไม่เคย
() 2. เคย จำนวน.....ครั้ง

หลักสูตรที่ได้เข้ารับการฝึกอบรม

- (1).....
(2).....
(3).....

คำชี้แจง : โปรดใส่เครื่องหมาย / ให้ตรงกับความรู้ของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว

ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน	ถูก	ผิด
1. การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน เป็นการรักษาทรัพยากรป่าชายเลนให้คงอยู่นานที่สุด โดยมีให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าชายเลน		✓
2. ป่าชายเลนเป็นระบบนิเวศที่เหมาะสมสำหรับเป็นแหล่งวางไข่และอาศัยของสัตว์น้ำวัยอ่อน	✓	
3. การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน คือ การรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาดให้เป็นประโยชน์ต่อมหาชนมากที่สุด และใช้ได้เป็นเวลายาวนานที่สุด สูญเสียทรัพยากรโดยเปล่าประโยชน์น้อยที่สุด	✓	
4. การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน เป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐเท่านั้น ประชาชนในท้องถิ่นไม่มีส่วนร่วมในการดำเนินการแต่อย่างใด		✓
5. ป่าชายเลนช่วยลดความรุนแรงของคลื่นลมทะเลและลมพายุ อีกทั้งยังเป็นแหล่งดักตะกอน สารปนื้อกูล และสารมลพิษต่าง ให้ลงสู่ทะเลลดลง	✓	
6. พื้นที่ป่าชายเลนส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการทำเกษตรกรรม		✓
7. การใช้เครื่องมือทำการประมงที่ผิดประเภทและผิดกฎหมาย เช่น เรืออวนรุน เรืออวนลาก เรือคราดหอย มิได้ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง		✓
8. ป่าชายเลนช่วยลดปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในอากาศ	✓	
9. ป่าชายเลนเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจและแหล่งศึกษาธรรมชาติ	✓	
10. พื้นที่ป่าชายเลนที่มีสภาพเสื่อมโทรมลง ประชาชนสามารถเข้าครอบครองและทำประโยชน์ได้		✓

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน

คำชี้แจง : โปรดใส่เครื่องหมาย / ให้ตรงกับที่มีการมีส่วนร่วมมากที่สุดเพียงช่องเดียว

การมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด/ ไม่เข้าร่วม
การมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา					
1. ท่านเข้าร่วมประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ปัญหาที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรป่าชายเลนของชุมชน					
2. ท่านเข้าร่วมประชุมเพื่อหาสาเหตุของปัญหาที่ เกิดขึ้นกับทรัพยากรป่าชายเลนของชุมชน					
3. ท่านเข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหา ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนของชุมชน					
4. ท่านได้เสนอปัญหาที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรป่า ชายเลนของชุมชน ในการเข้าร่วมประชุม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น					
5. ท่านได้เสนอปัญหาอุปสรรค เกี่ยวกับการ อนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนของชุมชน					
การมีส่วนร่วมในวางแผนดำเนินกิจกรรม					
6. ท่านเข้าร่วมประชุมเพื่อวางแผนหาแนวทางแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นกับทรัพยากรป่าชายเลนของชุมชน					
7. ท่านเข้าร่วมประชุมเพื่อวางแผนหาแนวทางใน การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนของชุมชน					
8. ท่านเข้าร่วมในการกำหนด กฎเกณฑ์ ข้อตกลง เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรป่าชายเลนของชุมชน และบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน					
9. ท่านได้เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิด ขึ้นกับทรัพยากรป่าชายเลนของชุมชน ในการ เข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น					

การมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด/ ไม่เข้าร่วม
10. ท่านได้เสนอแนวทางในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนของชุมชน ในการเข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น					
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ					
11. ท่านปฏิบัติตามข้อกำหนด กฎเกณฑ์ ข้อตกลง เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรป่าชายเลนของชุมชน อย่างเคร่งครัด					
12. ท่านเข้าร่วมในกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนในวันสำคัญต่างๆ ร่วมกับชุมชน					
13. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวเขตทะเลชุมชน					
14. ท่านมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และเพาะพันธุ์ปูแสม (ปูเปรี๊ยะ)					
15. ท่านมีส่วนร่วมในการปลูกป่าเสริมในพื้นที่ป่าชายเลน					
16. ท่านมีส่วนร่วมในการต่อต้านกิจกรรมต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อทรัพยากรป่าชายเลน					
17. ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริม ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน					
18. ท่านให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวก แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในการป้องกันดูแล และอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน					
19. ท่านให้ความร่วมมือในการร่วมกันเฝ้าระวัง เครื่องมือทำการประมงประเภทที่ผิดกฎหมาย					

การมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด/ ไม่มีเข้าร่วม
20. ท่านร่วมบริจาคเงินและสิ่งของ ในกิจกรรม เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน					
การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล					
21. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล การเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรป่าชายเลนของ ชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอกำแพง จังหวัดสุ ราษฎร์ธานี					
22. ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติ ตามข้อกำหนด กฎเกณฑ์ ข้อตกลงเกี่ยวกับการ ใช้ทรัพยากรป่าชายเลน					
23. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล การเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรป่าชายเลนหลัง มีการกำหนดแนวเขตทะเลชุมชน					
24. ท่านได้เข้าร่วมประชุมพูดคุยถึงผลการ ดำเนินการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนของ ชุมชน					
25. ท่านช่วยติดตามและดูแลทรัพยากรป่าชายเลน ที่เพิ่มขึ้นจากการร่วมกันอนุรักษ์ในกิจกรรม ต่างๆ					

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลน ของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

คำชี้แจง : โปรดใส่เครื่องหมาย / ลงใน () และเติมข้อความลงใน..... ตามความเป็นจริงเกี่ยวกับปัญหา/อุปสรรค ข้อเสนอแนะ ในพื้นที่ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ปัญหา/อุปสรรค	ระดับของปัญหา		
	มาก	น้อย	ไม่มี
1. ประชาชนในชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน			
2. ประชาชนในชุมชนเห็นคุณค่าและความสำคัญของทรัพยากรป่าชายเลน			
3. ผู้นำชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน กรรมการหมู่บ้าน อบต. ฯลฯ มีการสนับสนุนให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ป่าชายเลน			
4. ประชาชนใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าชายเลนอย่างเหมาะสม			
5. มีความขัดแย้งระหว่างผู้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าชายเลน			
6. การลดลงของพื้นที่ป่าชายเลน เนื่องจากการบุกรุกเพื่อทำประโยชน์			
7. การลดลงของทรัพยากรสัตว์น้ำ			
8. ขยะและสิ่งปฏิกูลจากภาคอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ปล่อยลงสู่ทะเลและแหล่งน้ำสาธารณะ			

นอกจากปัญหา/อุปสรรคดังกล่าวข้างต้น ท่านคิดว่าปัญหา/อุปสรรคในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ท่านมีข้อเสนอแนะ ในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณเป็นอย่างสูง

ตารางผนวกที่ 1 ค่าความเชื่อมั่นของคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน
โดยวิธีของ Cronbach 's alpha

	Scale mean if item deleted	Scale variance if item deleted	Corrected item- total correlation	Alpha if item deleted
A1	57.80	509.96	0.98	0.98
A2	58.10	524.24	0.91	0.98
A3	57.97	520.52	0.94	0.98
A4	58.13	526.19	0.92	0.98
A5	58.30	530.42	0.95	0.98
A6	58.07	536.27	0.63	0.98
A7	58.33	550.02	0.31	0.99
A8	57.83	517.52	0.91	0.98
A9	57.60	511.42	0.84	0.98
A10	57.73	524.20	0.82	0.98
A11	57.23	522.12	0.92	0.98
A12	57.73	548.34	0.34	0.99
A13	57.80	509.96	0.99	0.98
A14	57.63	519.69	0.88	0.98
A15	57.63	537.21	0.51	0.98
A16	57.33	510.79	0.81	0.98
A17	57.43	506.88	0.86	0.98
A18	57.37	504.80	0.95	0.98
A19	57.37	504.80	0.95	0.98
A20	58.03	536.93	0.60	0.98
A21	57.63	499.69	0.95	0.98
A22	57.70	503.73	0.90	0.98
A23	57.63	499.69	0.95	0.98
A24	57.80	509.96	0.98	0.98
A25	57.80	509.96	0.98	0.98

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

No. of Item = 25

Reliability Coefficients

No. of Case = 30

Alpha = 0.98

ตารางผนวกที่ 2 ค่าความเชื่อมั่นของคำถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วม
ของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลน โดยวิธีของ Cronbach 's alpha

	Scale mean if item deleted	Scale variance if item deleted	Corrected item- total correlation	Alpha if item deleted
A1	2.60	18.18	0.81	0.94
A2	2.50	16.67	0.90	0.93
A3	2.47	16.19	0.92	0.93
A4	2.53	16.60	0.93	0.93
A5	2.37	18.59	0.52	0.96
A6	2.53	17.15	0.92	0.93
A7	2.47	16.88	0.85	0.94
A8	2.37	18.10	0.66	0.95

No. of Item = 8

Reliability Coefficients

No. of Case = 30

Alpha = 0.95

ตารางผนวกที่ 3 ค่าความเชื่อมั่นของคำถามเกี่ยวกับความรู้การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน

โดยวิธีของ Kuder - Richardson สูตร KR-20

	Scale mean if item deleted	Scale variance if item deleted	Corrected item- total correlation	Alpha if item deleted
A1	3.10	4.23	0.25	0.73
A2	3.10	4.23	0.25	0.73
A3	3.40	4.59	0.14	0.74
A4	3.40	3.77	0.68	0.65
A5	3.20	3.27	0.83	0.61
A6	3.40	3.77	0.68	0.65
A7	3.40	3.77	0.68	0.65
A8	2.60	5.00	0.00	0.73
A9	3.40	4.59	0.14	0.74
A10	3.40	4.59	0.14	0.74

No. of Item = 10

Reliability Coefficients

No. of Case = 30

Alpha = 0.72

ประวัติการศึกษาและการทำงาน

ชื่อ - นามสกุล	นางสาวรัชดา ศรีศักดิ์บางเตย
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง สุราษฎร์ธานี
ประวัติการศึกษา	ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทางไม้) คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	รับราชการ ตำแหน่ง นักวิชาการป่าไม้ปฏิบัติการ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 4 (สุราษฎร์ธานี) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
ผลงานดีเด่นและรางวัลทางวิชาการ -	-
ทุนการศึกษาที่ได้รับ	-